

STAN SANITARNY POWIATU BOCHEŃSKIEGO 2019

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W BOCHNI**

Mam przyjemność przedstawić Państwu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego powiatu bocheńskiego za 2019 rok. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej pełnią podstawową rolę w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem sanitarnym i zostały powołane w celu realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego.

Niniejsze opracowanie obejmuje ocenę warunków zdrowotnych we wszystkich obszarach nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni, w szczególności w zakresie jakości zdrowotnej żywności oraz stanu sanitarnego obiektów żywnościowo żywieniowych, jakości wody przeznaczonej do spożycia, stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej oraz jakości wody w pływalniach i kąpieliskach, środowiska pracy, a także stanu sanitarnego placówek nauczania i wychowania. Ponadto, w raporcie przedstawiono efekty prowadzonego w ramach zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, monitoringu sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a także przedstawiono ocenę stanu sanitarnego obiektów służących udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Opisano także zadania realizowane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Szeroko przedstawiono również, prowadzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni działania oświatowo – zdrowotne na rzecz promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, poprzez realizację programów szczebla krajowego, wojewódzkiego i lokalnego.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie kompleksowej informacji o stanie bezpieczeństwa sanitarnego w 2019 roku, która może stanowić podstawę działań podejmowanych w celu poprawy warunków życia i pracy mieszkańców naszego miasta, w tym promowania postaw prozdrowotnych. Jednocześnie mam nadzieję, że raport przyczyni się do lepszego poznania działań, jakie Państwowa Inspekcja Sanitarna wykonuje na rzecz zdrowia publicznego mieszkańców.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Bochni

mgr inż. Halina Bielec

Wstęp	2
ROZDZIAŁ I Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń chorób zakaźnych u ludzi.....	6
1. Choroby przenoszone drogą pokarmową	9
1.1. Nosiciele duru brzuszego	9
1.2. Salmonellozy	9
1.3. Biegunki i zapalenia żołądkowo- jelitowe	10
1.4. Wirusowe zapalenie wątroby typu A	11
1.5. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy	12
1.6. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową	13
2. Choroby odzwierzęce.....	13
2.1. Borelioza z Lyme	13
2.2. Styczność i narażenie na wściekliznę	15
3. Choroby zakaźne, którym zapobiega się poprzez szczepienia.....	16
3.1. Ospa wietrzna	16
3.2. Krztusiec	16
3.3. Świnka	17
3.4. Płonica	18
4. Choroby zakaźne objęte przez WHO programami eradykacji i eliminacji	19
4.1. Odra	19
4.2. Różyczka.....	20
4.3. Poliomyelitis	20
5. Gruźlica	20
6. Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa i infekcje grypopodobne	22
7. Choroby zakaźne przenoszone drogą naruszenia ciągłości tkanek	23
7.1. WZW typu C	23
7.2. WZW typu B	23
7.3. HIV I AIDS.....	23
8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi	23
9. Działalność lecznicza.....	26
ROZDZIAŁ II Ocena stanu sanitarnego w obszarze higieny komunalnej w 2019r	28
1. Woda przeznaczona do spożycia	28
1.1 Liczba ludności powiatu zaopatrywana w wodę	28
1.2 Podział urządzeń zbiorowego zaopatrzenia ze względu na wielkość dobową produkcji wody do spożycia	32

1.3 Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu bocheńskiego	33
1.4 Informacje o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów i sposobu jej uzdatniania, liczbie ludności zaopatrywanej w wodę, jakości wody, sposobie jej uzdatniania i dezynfekcji, jeżeli jest stosowana, przekroczeniach wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody	34
1.5 Przekroczenia dopuszczalnych wartości badanych parametrów stwierdzonych w badanych próbach w 2019r. na podstawie których wydawano decyzje nakazując do doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymagań.	42
1.6 Postępowania administracyjne w zakresie jakości wody w 2019r.	43
1.7 Prowadzone postępowania administracyjne w celu wydania wyłącznie decyzji płatniczych:	51
1.8 Kontrole sanitarne	56
1.9 Program woda - exel	57
1.10 Wnioski	58
2. Studnie publiczne	60
3. Pływalnie	61
4. Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli	62
5. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	63
5.1 Wnioski	67
Rozdział III Ocena stanu sanitarnego w obszarze higieny pracy 2019 r.	67
1. Środowisko pracy	68
2. Postępowanie administracyjne	69
3. Choroby zawodowe	71
4. Nowe narkotyki (tzw. dopalacze)	73
5. Podsumowanie	74
Rozdział IV Warunki sanitarne w placówkach wychowawczo-oświatowych	75
1. Stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych	76
2. Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży	78
3. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii	79
4. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach	80
5. Higiena procesów nauczania (rozkłady zajęć)	82
6. Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży	83
7. Żłobki i kluby dziecięce	84
8. Wnioski	85
Rozdział V Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	85
1. Ogólna ocena obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku oraz kosmetyków.	85
2. Charakterystyka wybranych grup obiektów	89
2.1 Piekarnie, ciastkarnie, zakłady garmażeryjne.	89
2.2 Sklepy spożywcze	90

2.3 Magazyny hurtowe	90
2.4 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	91
2.5 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	91
3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków	91
4. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach – RASFF	94
5. Graniczne kontrole sanitarne	94
6. Wzmoczone działania	95
7. Nadzór nad produkcją, konfekcjonowaniem i obrotem kosmetykami	96
Rozdział VI Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	96
1. Wnioski	100
Rozdział VII Oświata zdrowotna i promocja zdrowia	100
1. Profilaktyka palenia tytoniu	101
2. Profilaktyka nadwagi i otyłości	102
3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych	104
4. Profilaktyka HIV/AIDS	105
5. Inne inicjatywy i działania prowadzone przez PSSE w Bochni	106
5.1 Konferencje i szkolenia	107
5.2 Światowy dzień zdrowia	109
5.3 Tydzień PCK	110
5.4 „Rodzinna niedziela” w parku Uzbornia	110
5.5 „Dzień Bezpiecznego Grzybobrania”	111
5.6 „Skąd się bierze woda w kranie?”	111
Rozdział VIII Zestawienie realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Bochni w latach 2014 – 2019	112

ROZDZIAŁ I Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń chorób zakaźnych u ludzi

W 2019 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała wielokierunkową działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych, która obejmowała zarówno działania skierowane na populację ogólną, jak również na zagadnienia specjalne takie jak zapewnienie bezpieczeństwa pacjentów poprzez nadzorowanie warunków sanitarno- higienicznych oraz zakażeniom szpitalnym. Za najistotniejszy i najbardziej skuteczny element działań zapobiegawczych należy uznać realizację Programu Szczepień Ochronnych, w tym realizację szczepień, które są częścią koordynowanych przez Światową Organizację Zdrowia programów eliminacji i eradykacji chorób zakaźnych.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych w powiecie bocheńskim w 2019 r. należy uznać za ogólnie dobrą, zgłoszono **2324 przypadków**, zachorowań na choroby zakaźne, które podlegały obowiązkowemu zgłoszeniu, w tym **604 osób** z powodu tych zachorowań wymagało hospitalizacji. W porównaniu do roku poprzedniego zaobserwowano wzrost zachorowań, na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy. Natomiast nastąpił spadek zachorowań na takie zachorowania jak salmonellozy, boreliozy oraz ospy wietrzne. Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu bocheńskiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wybrane choroby zakaźne w powiecie bocheńskim w latach 2016-2019

Jednostki chorobowe		Liczba zachorowań			
		2016	2017	2018	2019
AIDS		0	0	0	0
HIV		0	0	0	0
Salmonelloza	zatrucie pokarmowe	29	34	56	27
	Posocznica	0	2	0	0
	inne zakażenie pozajelitowe	0	1	2	1
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	Wywołane przez Clostridium difficile	9	24	10	6
	Wywołane przez E.coli biegunkotwórczą	2	0	0	0
	Wywołane przez E.coli inną i BNO	1	0	0	0
	Wywołane przez Campylobacter	0	0	0	0

	Wywołane przez Yersinia enterocolitica lub pseudotuberculosis	2	0	0	2
Wirusowe zakażenia jelitowe	Wywołane przez rotawirusy	68	141	81	141
	Wywołane przez norowirusy	3	4	30	22
	Inne określone	8	27	69	15
	Nieokreślone	22	21	24	7
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		4	0	1	0
Biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		595	699	817	685
Mikobakteriozy- inne i BNO		0	2	1	0
Krzusiec		46	8	8	4
Płonica		164	120	117	98
Róża		10	28	52	36
Borelioza		104	243	420	285
Kiła		4	1	0	3
Rzeżączka		0	0	0	1
Kleszczowe zapalenie mózgu		1	1	5	4
Inne wirusowe zapalenie mózgu- opryszczkowe		0	0	0	0
Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone		1	4	7	7
Ospa wietrzna		470	514	943	803
Różyczka		2	0	0	0
Wirusowe zapalenie wątroby- typu A		0	9	0	0
Wirusowe zapalenie wątroby- typu B- przewlekłe		11	21	17	15
Wirusowe zapalenie wątroby- typu C		6	15	4	4
Wirusowe zapalenie wątroby- typu B+C (zakażenie mieszane)		0	0	0	0
Świnka		8	4	12	5
Malaria		0	0	0	0
Choroba wywołane przez Streptococcus		0	2	0	5

pneumoniae, inwazyjna				
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu inne, nie określone	0	1	0	0
Grypa ogółem	4	14	0	10
Gruźlica	11	9	8	11
Styczność i narażenie na wściekliznę	22	23	11	17
Lamblioza	0	0	0	1
Listerioza	0	0	0	3
Toksoplazma wrodzona	0	0	0	0
Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-15 lat	0	0	0	1
Grypa AH1N1	0	0	0	0
Ostre infekcje układu oddechowego	32246	46413	47058	47247

Tabela 2. Liczba zachorowań oraz zapadalność (na 100 tys. mieszkańców) na wybrane choroby zakaźne w powiecie bocheńskim w 2019 r.

Jednostka chorobowa	Powiat bocheński	
	liczba zachorowań	zapadalność na 100 000
Ospa wietrzna	803	755,65
Różyczka	0	0
Biegunki u dzieci do lat 2	223	209,85
Płonica	98	92,22
Borelioza	285	268,19
Narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	17	15,99
Salmonellozy	27	25,4
Róża	36	33,87
Świnka	5	4,7
Krztusiec	4	3,74
Ostre infekcje układu oddechowego, w tym grypa-ogółem	47247	44461,06

1. Choroby przenoszone drogą pokarmową

Do chorób przenoszonych drogą pokarmową zalicza się zarówno choroby odzwierzęce przenoszone poprzez żywność, które są najpowszechniejszą przyczyną zakażeń w tej grupie schorzeń, jak również choroby, które występują wyłącznie u człowieka, takie jak zakażenia rotawirusowe, norowirusowe, a także wirusowe zapalenie wątroby typ A (WZW A) oraz dur brzuszny. W przypadku chorób bakteryjnych zapobieganie przed zachorowaniami polega na przestrzeganiu zasad bezpiecznego przygotowania żywności, natomiast przed WZW A oraz dudem brzuszny można skutecznie chronić się poprzez szczepienia.

1.1. Nosiciele duru brzuszego

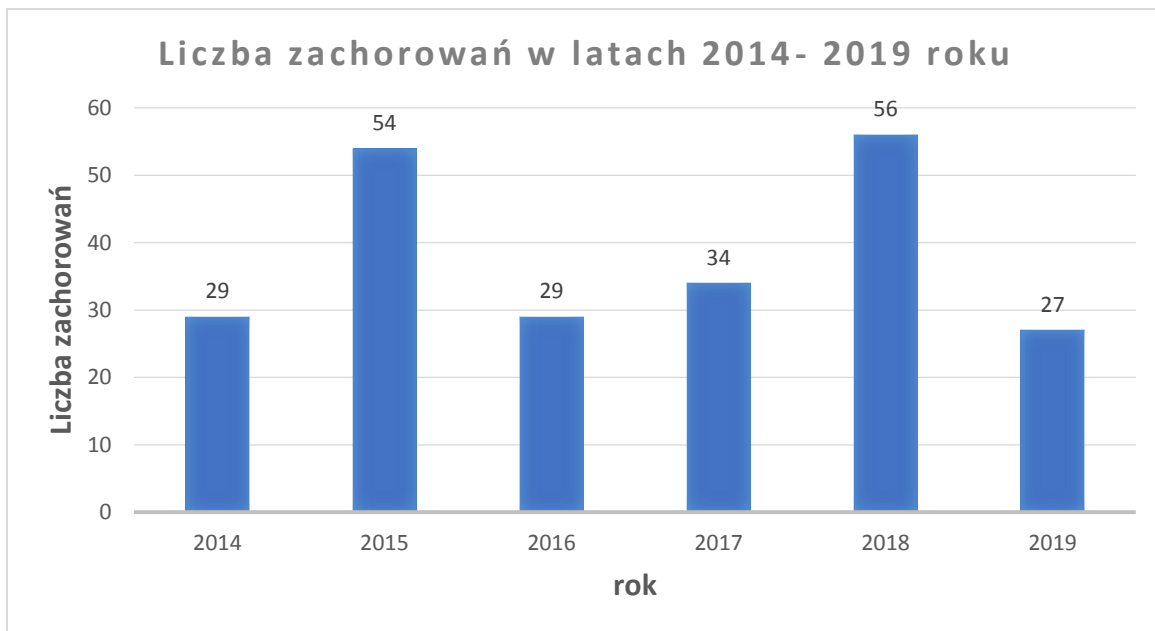
W prowadzonym rejestrze nosicieli znajduje się jeden stały nosiciel *Salmonella* paratyphi B męczyzna, w grupie wiekowej 40-59 lat, mieszkaniec miasta. Ryzyko zagrożenia ze strony nosicieli wzrasta w okresie powodzi oraz po obfitych opadach deszczu, zwłaszcza na terenach wiejskich.

1.2. Salmonellozy

W Polsce wśród przyczyn zatruc pokarmowych nadal najczęstsze jest zakażenie wywołane odzwierzęcymi pałeczkami jelitowymi *Salmonella*. Bakterie te bytują zarówno u ludzi, jak i u zwierząt, i wywołują różne postaci kliniczne chorób. Salmonelle typu *Salmonella bongori* i niezliczone odmiany serologiczne pałeczek *Salmonella enterica* kolonizują przewód pokarmowy i są chorobotwórcze dla ludzi, u których wywołują zapalenie żołądka i jelit, czyli ostrą salmonellozę, klasyfikowaną czasem jako zatrucie pokarmowe. Najczęstszymi źródłami ognisk zbiorowych zatruc i zakażeń skażone mleko i inne produkty nabiałowe, jaja, drób, niedogotowane lub niedosmażone mięso mielone, owoce morza, oraz żywność pochodzenia roślinnego zanieczyszczona odchodami zwierząt (np. sałata). Najczęstszą przyczyną salmonellozy są kurze jaja. Kury zakażają się od innych ptaków lub w drodze kontaktu z gryzoniami i ich odchodami. Co ważne, chore kury nioski, które cierpią na zakażenie jajników i jajowodów przez *Salmonella enteritidis*, zakażają jaja jeszcze przed powstaniem skorupki, zatem mycie jaj czy ich dezynfekcja z zewnątrz jest nieskuteczną metodą zapobiegania salmonellozie, której zapobiega jedynie właściwa obróbka cieplna jaj przed spożyciem. Zamrożenie natomiast nie niszczy tych bakterii gdyż mają zdolność przeżywania wewnątrz zakażonych komórek. Głównym powodem występowania chorobotwórczości drobnoustrojów w spożywanej żywności jest nieodpowiednia obróbka termiczna żywności, brak dbałości o higienę przygotowywania potraw, w tym nie przestrzeganie warunków chłodzenia.

Liczba zarejestrowanych zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella* odnotowana w 2019 r. wskazuje na tendencję spadkową porównując do lat poprzednich. Osoby chore oraz ich otoczenie zostało objęte nadzorem epidemiologicznym.

Wykres 1. Liczba zachorowań na salmonellozy w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019

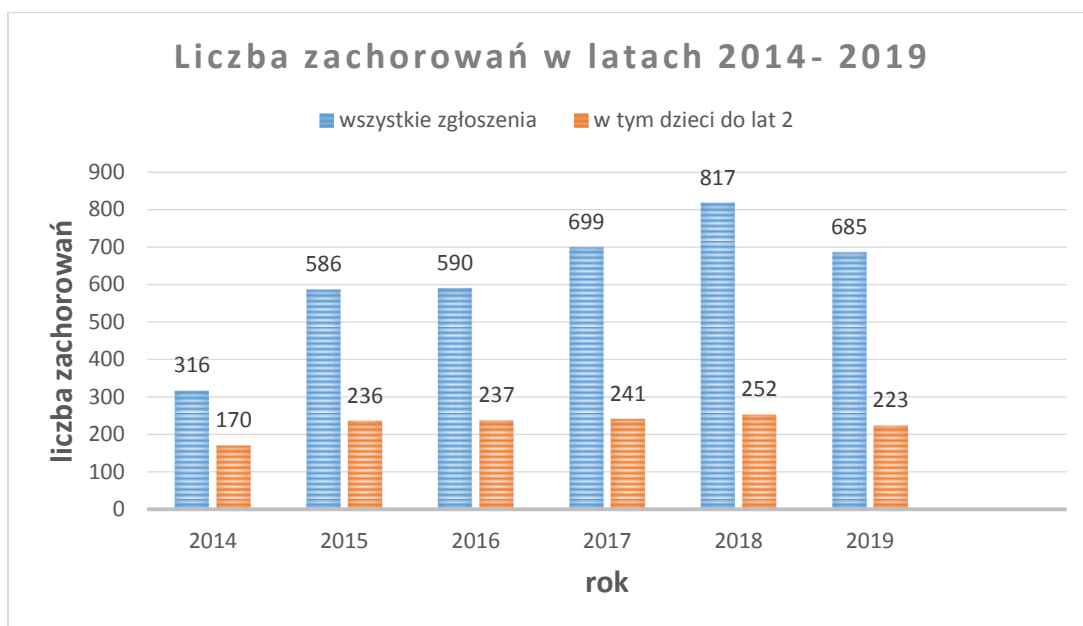

1.3. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe

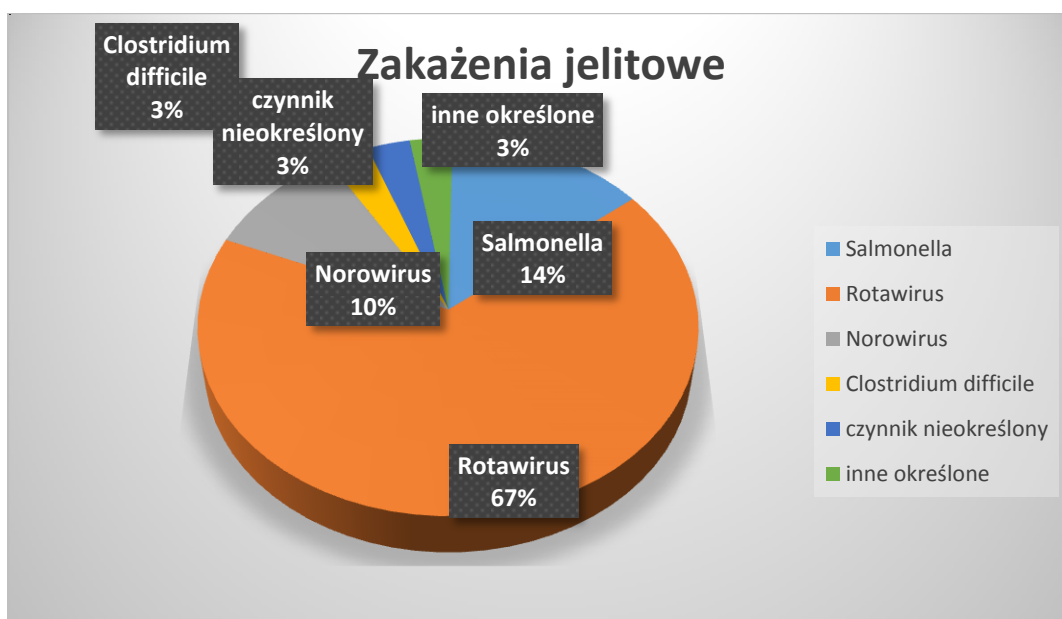
W 2019 roku na terenie powiatu bocheńskiego **zarejestrowano 685 przypadków, w tym 223 dotyczyło dzieci do lat 2** zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. W 2018 r. zarejestrowano 817 przypadków, w tym 252 u dzieci do lat 2.

Wzrost liczby przypadków zgłoszonych biegunek i zakażeń żołądkowo-jelitowych o nieustalonej etiologii świadczyć może zarówno o pogarszającej się sytuacji w zakresie diagnostyki mikrobiologicznej tych schorzeń, jak i o poprawie zgłaszalności w tym zakresie. Dane liczbowe o zarejestrowanych zakażeniach jelitowych należy traktować jako niedoszacowane w większym stopniu, niż w przypadku innych chorób zakaźnych podlegających zgłaszaniu, głównie z powodu rezygnacji chorych z lżejszymi objawami z wizyty lekarskiej. Można sądzić, iż znaczna część przypadków zakażeń jelitowych, w których nie ustalono czynnika etiologicznego, nadal pozostaje niezgłaszana.

Wykres 2. Liczba zachorowań na biegunki i zapalenia żołądkowo- jelitowe w latach 2014-2019.

Wykres 3. Udział wybranych bakteryjnych czynników chorobotwórczych wywołujących zakażenia i zatrucia pokarmowe

1.4. Wirusowe zapalenie wątroby typu A

Do niedawna wirusowe zapalenie wątroby typu A na terenie zachodniej Europy odnotowywało się sporadycznie. Jednak od 2017 r. zauważalny jest znaczny wzrost rejestracji przypadków tego zachorowania. Jedną z przyczyn jest wygaśnięcie odporności zbiorowej. Pamiętać należy, że skuteczną ochroną przed tym schorzeniem są szczepienia ochronne, ale

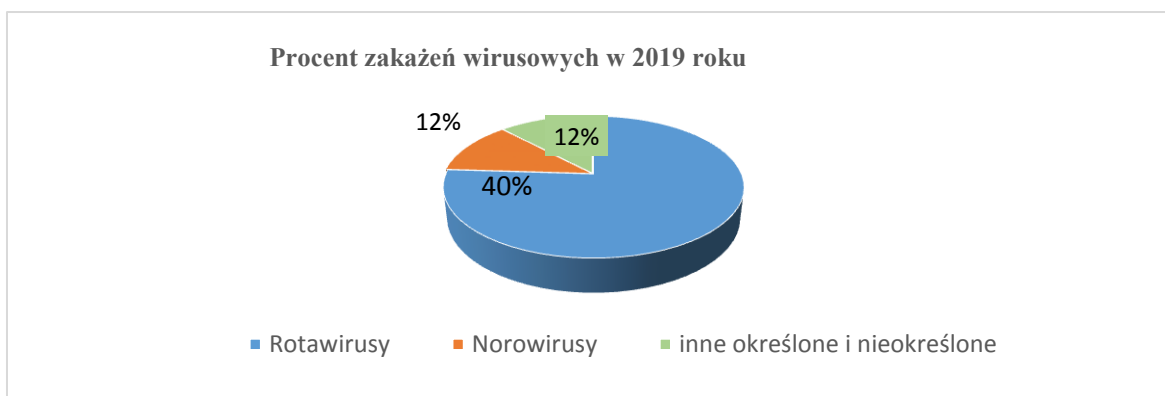
również kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności utrzymywania wysokiego standardu higieny szczególnie podczas przygotowywania posiłków, w tym częste mycie rąk, spożywanie potraw wyłącznie po obróbce termicznej (gotowanie, pieczenie, smażenie), unikanie spożywania niegotowanego mięsa oraz skorupiaków, nie kupowanie żywności na ulicznych straganach, picie wyłącznie butelkowanej lub przegotowanej wody (zwłaszcza podczas pobytu za granicą). Wśród środków służących przecięciu dróg szerzenia wymieniane są również takie działania prewencyjne jak: usuwanie nieczystości płynnych i stałych w sposób, który nie spowoduje ryzyka zakażenia ludzi i skażenia środowiska, czy też dekontaminacja skażonych miejsc, sprzętu i innych przedmiotów przy użyciu preparatów na bazie czynnego chloru.

Zgodnie z Komunikatem Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2019, szczepienie przeciwko WZW A jest zalecane szczególnie osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW A, osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, a także dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na WZW A. Szczepionka jest skuteczna jeżeli zostanie podana w ciągu 14 dni od narażenia na zachorowanie.

W 2019 roku w powiecie bocheńskim nie odnotowano zachorowań na WZW A.

1.5. Zakażenia wirusowe wywołane przez rotawirusy i norowirusy

W 2019 roku zgłoszono 163 przypadki zakażeń wywołanych w/w wirusami. Prawie siedmiokrotnie częściej dotyczyło to zachorowań wywołanych rotawirusami. Do zakażeń takich dochodziło w obrębie gospodarstwa domowego i przynajmniej połowa zachorowań dotyczyła dzieci do lat 2. Organy władzy publicznej mają niewielki wpływ na zapobieganie zakażeniom i zatruciom pokarmowym w środowisku domowym. Na zapobieganie tym zakażeniom można wpływać poprzez edukacje społeczeństwa oraz zastosowanie u niemowląt przed ukończeniem 12 tygodnia życia szczepień ochronnych przeciw rotawirusom.

Wykres 4. Procent zakażeń wirusowych w 2019 roku.

1.6. Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W ramach nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą pokarmową w 2019 r. na terenie powiatu bocheńskiego zarejestrowano jedno ognisko przenoszone drogą pokarmową. Czynnikiem zakaźnym był norowirus.

2. Choroby odzwierzęce

Nadzór nad chorobami zwierzęcymi w Polsce realizuje Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną.

Od wielu lat przyczyną wystąpienia większości zoonoz jest spożycie pokarmów pochodzenia zwierzęcego, zanieczyszczonych chorobotwórczymi dla ludzi bakteriami odzwierzęcymi (salmonellozy odzwierzęce, kampylobakterioza, jersinioza, listerioza). Sytuację epidemiologiczną tych chorób opisano w punkcie poświęconym chorobom przenoszonym drogą pokarmową. Istotną grupę zagrożeń stanowią także choroby odzwierzęce przenoszone przez wektory (stawonogi) oraz choroby pasożytnicze (włośnica, bąblowica), czy zoonozy nabywane w wyniku bezpośredniego kontaktu z chorym zwierzęciem (np. wścieklizna). Na niektóre zoonozy (np. borelioza, kleszczowe zapalenie mózgu) narażone są statystycznie bardziej istotnie pewne grupy zawodowe, jak leśnicy i rolnicy. W Polsce, podobnie jak w pozostałej części Europy, z roku na rok obserwuje się rosnącą liczbę zachorowań na boreliozę.

2.1. Borelioza z Lyme

Jest wieloukładową chorobą zakaźną, wywołaną przez krętki *Borrelia burgdorferi sensu lato*. Jest to przenoszone przez kleszcze -zakażenie odzwierzęce. Kleszcze rozpoczynają swoją aktywność sezonową gdy temperatury w ciągu doby przekroczą 5-7°C i jest wilgotno.

W przebiegu zakażenia wyróżnia się dwa stadia:

W pierwszym stadium charakterystycznym objawem jest rumień wędrujący, który powstaje na skórze w miejscu ukłucia po 7-10 dniach od kontaktu z kleszczem. Rumień często przekracza średnicę 5 cm i przyjmuje barwę sinoczerwoną. Towarzyszą temu często objawy uogólnione tj. zmęczenie bóle mięśni, sztywność karku, ból głowy. Na tym etapie zakażenie nie należy wykonywać badań laboratoryjnych gdyż zwykle wychodzą ujemne. Po

kilku tygodniach rumień wędrujący może ustąpić samoistnie ale zakażenie rozprzestrzenia się na wiele narządów i układów.

W drugim stadium boreliozy mogą występować objawy ze strony:

- ośrodkowego układu nerwowego(neuroborelioza),
- zapalenie stawów (najczęściej nawracające zapalenie stawów , obrzęki stawów),
- ze strony układu krążenia w postaci zaburzeń rytmu (blok przedsionkowo-komorowy).

Ważne jest szybkie usunięcie kleszcza gdyż znacząco zmniejsza ryzyko ewentualnego zakażenia. Ryzyko przeniesienia istotnie rośnie, gdy kleszcz przebywa w skórze co najmniej 36 godzin. Spowodowane jest to faktem, że krętki *Borrelia burgdorferi* bytują w przewodzie pokarmowym kleszcza i uaktywniają się po wypełnieniu jego jelit krwią w trakcie żerowania na skórze żywiciela.

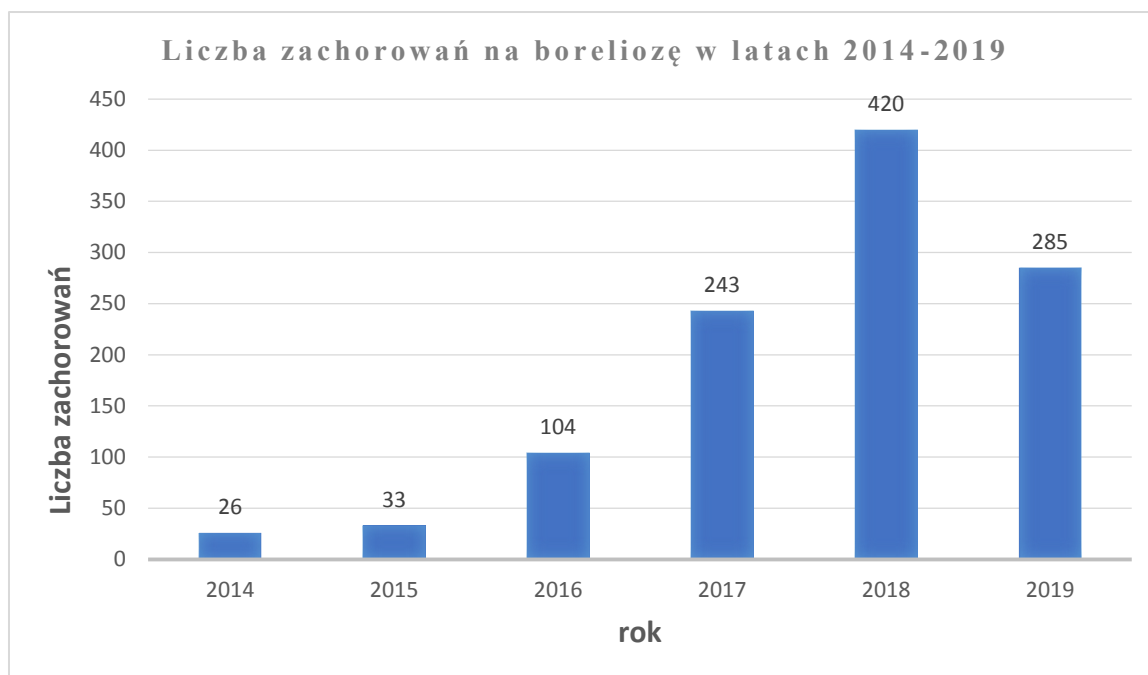
Badania laboratoryjne: podstawą rozpoznania laboratoryjnego jest dwuetapowa diagnostyka serologiczna. Na etapie wystąpienia rumienia wędrującego nie należy wykonywać badań laboratoryjnych gdyż zwykle wychodzą ujemne. Pierwszym etapem (test Elisa) jest oznaczanie miana przeciwciał metodą immunoenzymatyczną w surowicy krwi oraz w płynie mózgowo-rdzeniowym w neuroboreliozie i w płynie stawowym w boreliozie stawowej. W drugim etapie potwierdza się swoistość wyników dodatnich lub wątpliwie dodatnich metodą Western-blot. Interpretacja wyników Western -blot powinna uwzględniać ustalone kryteria europejskie.

Leczenie: niezbędna jest antybiotykoterapia, wybór antybiotyku i czas jego stosowania zależy od postaci choroby. Nie stosuj antybiotykoterapii, jeśli nie ma objawów klinicznych, nawet gdy wykazano obecność swoistych przeciwciał. Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych (noszenie właściwej odzieży). Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy nt. tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych (noszenie właściwej odzieży).

W 2018 roku. odnotowano wzrost zachorowań.

Wśród zgłoszonych zachorowań zdecydowanie przeważała postać wczesna- rumień wędrujący. Borelioza występuje na terenie całego powiatu, jednak najwięcej zachorowań w ostatnich latach miało miejsce w Gminie Bochnia oraz Gminie Nowy Wiśnicz.

Wykres 5. Liczba zachorowań na boreliozę w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019

2.2. Styczność i narażenie na wściekliznę

Obok boreliozy istotnym nadal problemem jest stała i wysoka liczba osób narażonych rokrocznie na kontakt ze zwierzętami podejrzanymi o zakażenie wirusem wścieklizny, wśród których przypadki na terenie naszego kraju się zdarzają, choć są to pojedyncze zachorowania. Ostatnie przypadki wścieklizny u człowieka w Polsce (śmiertelne) miały miejsce w 2000 i 2002 r. Rola Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorze nad przypadkami/podejrzeniami wścieklizny u ludzi polega na współpracy z organami

Inspekcji Weterynaryjnej i objęciu nadzorem osób ze styczności z takim zwierzęciem oraz na zapewnieniu dostępności preparatów immunoprofilaktyki czynno-biernej (szczepionki), podawanych według określonych schematów w ramach postępowania po ekspozycyjnego. Aktualny jest dla właścicieli psów obowiązek wynikający z art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2017 r. poz. 1855), zgodnie z którym posiadacze psów są obowiązani zaszczepić je przeciwko wściekliznie w terminie 30 dni od dnia ukończenia przez psa 3. miesiąca życia, a następnie nie rzadziej niż co 12 miesięcy od dnia ostatniego szczepienia. Obowiązek ten nie dotyczy kotów domowych. Jednak mając na uwadze obecność wirusa wścieklizny w środowisku naturalnym, niski koszt szczepienia i niepodważalny jego wpływ na bezpieczeństwo i zdrowie człowieka, rekomenduje się także właścicielom kotów, szczególnie swobodnie wychodzących, regularne szczepienie przeciwko wściekliznie.

W 2019 r. zarejestrowano 103 przypadki pokąsań przez zwierzęta znane. Zwierzęta znane (przede wszystkim koty, psy) zostały poddane obserwacji przez lekarza weterynaryjnego stwierdzono u nich wścieklizny.

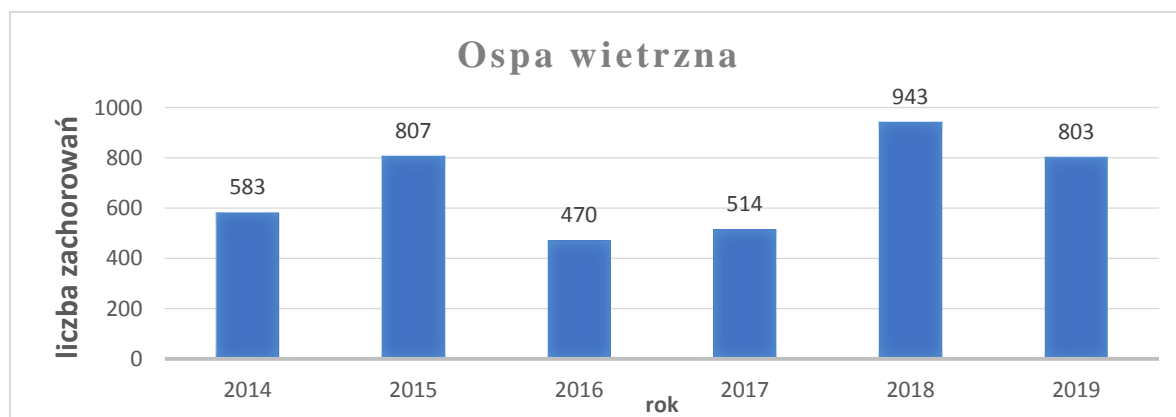
Osoby pokąsane przez zwierzęta nieznanego pochodzenia, podejmowały szczepienia przeciw wściekliznie, najczęściej w Poradniach Profilaktyki Wścieklizny na terenie Krakowa. W 2019 r. zakończyło szczepienie p/wściekliznie 17 osób. Ognisk wścieklizny nie odnotowano.

3. Choroby zakaźne, którym zapobiega się poprzez szczepienia

3.1. Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest najczęstszą chorobą zakaźną występującą u dzieci. Odnotowuje się skokowe zmiany zachorowania na ospę. Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W Polsce szczepienia są nadal szczepieniami zalecanymi z wyjątkiem dzieci z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem wystąpienia powikłań.

Wykres 6. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

3.2. Krztusiec

Bardzo zaraźliwa choroba, przenoszona drogą oddechową wywołana przez pałeczkę krztuśca Bordetella. Krztusiec jest chorobą trudną do rozpoznania, zwłaszcza u młodzieży i osób dorosłych co przekłada się na niewłaściwe diagnozy oraz sposób leczenia. Dane o występowaniu krztuśca oparte o zgłoszenia lekarzy należy traktować jako niedoszacowane.

Cechami charakteryzującymi zachorowanie są: napadowe dławiące ataki kaszlu z charakterystycznym świszczącym wdechem, z często towarzyszącymi przy tym wymiotami. Choroba zdecydowanie niebezpieczna jest dla niemowląt do 6 miesiąca życia gdyż może skończyć się nawet zgonem.

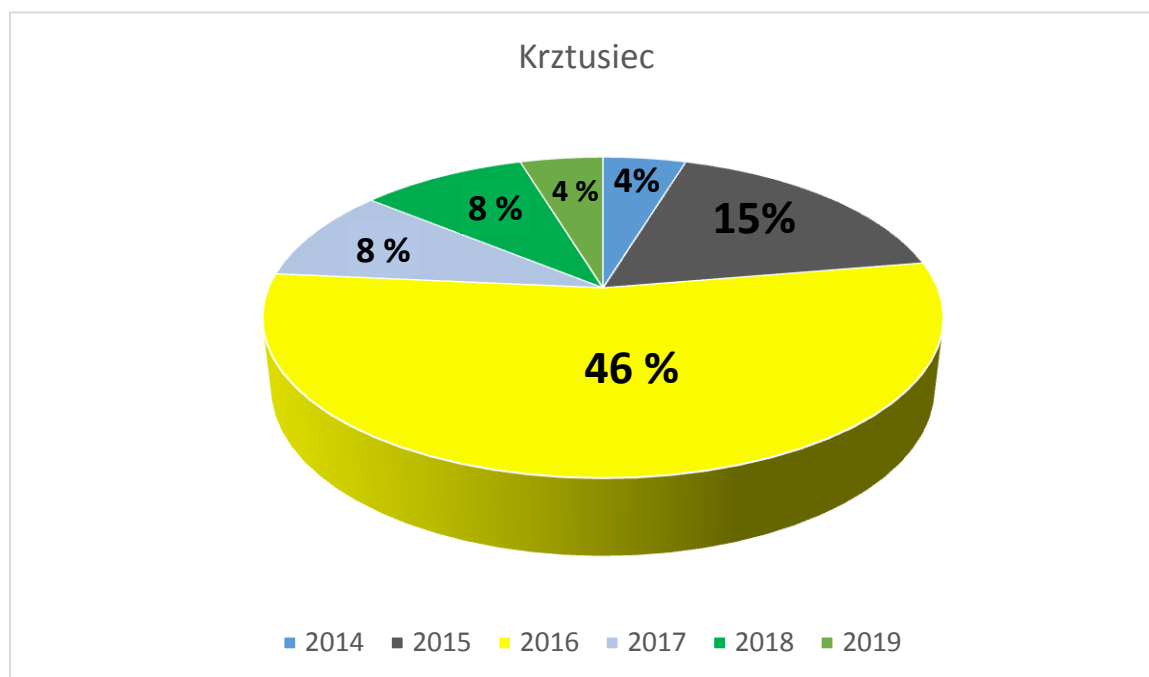
Ocena faktycznego rozpowszechnienia krztuśca wymaga przeprowadzenia badań diagnostycznych u wszystkich osób z przewlekającym się kaszlem oraz zgłaszania wszystkich przypadków zachorowań. Obecnie diagnostyka opiera się na badaniach serologicznych

Szczepienia ochronne przeciwko wystąpieniu krztuśca są obowiązkowe. Cykl rozpoczyna się w 2 miesiącu życia. W okresie od porodu do rozpoczęcia cyklu szczepień ochronnych, dziecko chroni się szczepiąc kobietę ciężarna dawką przypominającą.

W 2019 roku odnotowano 4 przypadki zachorowania na krztusiec. W porównaniu z latami poprzednimi spadek zachorowań jest zauważalny.

W 2018 i 2017r. w PSSE w Bochni zarejestrowano po 8 przypadków krztuśca, jest to znacznie mniejsza liczba w porównaniu z rokiem 2016, w którym odnotowano największą od kilku lat liczbę zachorowań na krztusiec tj. 46 przypadków, z czego aż 10 osób wymagało hospitalizacji. W roku 2015 zarejestrowano 15 przypadków. W 2014r. w PSSE w Bochni zarejestrowano 4 zachorowania na krztusiec.

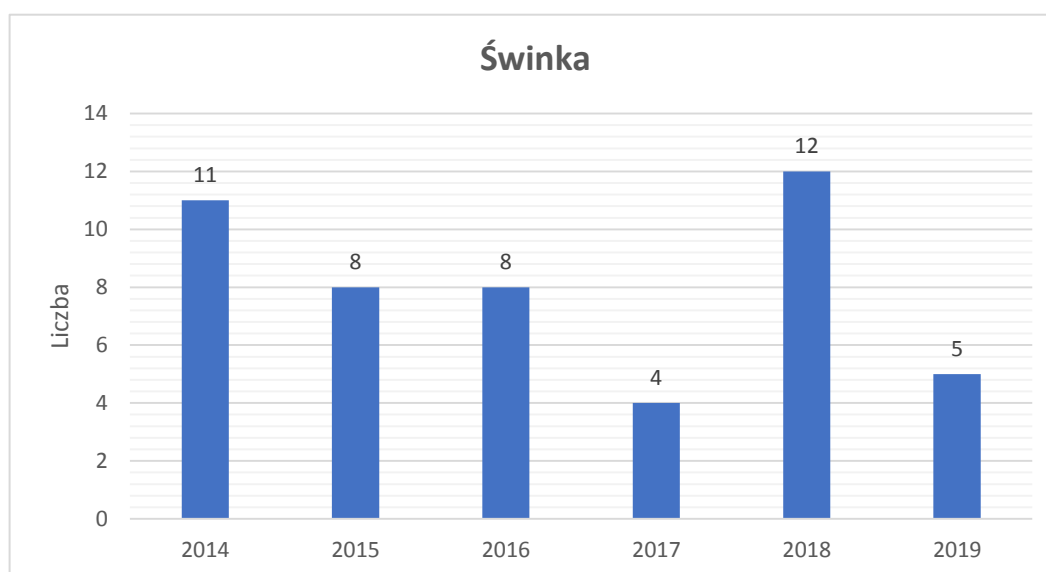
Wykres 7. Liczba zachorowań na krztusiec w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

3.3. Świnka

W 2019 roku na terenie powiatu bocheńskiego odnotowano 5 zachorowań na świnkę. W 2018r. zgłoszono 12 przypadków zachorowań na świnkę. Natomiast w roku 2017 zarejestrowano 4 przypadki. Najwięcej zachorowań dotyczy grupy wiekowej 1-14 r.ż. Obserwowana w ostatnich latach mała liczba zachorowań na świnkę jest wynikiem realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych.

Wykres 8. Liczba zachorowań na świnkę w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

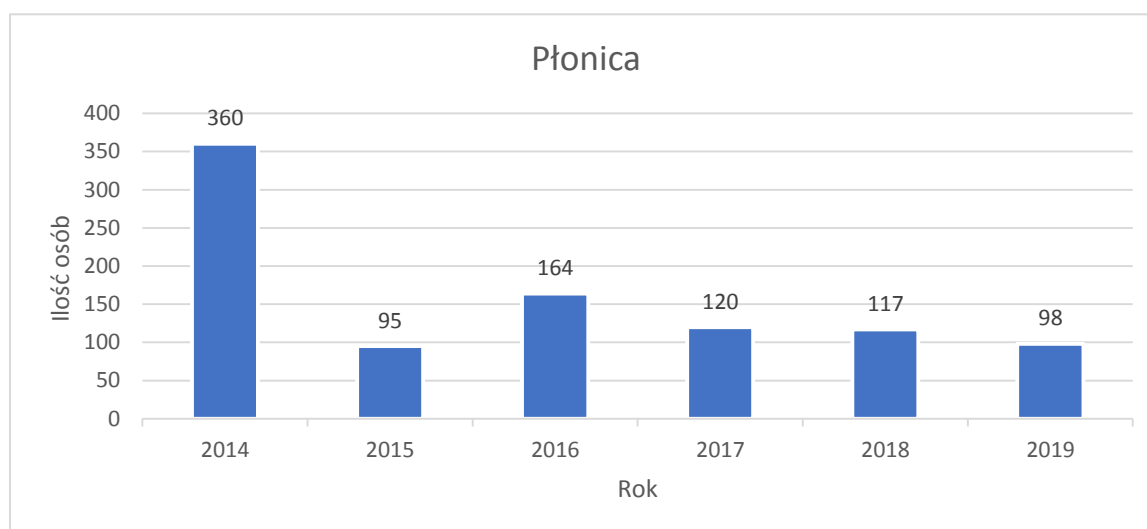

3.4. Płonica

Płonica (inaczej szkarlatyna) to ostra, wysypkowa choroba zakaźna kojarzona z okresem dzieciństwa. Na szkarlatynę chorują głównie dzieci w wieku przedszkolnym, w okresie jesienno-zimowym. Choroba powoduje toksyczne objawy, a w jej późnym okresie może dojść nawet do zaburzeń immunologicznych. Niegdyś uważana była za chorobę groźną, niejednokrotnie kończącą się śmiercią. Dziś nie stanowi większego problemu terapeutycznego. W ostatnich latach obserwuje się, iż zapadalność na płonicę jest coraz niższa w porównaniu z poprzednimi dziesięcioleciami.

W 2019 roku zarejestrowano 98 przypadki zachorowań na płonicę. W porównaniu do lat wcześniejszym obserwuje się tendencję spadkową. W 2018 r. zarejestrowano 117 przypadki zachorowań na płonicę. W roku 2014 zarejestrowano największą liczbę zachorowań od kilku lat- 360 przypadków.

Wykres 9. Liczba zachorowań na płonicę w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

4. Choroby zakaźne objęte przez WHO programami eradykacji i eliminacji

W odniesieniu do chorób zakaźnych, które nie mają rezerwuaru zwierzęcego (tzn. występują jedynie u człowieka), i dla których dostępne są szczepionki o wysokim stopniu skuteczności, możliwe jest osiągnięcie celu jakim jest eliminacja choroby na danym obszarze (rozumiana jako brak zakażeń na terenie kraju przy możliwych zawleczeniach z zagranicy), a następnie eradykacja choroby tzn. całkowite wyeliminowanie na świecie. Obecnie Polska uczestniczy w koordynowanych przez WHO globalnych programach eliminacji i eradykacji odry i różyczki oraz poliomyelitis (nagminnego porażenia dziecięcego).

4.1. Odra

Odra jest ostrą, wysoce zakaźną chorobą wirusową, zdolną do wywoływania epidemii. Zakaźność wirusa odry jest bliska 100% u osób podatnych. Indywidualne ryzyko zachorowania na odrę występuje u każdej osoby, która nie była szczepiona przeciw tej chorobie lub wcześniej na nią nie chorowała. Szczepienia ochronne radykalnie zmniejszyły zachorowalność na odrę w Europie, ale pomimo ogólnie wysokiego poziomu zaszczepienia, choroba ta nadal powoduje częste epidemie. Liczba przypadków śmiertelnych wynosi 1-3 na 1000 przypadków, a najwyższa jest u dzieci poniżej 5 r.ż. i u osób z obniżoną odpornością. Osoby o podwyższonym ryzyku zachorowania na odrę to niemowlęta, które są za małe, aby można je było szczepić, osoby, u których szczepionka nie wywołała odporności immunologicznej oraz osoby, które z przyczyn medycznych nie zostały zaszczepione. WHO podkreśla w raporcie, że jest to bardzo zaraźliwa choroba wieku dziecięcego. Szerzy się drogą kropelkową, głównie w tych miejscach, gdzie jest dostatecznie duża grupa osób niezaszczepionych lub tych, które utraciły już odporność. Powstają wtedy tzw. mini epidemie, które wybuchają najczęściej w tych krajach, gdzie poziom tzw. wyszczepienia ludności spada poniżej 95 proc. Największą odporność zapewnia podanie dwóch dawek szczepionki przeciwko odrze. Stosowanie szczepień ochronnych ma zasadnicze znaczenie w zapobieganiu zachorowaniom na odrę i ze względu na wysoką zaraźliwość choroby oraz jej przenoszenie się drogą powietrzną nie może być zastąpione jakimikolwiek innymi środkami ochrony. Po podaniu pierwszej dawki szczepionki osoba zaszczepiona uzyskuje odporność na poziomie 95%. Natomiast podanie drugiej dawki szczepionki pozwala osobie zaszczepionej osiągnąć odporność niemalże 100%. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO), szczepienie przeciwko odrze wykonuje się planowo szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince i różyczce u dzieci w 13-15. miesiącu życia, zaś drugą dawkę podaje się w 6. roku życia (zgodnie z PSO na 2019 r.). W Polsce szczepienia są obowiązkowe dla dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 19 roku życia. Szczepienia ochronne nie zapewniają wyłącznie odporności indywidualnej. Przy wysokim poziomie zaszczepienia w społeczeństwie uzyskuje się odporność populacyjną. Aby umożliwić skuteczne działania przeciwepidemiczne w przypadku rozprzestrzeniania się wirusa odry w populacji, w 2016 r. Minister Zdrowia wydał rozporządzenie w sprawie metod zapobiegania odrze (Dz. U. poz. 1418), które stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 3 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.). Na podstawie przepisów tego rozporządzenia, przeciwko odrze bezpłatnie

szczepione są osoby, które miały kontakt z osobą chorą na odrę, czyli były bezpośrednio narażone na zakażenie wirusem, bez względu na kryterium wieku.

W 2019r w Polsce zanotowano 1492 przypadków odry. W tym samym okresie roku ubiegłego takich zachorowań było znacznie mniej – 359 zachorowania na odrę. W naszym kraju przypadków odry jest zatem w ostatnich roku ponad czterokrotnie więcej niż w całym 2018 r.

W roku 2019 na terenie powiatu bocheńskiego zgłoszono 2 przypadki zachorowania na odrę, z czego jeden z nich nie został potwierdzony badaniem laboratoryjnym w NIZP-PZH (mężczyzna - wiek 80 lat), natomiast drugi przypadek wykazany został wg definicji przypadków jako przypadek możliwy, pacjent nie wyraził zgody na badanie krwi (dziecko – wiek 1 rok).

4.2. Różyczka

Wirusowa zakaźna choroba objawiająca się wystąpieniem wysypki. Wirus obecny jest praktycznie we wszystkich wydzielinach i wydalinach ludzkich. Między 7 dniem przed wystąpieniem wysypki a 14 po jej zniknięciu można uzyskać go z jamy nosowo gardłowej. Choroba ta dotyczy głównie dzieci, jednak osoby dorosłe również mogą ją przechorować co pod wieloma względami jest dużo bardziej dla nich niebezpieczne.

Pomimo spadku od kilku lat przypadków różyczki Polska uznawana jest za kraj w którym różyczka występuje endemicznie. W Polsce prowadzone są powszechne szczepienia przeciw różyczce w 13-14 miesiącu życia i 10 roku życia, w kolejnych latach spodziewany jest dalszy spadek liczby zachorowań.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bochni w roku 2019 nie odnotowała żadnego potwierdzonego zachorowania na różyczkę.

4.3. Poliomyelitis

Polska od lat wolna jest od wirusa poliomyelitis. Dzięki cyklowi szczepień ochronnych, którym poddaje się dzieci do 2 roku życia w Polsce występuje duże uodpornienie populacyjne.

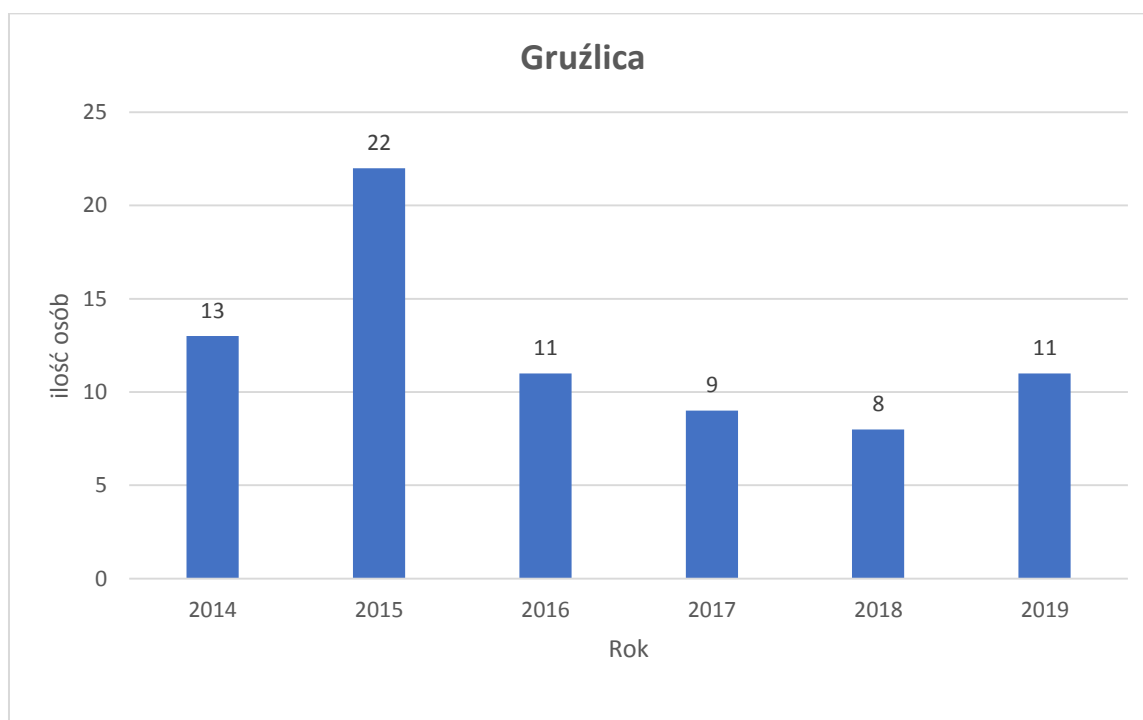
5. Gruźlica

Gruźlica jest chorobom zakaźną wywołaną przez bakterię- prątek gruźlicy. Przenosi się z człowieka chorego na zdrowego. Źródłem zakażenia jest zazwyczaj chory prątkujący, który podczas kaszlu, kichania, odkrztuszania, mówienia wydalą prątki wraz z kropelkami śluzu. Kropelki z zawartymi prątkami unoszą się w powietrzu, wysychają i opadają wraz z wdychanym powietrzem, mogą dostać się do płuc. Tam się "zagnieżdżają". Dochodzi do zakażenia prątkiem. Jest chorobom wielonarządową, najczęściej atakująca płuca, w większości przypadków przebiegająca przewlekle.

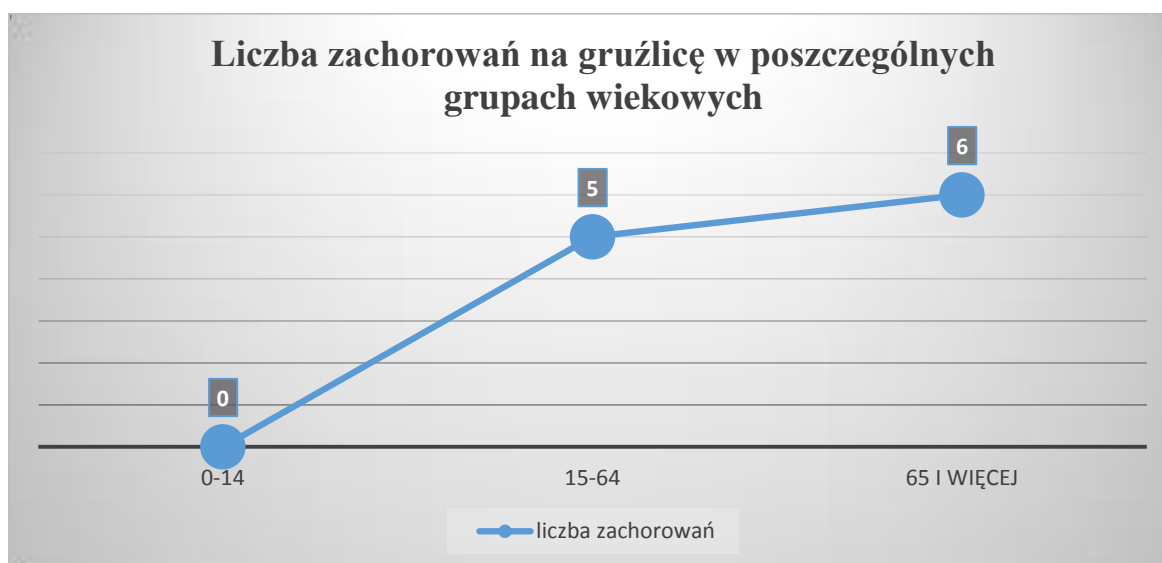
W roku 2019 na terenie powiatu bocheńskiego zarejestrowano 11 przypadków zachorowań na gruźlicę. W 2018 r. zarejestrowano 8 przypadków zachorowań. W 2017 r. zarejestrowano 9 przypadków zachorowań. W 2016 r. odnotowano 11 przypadków, natomiast w roku 2015- 22 zachorowania.

Przepisy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nakładają na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób w okresie wystąpienia prątków gruźliczych (prątkowania) lub z uzasadnionym podejrzeniem prątkowania.

Wykres 10. Liczba zachorowań na gruźlicę w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

Wykres 11. Liczba zachorowań na gruźlicę w poszczególnych grupach wiekowych w roku 2019.

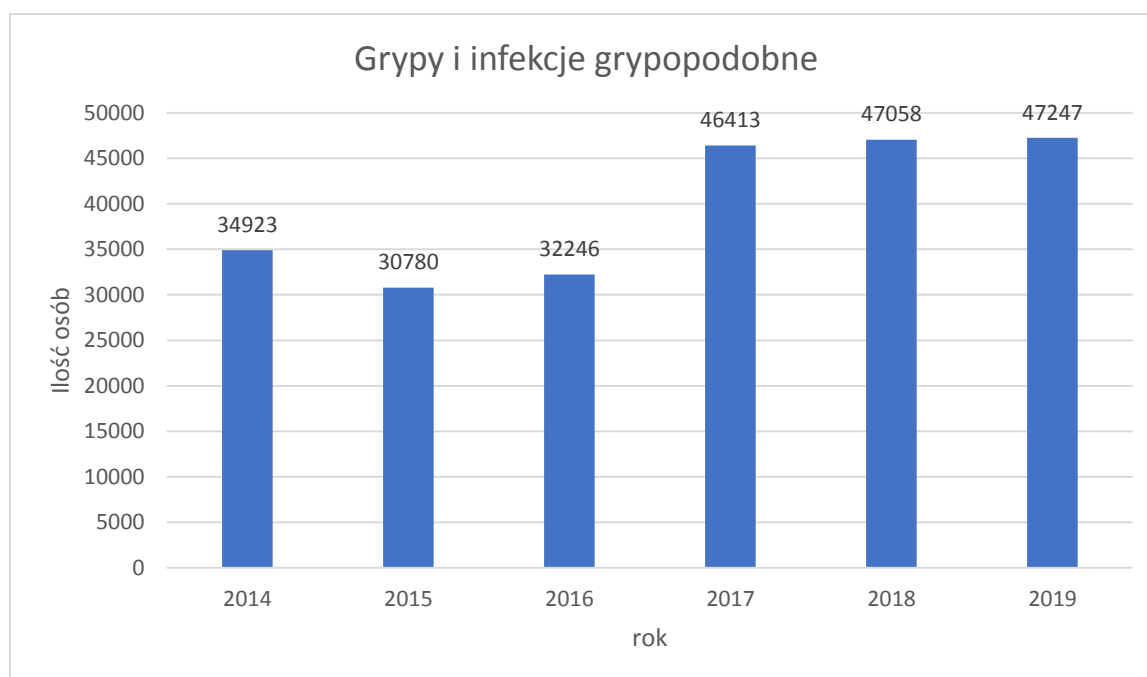

6. Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa i infekcje grypopodobne

Ostre infekcje dróg oddechowych należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. W ostatnich kilku latach notuje się bardzo wysoką liczbę zachorowań. Corocznie w województwie małopolskim odnotowuje się od kilku tysięcy do kilkuset tysięcy zachorowań. W Polsce nadzór epidemiologiczny nad gripą prowadzony jest w ciągu całego roku, ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru wirusologicznego. Początek przypada na okres od października do kwietnia. W ramach nadzoru typu sentinel nad gripą lekarze przesyłają dane epidemiologiczne wraz z próbkami do badań wirusologicznych dla celów nadzoru. Próbki do badań pochodzą zwykle od pacjentów którzy byli hospitalizowani z powodu stanu klinicznego lub współistniejącej choroby. Pomimo, iż szczepienia przeciw grypie są jedyną i bezpieczną metodą profilaktyki przeciw tej chorobie oraz jej powikłaniom, w 2017r zaszczepiło się jedynie 3.7% populacji. Zapobieganie grypie poprzez promowanie zdrowego stylu życia i szczepień ochronnych to jedno z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2019 r. odnotowano wzrost zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę, wykazano 47247 przypadków. Natomiast w 2018 r. zgłoszono 47058 przypadków. Leczeniem szpitalnym objęte były najczęściej dzieci w wieku 0-14 lat. Powodem skierowania do szpitala były w przede wszystkim objawy ze strony układu oddechowego.

Wykres 12. Grypy i infekcje grypopodobne w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

7. Choroby zakaźne przenoszone drogą naruszenia ciągłości tkanek

7.1. WZW typu C

Szacuje się, że w Polsce zakażenie wirusem HCV dotyczy około 2% ludności. Tylko niewielki odsetek zakażeń ulega samowyleczeniu lub przejściu w objawową, łatwą do wykrycia, fazę ostrą. Najczęściej, w 60 do 70% przypadków, dochodzi do przewlekłego zapalenia wątroby, które z kolei prowadzi do rozwoju odległych powikłań w postaci marskości i raka wątroby. Z powodu braku możliwości czynnego uodpornienia przeciw WZW typu C najważniejszą rolę w zapobieganiu chorobie odgrywa przestrzeganie zasad aseptyki w podmiotach leczniczych oraz we wszystkich zakładach, w których wykonuje się zabiegi naruszające ciągłość tkanek ludzkich. Ważne jest także unikanie ryzykownych zachorowań sprzyjających szerzeniu się zakażenia. Brak szczepionki przeciw HCV powoduje, że zapobiegać szerzeniu się zachorowania na WZW można jedynie poprzez wdrażanie i utrzymywanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym polegającym na naruszeniu ciągłości tkanki.

Na terenie powiatu bocheńskiego od kilku lat obserwowany jest wzrost rejestracji zachorowań na WZW typu C. Odnotowano w 2016 r. - 16 przypadków, w 2017 r.- 15 natomiast w 2018r.- było ich 4, w roku 2019 również 4 przypadki. Najbardziej prawdopodobną drogą zakażenia WZW były: małe zabiegi chirurgiczne oraz duże operacje wykonywane w ciągu życia chorego, narażenie zawodowe, narkotyki przyjmowane dożylnie oraz wykonywane usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej.

7.2. WZW typu B

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2019 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, nie odnotowano ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B z uwagi na duży stopień uodpornienia populacji uzyskany poprzez szczepienia ochronne. Częściej jednak rozpoznaje się przypadki zapalenia przewlekłego, nabytego w przeszłości. W 2016r. zanotowano 11 przypadków, w 2017 r.- 21, w 2018 było ich 17, a w roku 2019- 15.

7.3. HIV I AIDS

W 2019 r. w powiecie bocheńskim odnotowano 1 przypadek zakażenia HIV.

8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

Szczepienia ochronne są skuteczną i generalnie powszechnie społecznie akceptowaną metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zarówno w wymiarze zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne u osoby poddanej szczepieniom

ochronnym (prewencji indywidualnej), jak również kształtowania odporności całej populacji na zachorowania (prewencji zbiorowej). Warunkiem osiągnięcia odporności w skali populacji jest bowiem wysoki odsetek zaszczepionych osób (zwykle odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu wysokiego odsetka populacji - tj. co najmniej ok. 95 %), co skutecznie zapobiega szerzeniu się zachorowań na choroby zakaźne nie tylko na osoby uodpornione w drodze szczepienia, ale również u tych osób, które ze względu na przeciwskazania zdrowotne nie mogą być przeciw nim szczepione lub osób, które pomimo prawidłowego prowadzonego szczepienia nie wykształciły odporności immunologicznej. Szczepienia ochronne realizowane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych (tzw. kalendarz szczepień), który co roku jest aktualizowany - Komunikat Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 31 października 2018 roku w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na 2019 rok.

Program ten reguluje kwestie wieku, zakresu wykonywanych szczepień ochronnych oraz uwzględnia:

- szczepienia bezpłatne – obowiązkowe, realizowane w ramach ubezpieczenia zdrowotnego
- szczepienia płatne - zalecane, zakupione we własnym zakresie na podstawie recepty od lekarza- nie refundowane z budżetu państwa.

Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór nad wykonawstwem, realizacją szczepień ochronnych oraz nad zachowaniem łańcucha chłodniczego- całodobowy, codzienny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych. Świadczenia z zakresu szczepień ochronnych realizowane są w 30 punktach szczepień na terenie powiatu bocheńskiego. Szczepieniami objęto 24305 dzieci i młodzieży do 20 roku życia. Stan zaszczepienia roczników podlegających szczepieniom w roku 2019 był porównywalny z poprzednim rokiem.

W tabeli nr 1 została przedstawiona informacja na temat poziomu wykonania szczepień oparta o dane zebrane w ramach obowiązkowych, rocznych sprawozdań MZ-54.

Tabela 1. Analiza procentowa szczepień obowiązkowych u dzieci od 1 do 3-go r.ż. oraz w 10,14 i 19 r.ż. w latach 2014-2019 na terenie powiatu / grupy wiekowe objęte obowiązkiem szczepień.

Rok życia	Nazwa szczepienia	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1 r.ż.	WZW B 2+3 x	91,6	91,6	86,4	84,3	84,2	78,9
	Gruźlica	99,6	99,4	99,0	99,4	97,6	98,5
	Błon. Tęż. Krzt. 3x	59,4	60,1	56,5	52,7	46,1	44,3
	Polio 2x	59,4	60,1	57,0	52,6	46,1	44,3
	Hib pierw.	59,2	60,1	56,7	52,7	46,2	43,8
2 r.ż.	WZW B 2+3x	99,1	99,2	99,2	99,2	97,7	97,2
	Błon. Tęż.Krzt.3+4x	98,6	98,5	98,6	98,6	95,6	92,6
	Polio 2+3	98,2	98,5	98,6	98,6	95,6	92,6
	Odra Świnka Różyczka	85,4	82,3	81,3	79	75,8	73,3
	Hib podst.	98,4	98,3	98,6	98,6	95,8	92,1

3 r.ż.	Błon. Tęż. Krzt.4x	99,3	99,7	99,2	99,5	98,7	97,2
	Polio 2+3	99,3	99,7	99,2	99,5	98,7	97,2
	Odra Świnka Różyczka	97,1	97,8	94,1	98,5	93,2	93,5
	Hib podst.	99,1	99,7	99,2	99,5	98,7	97,1
10 r.ż.	Odra Świnka Różyczka	99,9	99,6	99,8	99,6	82,2	79,8
14 r.ż.	Td	94,0	92,0	88,0	87,2	84,7	84,4
19 r.ż.	Td	84,6	82,7	81,8	80,1	73,7	71,1

Tabela 2. Realizacja szczepień zalecanych w powiecie bocheńskim w latach 2014-2019.

Lp.	Rodzaj szczepienia	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Tężec	2591	2341	2390	2440	2508	2318
2	WZW A	12	4	13	25	27	43
3	Zakażenia Streptococcus Pneumoniae	515	686	967	625	451	64
4.	Zak. Neiseria meningitides	88	141	109	89	246	138
5.	Zak. wirusem brodawczaka ludzkiego	6	4	2	1	5	11
6.	Dur brzuszny	5	0	6	1	2	12
6.	Dur brzuszny	5	0	6	1	2	12
7.	Ospa wietrzna	91	99	89	68	100	169
8.	Kleszczowe Zapalenie mózgu	29	23	29	75	78	101
9.	Biegunka rotawirusowa	123	157	181	203	184	247
10.	Grypa	1709	1126	1661	1798	1557	1609

Szczepienia zalecane stanowią rozszerzenie możliwości profilaktyki chorób zakaźnych i mogą dotyczyć osób podróżujących do krajów na odległych kontynentach jak również osób, które chcą się uodpornić przeciwko chorobom, które nie są finansowane z budżetu państwa.

W ostatnich latach zwiększa się liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych, dlatego też od 2015 roku realizowana jest kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”. Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat tego jak ogromne znaczenie mają szczepienia w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym, zarówno obowiązkowym, jak i zalecanym.

Tabela 3. Ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych w latach 2014-2019

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019
NOP	17	3	8	24	16	15

W Polsce od 1995 roku prowadzony jest system monitorowania Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP). Rodzaje NOP i kryteria ich rozpoznawania na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, sposób zgłaszania, wzory formularzy określa Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 roku w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (DZ.U 2010 nr 254 poz.1711). Szczepienia mogą spowodować NOP i to nieraz o ciężkim przebiegu, jednak należy pamiętać, że są to zdarzenia niezwykle rzadkie. W powiecie bocheńskim, w roku 2014 zarejestrowano i opracowano - 14 Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych, w tym 2 poważne i 15 łagodnych, w 2015 - 3 łagodne. Natomiast w roku 2016 zgłoszono 8 NOP, w tym 2 poważne oraz 6 łagodnych. Natomiast w 2017 roku odnotowano 24 NOP, w tym 22 łagodne i 2 poważne. W roku 2018 zgłoszono 16 NOP, w tym 1 poważny a pozostałe łagodne. Natomiast w 2019 roku odnotowano 15 NOP, wszystkie były łagodne.

9. Działalność lecznicza

Podmioty lecznicze, ich urządzenia i pomieszczenia wymagają spełnienia szczegółowych wymagań zawartych w Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 roku w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019, poz. 595).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego sprawowanego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w 2019 r. przeprowadzono kontrole

w 110 podmiotach leczniczych co stanowiło 65 % jednostek objętych nadzorem. Przeprowadzono 147 kontrole, w tym 140 planowych i 7 pozaplanowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości tj. niedostosowane pomieszczenie do przechowywania odpadów medycznych, nieprawidłowo opisane pojemniki twardestienne na odpady medyczne, przetrzymywanie przeterminowanych/nie opisanych narzędzi wielokrotnego użytku w gabinecie zabiegowym, zniszczone powierzchnie ścian (ubytki i pęknięcia) oraz zniszczone podłogi w gabinetach lekarskich.

Tabela 17. Liczba podmiotów nadzorowanych i skontrolowanych w 2019r.

Kategorie podmiotów objętych nadzorem	Liczba podmiotów w ewidencji	Liczba podmiotów skontrolowanych	% wszystkich
Przychodnie i ośrodki zdrowia	51	49	96 %
Niezabiegowe praktyki lekarskie	50	18	36 %
Zabiegowe praktyki lekarskie	12	8	67%
Indywidualne praktyki lekarzy dentyków	40	25	63 %
Grupowe praktyki lekarzy dentyków	2	2	100 %
Praktyki pielęgniarek i położnych	9	4	44 %
Rehabilitacje	2	1	50 %
Inne (RCK, MKTS, Diagnostyka, Synevo)	4	3	75 %
Ogółem	170	110	65 %

Mając na celu zapobieganie oraz zwalczanie chorób zakaźnych i zakażeń kontrolowane podmioty opracowują, wdrażają i sprawują nadzór nad aktualizacją, a także przestrzeganiem procedur sanitarno-epidemiologicznych, zgodnie z którymi prowadzą swoją działalność. Powyższe działania mają na celu przerwanie drogi przenoszenia drobnoustrojów na pacjentów oraz ochronę personelu medycznego. Obecnie obserwujemy się, iż patogeny charakteryzują się zwiększonym potencjałem chorobotwórczym i epidemicznym. Bakterie mają zwiększoną oporność na stosowane w praktyce antybiotyki, a wywoływane przez drobnoustroje wielolekooporne infekcje stanowią źródło zakażeń szpitalnych. Podmioty lecznicze w ramach czynnego i biernego nadzoru prowadzą działania w zakresie monitorowania występowania zakażeń wewnątrzszpitalnych i drobnoustrojów alarmowych, opracowują szczegółowe plany higieny szpitalnej, tworzą analizę epidemiologiczną szpitala. Ponadto zwracają uwagę na prowadzoną w szpitalach antybiotykoterapię oraz przeprowadzają kontrole wewnętrzne w zakresie realizacji działań własnych. Źródło analizowanej sytuacji epidemicznej w nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną podmiotach leczniczych stanowią raporty wstępne o podejrzeniu lub wystąpieniu ogniska epidemicznego oraz raporty końcowe o wygaszeniu ogniska .

1. Woda przeznaczona do spożycia

Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia jest zadaniem własnym gmin, wynikającym art. 3. ust. 1 Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U.2019, poz. 1437)

Za jakość produkowanej wody i stan sanitarny urządzeń służących do jej produkcji, a także dostawę wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem odpowiadają podmioty zajmujące się zaopatrzeniem ludności w wodę, natomiast przestrzeganie wymogów w zakresie jej dostawy przez przedsiębiorstwa jest regularnie sprawdzane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zgodnie z § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U.2017, poz.2294) „woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie wskazuje agresywnych właściwości korozyjnych”.

Głównym celem prowadzonego nadzoru sanitarnego nad jakością wody przeznaczonej do spożycia jest ochrona zdrowia konsumentów i zapewnienie użytkownikom wodociągów wody o prawidłowych parametrach fizykochemicznych, organoleptycznych i mikrobiologicznych.

Postępowania administracyjne i ocena jakości wody wykonywana była na podstawie wyników badań próbek pobieranych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Bochni, a badanych w akredytowanym laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Krakowie, oraz Oddziale Laboratoryjnym WSSE w Tarnowie (akredytacja nr AB 601), a także wyników badań prowadzonych przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej.

Woda oceniana była w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r., poz. 2294).

1.1 Liczba ludności powiatu zaopatrywana w wodę

Ogólna liczba ludności powiatu zaopatrywana w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia na koniec roku 2019 wynosiła: 80 389 osób.

Liczbę mieszkańców ogółem oraz procent ogółu ludności korzystającej z instalacji wodociągowych przedstawia poniższa tabela (wg danych GUS na koniec roku 2018).

Rys. 1 Liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego oraz procent ogółu ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia

	Gmina	Liczba mieszkańców		
		ogółem*	Liczba mieszkańców korzystająca z wody wodociągowej	
1	Bochnia (miasto)	29 922	28658	95,78
2	Bochnia (wieś)	19 972	17431	87,28
3	Drwinia	6 517	4980	76,42
4	Lipnica Murowana	5 642	1280	22,69
5	Łapanów	8 139	5500	67,58
6	Nowy Wiśnicz	14 021	7000	49,93
7	Rzezawa	11 276	9600	85,14
8	Trzciana	5 582	3000	53,74
9	Żegocina	5 443	2940	54,01
	Suma	106514	80 389	75,47

* dane GUS na koniec roku 2018

Na terenie powiatu bocheńskiego zaopatrzeniem mieszkańców w wodę zajmują się następujące wodociągi:

Zbiorowego zaopatrzenia

Lp.	Wodociąg/ strefa zbiorowego zaopatrzenia	Rodzaj ujęcia	Gmina/Administrator	Administrator
1.	Bochnia	powierzchniowe	Bochnia (miejska)	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Majora Baczy 15, 32-700 Bochnia
2	Siedlec	rozprowadzana woda	Bochnia (wiejska)	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Siedlec

		wyprodukowana przez MPWIK Bochnia		250, 32-744 Łapczyca
3	Bochnia Płn. Wsch.	rozprowadzana woda wyprodukowana przez MPWIK Bochnia	Bochnia (wiejska)	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Siedlec 250, 32-744 Łapczyca
4	Bochnia Płn. Zach.	rozprowadzana woda wyprodukowana przez MPWIK Bochnia	Bochnia (wiejska)	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Siedlec 250, 32-744 Łapczyca
5	Nieszkowice Wielkie-Wola Nieszkowska	rozprowadzana woda wyprodukowana przez SUW Chrostowa	Bochnia (wiejska)	Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Siedlec 250, 32-744 Łapczyca
6	Drwinia	rozprowadzana woda wyprodukowana przez MPWIK Bochnia	Drwinia	Gmina Drwinia, 32-709 Drwinia 57
7	Lipnica Murowana - 1	podziemne	Lipnica Murowana	Gmina Lipnica Murowana 32-724 Lipnica Murowana 44
8	Lipnica Murowana - 2	podziemne	Lipnica Murowana	Gmina Lipnica Murowana 32-724 Lipnica Murowana 44
9	Rajbrot Dominiczna Góra	podziemne	Lipnica Murowana	Zakład Usług Wodnych , 33-150 Wola Rzędzińska 184 c
10	Chrostowa	powierzchniowe	Łapanów	Gminny Zakład Komunalny Kobylec 64a, 32-740 Łapanów
11	Nowy Wiśnicz	mieszane	Nowy Wiśnicz (miasto i gmina)	Zakład Usług Komunalnych w Nowym Wiśniczu ul. Rynek 16, 32-720 Nowy Wiśnicz
12	Trzciana	powierzchniowe	Trzciana	Gmina Trzciana, 32-733

				Trzciana 302
13	Rzezawa	rozprowadzana woda wyprodukowana przez MPWIK Bochnia	Rzezawa	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzezawie, ul. Długa 21, 32-765 Rzezawa
14	Żegocina	powierzchniowe	Żegocina	Zakład Gospodarki Komunalnej, Łąka Górna 332, 32-731 Żegocina
15	Łąka Górna	powierzchniowe	Żegocina	Zakład Gospodarki Komunalnej, Łąka Górna 332, 32-731 Żegocina
16	Bełdno	powierzchniowe	Żegocina	Spółka Wodno-Ściekowa w Bełdnie Bełdno 5, 32-731 Żegocina

Inne podmioty zaopatrujące w wodę przeznaczoną do spożycia:

Lp.	Wodociąg	Rodzaj ujęcia	Gmina	Właściciel /Administrator
1.	Gospoda Pod Kamieniem	podziemne/studnia	Lipnica Murowana	Hotel i Gospoda „Pod Kamieniem” A.H. Chmura s.c., Lipnica Górna 304, 32-724 Lipnica Murowana
2	Jura	podziemne/studnia	Lipnica Murowana	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „JURA” s.c. – Zakład Rajbrot 512
3	Gallod	podziemne/studnia	Trzciana	Firma Produkcyjno – Handlowa „GALLOD”, Leszczyna 159, 32-733 Trzciana
4	Zamvinex	podziemne/studnia	Żegocina	Spółdzielnia Ogrodnicza „ZAMVINEX”, Łąka Górna 255, 32-731 Żegocina
5	Bacówka	podziemne/studnia	Lipnica Murowana	Bacówka Towary Tradycyjne Sp. z o.o., Sp.k., 32-725 Rajbrot 470
6	Szkoła w Lipnicy	podziemne/studnia	Lipnica Murowana	Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipnicy Murowanej, 32-724

	Murowanej			Lipnica Murowana 59
7	Szkoła Chronów	podziemne/studnia	Nowy Wiśnicz	Publiczna Szkoła Podstawowa w Chronowie, Chronów 173, 32-720 Nowy Wiśnicz
8	Ravit Połom Duży	podziemne/studnia	Nowy Wiśnicz	PHU RAVIT W. Chrzan, R. Chrzan s.c., Połom Duży 91, 32-720 Nowy Wiśnicz
9	Pływalnia Bochnia	podziemne/studnia	Bochnia (miejska)	Kryta Pływalnia im. Jana Kota w Bochni, ul. św. Leonarda 34, 32-700 Bochnia
10	OSM Bochnia	podziemne/studnia	Bochnia (miejska)	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Wygoda 147, 32-700 Bochnia
11	Masarnia Mochel	podziemne/studnia	Nowy Wiśnicz	Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel, Muchówka 199, 32-722 Królówka

1.2 Podział urządzeń zbiorowego zaopatrzenia ze względu na wielkość dobową produkcji wody do spożycia

Zapewnienie mieszkańcom wody przeznaczonej do spożycia w wystarczającej ilości i spełniającej wymagania mikrobiologiczne, fizyko-chemiczne i radiologiczne jest zadaniem własnym gminy. Jest to działalność polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i dostarczaniu wody, prowadzona przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, gminy, spółkę wodno-ściekową oraz inne podmioty zaopatrujące w wodę.

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia ze względu na ilość produkowanej wody można podzielić następująco:

- Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji < 100 m³/dobę – 5 obiektów (Beldno, Lipnica Murowana - 1, Lipnica Murowana – 2, Rajbrot Dominiczna, Strefa Wola Nieszkowska-Nieszkowice Wielkie)
- Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia o produkcji 100 – 1000 m³/dobę – 10 obiektów (Chrostowa, Żegocina, Nowy Wiśnicz, Łakta Górna, Siedlec, Trzciana, Strefa Bochnia Płn. - Wsch., Strefa Bochnia Płn. - Zach., Strefa Drwinia i Strefa Rzezawa.
- Wodociąg zbiorowego zaopatrzenia o produkcji od 1000 – 10000 m³/dobę – 1 obiekt (Bochnia)

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę urządzeń dostarczających wodę w zależności od wielkości produkcji wody.

Rys. 2 Liczba urządzeń dostarczających wodę w zależności od wielkości produkcji

		Liczba urządzeń dostarczających wodę			Liczba ludności zaopatrywanej w wodę
		Wg ewidencji	Odpowiadających wymogom*	Nieodpowiadających wymogom*	
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę		16	16	0	80389
Wodociągi o produkcji [m³/d]	<100	5	5	0	2470
	101-1000	10	10	0	45919
	1001-10000	1	1	0	32000
	10001-100000	-	-	-	-
	>100000	-	-	-	-
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		11	11	0	947

*Stan na dzień 31.12.2019r.

1.3 Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu bocheńskiego

PPIS w Bochni zgodnie z art. 12 i 13 Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz przepisami wykonawczymi do ustawy, prowadzi monitoring jakości wody do spożycia przez ludzi rozprowadzanej systemami zbiorowego zaopatrzenia, a także w wodociągach o zasięgu lokalnym, w tym największych producentów żywności.

PPIS w Bochni w ramach monitoringu:

- pobiera próbki wody do badań
- prowadzi wykaz przedsiębiorstw i urządzeń wodociągowych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody

- pozyskuje od przedsiębiorstw wodociągowych wyniki badań jakości wody przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznej
- gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody
- informuje właściwego wójta / burmistrza miasta o jakości wody na nadzorowanym terenie

1.4 Informacje o wielkości produkcji wody dostarczanej od poszczególnych producentów i sposobu jej uzdatniania, liczbie ludności zaopatrywanej w wodę, jakości wody, sposobie jej uzdatniania i dezynfekcji, jeżeli jest stosowana, przekroczeniach wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody

Wodociągi zaopatrujące mieszkańców w wodę w ramach publicznej sieci wodociągowej:

Wodociągi sieciowe/ Producenci wody	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji (m ³ /dobę)	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez przedsiębiorstwo	Sposób uzdatniania /dezynfekcja	Przekroczenie wartości dopuszczalnych parametrów	Ocena jakości wody na koniec 2019r.
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Majora Bacy 15, 32-700 Bochnia	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Bochnia	6 800	32 000	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Siedlec 250, 32-744 Łapczyca	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Siedlec	474	4 947	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C (w 2 przypadkach)	Przydatna do spożycia, z wyjątkiem okresów od 29.04.19r.-06.05.19r. oraz 10.05.19r.- 17.05.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
GZWIK w Siedlcu zajmuje się jedynie rozprowadzaniem wody, która produkowana jest na Stacji Uzdatniania Wody Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bochni oraz dla SZZ Wola Nieszowska Nieszowice Wielkie na Stacji Uzdatniania Wody	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Bochnia Północny – Wschód	330	3 408	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Bochnia Północny – Zachód	743	4 984	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C,	Przydatna do spożycia

w Chrostowej.					Mętność	
	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska - Nieszkowice Wielkie	34	750	Flokulacja, koagulacja, filtracja, dezynfekcja końcowa chemiczna, osadnik, lampa UV	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C (w 4 przypadkach), Bakterie grupy coli, ΣChloranów i chlorynów	Przydatna do spożycia, z wyjątkiem okresu od 16.05.19r.-20.05.19r. (brak przydatności wody do spożycia) oraz 11.07.19r. -31.07.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Gmina Lipnica Murowana, 32-724 Lipnica Murowana 44	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Lipnica Murowana – 1	12	450	Odkwaszanie, dezynfekcja końcowa chemiczna	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Lipnica Murowana - 2	7	100	Odkwaszanie, dezynfekcja końcowa chemiczna	Barwa, Mętność	Przydatna do spożycia
Zakład Gospodarki Komunalnej w Żegocinie z siedzibą w Łąckie Górnej	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Łącka Górna	160	1 200	Filtracja, dezynfekcja końcowa chemiczna	Mętność	Przydatna do spożycia

332, 32-731 Żegocina	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Żegocina	120	1 300	Filtracja, dezynfekcja końcowa chemiczna, koagulacja	Mętność (przekroczona w dwóch próbach)	Przydatna do spożycia
Spółka Wodno-Ściekowa, Bełdno 5, 32-731 Żegocina	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Bełdno Żegocina	18,3	440	Filtracja, dezynfekcja końcowa	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C, Mętność	Przydatna do spożycia z wyjątkiem okresu od 28.01.19r. – 07.02.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzezawie, ul. Kościelna 8, 32-765 Rzezawa zajmuje się jedynie rozprowadzaniem wody, która produkowana jest na Stacji Uzdatniania Wody Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Bochni	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Rzezawa	902	9 600	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
Gmina Drwinia, 32-709 Drwinia 57 zajmuje się jedynie rozprowadzaniem wody, która produkowana jest na Stacji Uzdatniania Wody Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Drwinia	330	4 980	Flokulacja, koagulacja, filtracja, korekta odczynu (ph), osadnik, sedimentacja, dezynfekcja końcowa (mieszana), lampa UV	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia

w Bochni						
Gmina Trzciana, 32-733 Trzciana 302	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana	220	3 000	Koagulacja, filtracja, dezynfekcja końcowa mieszana, korekta odczynu ph, lampa UV, sedymentacja, napowietrzanie, techniki membranowe	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, Trichlorometan (chloroform), Trihalometany (Σ THM)	Przydatna do spożycia z wyjątkiem okresów od 19.07.19r. – 31.07.19r. oraz 26.09.19r. – 20.12.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Gminny Zakład Komunalny Kobylec 64a, 32-740 Łapanów	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa	995	5 500	Flokulacja, koagulacja, filtracja, dezynfekcja końcowa chemiczna, osadnik, lampa UV	Mętność (w 4 przypadkach), Clostridium perfringens, Trichlorometan (chloroform), Ogólna liczba mikroorganizmów, Bakterie grupy coli, Escherichia coli	Przydatna do spożycia za wyjątkiem okresów od 01.02.19r.-06.02.19r. oraz 15.03.19r.-22.03.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia) oraz 09.07.19r.-15.07.19r. (brak przydatności wody do spożycia)
Zakład Usług Komunalnych Nowy Wiśnicz, ul. Rynek 16, 32-720 Nowy Wiśnicz	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Nowy Wiśnicz	690	7 000	SUW Nowy Wiśnicz: dezynfekcja chemiczna końcowa, filtracja, napowietrzanie, SUW Leksandrowa: koagulacja, dezynfekcja chemiczna końcowa, filtracja, sedymentacja	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia

Zakład Usług Wodnych 33-150 Wola Rzędzińska 184c,	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Rajbrot Dominiczna Góra	51,9	730	Dezynfekcja końcowa (chemiczna),	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
---	---	------	-----	----------------------------------	--------------------------------	-----------------------

Wodociągi dostarczające wodę z indywidualnych ujęć, w ramach działalności gospodarczej, do budynków użyteczności publicznej oraz do budynków zamieszkania zbiorowego:

Wodociągi sieciowe/ Producenci wody	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji (m3/dobę)	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez przedsiębiorstwo	Sposób uzdatniania /dezynfekcja	Przekroczenie wartości dopuszczalnych parametrów	Ocena jakości wody na koniec 2019r.
Hotel i Gospoda „Pod Kamieniem” A.H. Chmura Halina Chmura, Agata Chmura s.c. Lipnica Górna 304 32-724 Lipnica Murowana	Wodociąg Zaopatrujący Hotel i Gospoda „Pod Kamieniem” w Lipnicy Górnej	5	100	Dezynfekcja końcowa (fizyczna), wymiana jonowa - kationowa	Mętność	Przydatna do spożycia
PHU RAVIT W. Chrzan, R. Chrzan S.C., Połom Duży 91, 32-720 Nowy Wiśnicz	Wodociąg Zaopatrujący Restaurację „Wiwenda” w Połomiu Dużym	3,0	30	Lampa UV	Mętność, Zapach	Przydatna do spożycia
Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „JURA” s.c. Radzięta Ł., Juszczuk K., Juszczuk R. Zakład Rajbrot 512 32-731 Żegocina 333	Wodociąg Zaopatrujący Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „JURA” w Rajbrocie	1,5	18	Osadnik, filtracja, filtr magnetyczny	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
Firma Produkcyjno-Handlowa „Gallod” Leszczyna 159, 32-733 Trzciana	Wodociąg Zaopatrujący Firmę Produkcyjno-Handlową „Gallod” w Leszczynie	3,5	10	Filtracja, odżelazianie, napowietrzanie, dezynfekcja końcowa fizyczna.	Jon amonu,	Przydatna do spożycia za wyjątkiem okresu od 31.07.19r.-20.08.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Spółdzielnia Ogrodnicza „ZAMVINEX” Łąka Górna 255, 32-731 Żegocina	Wodociąg Zaopatrujący Spółdzielnię Ogrodniczą „ZAMVINEX”	50	87-115	Filtracja, dezynfekcja końcowa	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia

Bacówka Towary Tradycyjne Sp. z o.o., Sp. k., 32-725 Rajbrot 470	Wodociąg Zaopatrujący Bacówkę Towary Tradycyjne w Rajbrocie	35	83	Lampa UV, żywice adsorpcyjne, dezynfekcja końcowa chemiczna, napowietrzanie	Escherichia coli, Bakterie grupy coli, Enterokoki kałowe, Clostridium perfringens, Ogólna liczba mikroorganizmów, Mętność, Bakterie grupy coli, Enterokoki kałowe, Mętność, Ogólna liczba mikroorganizmów	Przydatna do spożycia za wyjątkiem okresów 29.08.19r.- 09.09.19r. oraz 08.11.19r.- 29.11.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Wygoda 147, 32-700 Bochnia	Wodociąg Zaopatrujący Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Bochni	72	72	Odżelazanie, Dezynfekcja końcowa chemiczna,	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipnicy Murowanej 32-724 Lipnica Murowana 59	Wodociąg Zaopatrujący Szkołę w Lipnicy Górnej	3	127	Filtracja, korekta odczynu Ph, lampa UV	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia
Publiczna Szkoła Podstawowa w Chronowie, Chronów 173, 32-720 Nowy Wiśnicz	Wodociąg Zaopatrujący Publiczną Szkołę Podstawową w Chronowie	1	72	Lampa UV	Zapach (dwukrotnie nieakceptowalny), Jon amonu	Przydatna do spożycia za wyjątkiem okresu od 20.05.19r. – 18.06.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)
Kryta Pływalnia im. Jana Kota w Bochni, ul. św. Leonarda 34,	Wodociąg Zaopatrujący Krytą Pływalnię im. Jana Kota w Bochni	30	360	Odmanganianie, regulacja twardości, dezynfekcja końcowa fizyczna, korekta	Nie stwierdzono przekroczeń	Przydatna do spożycia

32-700 Bochnia				odczynu (pH), napowietrzanie, lampa UV		
Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel, Muchówka 199, 32-722 Królówka	Wodociąg Zaopatrujący Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel w Muchówce	2	5	Lampa UV	Mangan	Przydatna do spożycia za wyjątkiem okresu od 08.08.19r. – 11.09.19r. (warunkowa przydatność wody do spożycia)

1.5 Przekroczenia dopuszczalnych wartości badanych parametrów stwierdzonych w badanych próbach w 2019r. na podstawie których wydawano decyzje nakazując do doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymagań.

Przekroczony parametr	Wartość	Rodzaj decyzji	Data wydania decyzji	Nazwa wodociągu
Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C, Mętność	750; 4,6±0,2	warunkowa przydatność wody do spożycia	28.01.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Beldno
Clostridium perfringens	2;1	brak przydatności wody do spożycia	01.02.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa
Trichlorometan (chloroform)	0,037±0,004	warunkowa przydatność wody do spożycia	15.03.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa
Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	750	warunkowa przydatność wody do spożycia	29.04.2019r.	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Siedlec
Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	510	warunkowa przydatność wody do spożycia	10.05.2019r.	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Siedlec
Bakterie grupy coli, Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	14; 220 [170;280]	brak przydatności wody do spożycia	16.05.2019r.	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie
Jon amonu, Zapach	0,63±0,08; nieakceptowalny	warunkowa przydatność wody do spożycia	20.05.2019r.	Wodociąg Zaopatrujący Publiczną Szkołę Podstawową w Chronowie
Escherichia coli, Bakterie grupy coli, Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	4; 4; 710	brak przydatności wody do spożycia	09.07.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa
ΣChloranów i chlorynów, Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	0,99±0,19; > 300;	warunkowa przydatność wody do spożycia	11.07.2019r.	Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie
Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	690	warunkowa przydatność wody do spożycia	19.07.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana
Jon amonu	1,14±0,14	warunkowa przydatność wody do spożycia	31.07.2019r.	Wodociąg Zaopatrujący Zakład Produkcyjny „Gallod” w Leszczynie
Mangan	291±20	warunkowa przydatność wody	08.08.2019r.	Wodociąg Zaopatrujący Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian

		do spożycia		Mochel w Muchówce
Escherichia coli, Bakterie grupy coli, Enterokoki kałowe, Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C, Clostridium perfringens	7; 52; 4; 120; 9	brak przydatności wody do spożycia	29.08.2019r.	Zakład Produkcyjny Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie
Trichlorometan (chloroform), Trihalometany (ΣTHM)	>0,12; > 120	warunkowa przydatność wody do spożycia	26.09.2019r.	Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana
Bakterie grupy coli, Enterokoki kałowe, Mętność, Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C	10; 13; 1,5 oraz 2,7; 220 [171;282]	brak przydatności wody do spożycia	08.11.2019r.	Zakład Produkcyjny Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie

1.6 Postępowania administracyjne w zakresie jakości wody w 2019r.

Na podstawie wyników badań próbek wody pobranych i zbadanych przez PPIS w Bochni jak i na podstawie przedłożonych wyników przez właścicieli i zarządzających obiektami na koniec 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi we wszystkich 16 urządzeniach zbiorowego zaopatrzenia i 11 innych podmiotach zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie powiatu bocheńskiego.

W 2019 r. nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm dla wody przeznaczonej do spożycia w następujących wodociągach:

- zbiorowego zaopatrzenia:
 - Bochnia,
 - Bochnia Płn. Zach.,
 - Bochnia Płn. Wsch.,
 - Lipnica Murowana 1,
 - Lipnica Murowana 2,
 - Żegocina,
 - Łąka Górna,
 - Rzezawa,
 - Drwinia,
 - Nowy Wiśnicz
 - Rajbrot Dominiczna Góra,
- innych podmiotach zaopatrujące w wodę przeznaczoną do spożycia:
 - Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Wygoda 147, 32-700 Bochnia,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Lipnicy Górnej, 32-740 Lipnica Murowana 59,
 - PHU RAVIT W. Chrzan, R. Chrzan S.C., Połom Duży 91, 32-720 Nowy Wiśnicz,

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „JURA” s.c. Radzięta Ł., Juszczak K., Juszczak R. Zakład Rajbrot 512, 32-731 Żegocina 333,
- Spółdzielnia Ogrodnicza „ZAMVINEX” Łąka Górna 255, 32-731 Żegocina,
- Hotel i Gospoda „Pod Kamieniem” A.H. Chmura Halina Chmura, Agata Chmura s.c. Lipnica Górna 304 32-724 Lipnica Murowana,
- Kryta Pływalnia im. Jana Kota w Bochni, ul. św. Leonarda 34, 32-700 Bochnia.

W 2019r w grupie wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (z uwzględnieniem stref zbiorowego zaopatrzenia) oraz w wodociągach dostarczających wodę z indywidualnych ujęć, stwierdzono przekroczenia parametrów zarówno mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizykochemicznych.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydał **15 decyzji** administracyjnych obligujących do doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymagań, w tym było to **5 decyzji o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi oraz 10 decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia.**

Wodociągi Zbiorowego Zaopatrzenia oraz Strefy Zbiorowego Zaopatrzenia w wodę:

- 3 decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia
- 7 decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia

Wodociągi dostarczające wodę z indywidualnych ujęć jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej:

- 2 decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia
- 3 decyzje o warunkowej przydatności wody do spożycia

Postępowania administracyjne prowadzono w następujących obiektach:

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Beldno

- **Ogólna liczba mikroorganizmów – 750 jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤ 100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤ 200 jtk w kranie konsumenta)
- **Mętność – 4,6 \pm 0,2 [NTU]** (wartość dopuszczalna 1 NTU)

Konieczność prowadzenia postępowania administracyjnego zaistniała w związku ze stwierdzeniem przekroczenia parametru ogólna liczba mikroorganizmów w próbie wody pobranej 22 stycznia 2019 roku przez przedstawicieli PPIS w Bochni w ramach nadzoru sanitarnego. W związku z powyższym wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych pobrano próbkę wody, na podstawie której stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące wymagania. W związku z czym 7 lutego 2019r. wygaszono warunkową przydatność wody do spożycia w przedmiotowym wodociągu. Za czynności związane z poborem próbek wody na podstawie, których stwierdzono przekroczenie jednego z badanych parametrów oraz za wykonane badania laboratoryjne wydano decyzję płatniczą.

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa

- **Mętność – 2,3 NTU** (wartość dopuszczalna 1 NTU)

Pierwsze postępowanie prowadzono w celu wydania decyzji płatniczej za czynności kontrolne polegające na kontroli jakości wody, podczas której stwierdzono przekroczenie parametru mętność (pobór dnia 22 stycznia 2019r.). W związku z powyższym za niniejszy pobór i wykonane badania laboratoryjne wydano decyzję płatniczą.

- **Clostridium perfringens – 1 jtk/100ml** (wartość dopuszczalna 0 jtk/100 ml)
- **Clostridium perfringens – 2 jtk/100ml** (wartość dopuszczalna 0 jtk/100 ml)
- **Mętność – 1,2 NTU** (wartość dopuszczalna 1 NTU)
- **Mętność – 1,2 NTU** (wartość dopuszczalna 1 NTU)

Drugie postępowanie dotyczyło przekroczeń stwierdzonych na podstawie sprawozdań z badania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej pobranych dnia 29 stycznia 2019r., na podstawie których stwierdzono obecność bakterii Clostridium perfringens. W związku z powyższym 1 lutego 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Dnia 4 lutego 2019r. przedstawiciele PPIS w Bochni pobrali do badania pozaplanowe próbki wody z 5 punktów poboru Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa. W tym samym dniu zostały także pobrane 2 próbki z dwóch punktów poboru w ramach kontroli wewnętrznej. Na podstawie sprawozdań z badania powyższych prób, nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznaczeń bakteriologicznych, niewielkie przekroczenie parametru mętność wystąpiło jedynie w 2 próbkach pobranych w ramach nadzoru sanitarnego. W związku z powyższym 6 lutego 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie warunkowej przydatności wody do spożycia.

- **Trichlorometan (chloroform) – 0,037±0,004 mg/l** (wartość dopuszczalna 0,03 mg/l)

Trzecie postępowanie dotyczyło przekroczenia parametru Trichlorometan (chloroform), stwierdzonego na podstawie sprawozdania z pozaplanowego badania próbki wody pobranej dnia 5 marca 2019r. przez przedstawicieli PPIS w Bochni w celu sprawdzenia wykonania decyzji z dnia 1 lutego 2019 r. o warunkowej przydatności wody do spożycia. W związku z powyższym przekroczeniem dnia 15 marca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Po przeprowadzeniu działań naprawczych i pobraniu próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej, dnia 22 marca 2019r. zarządca wodociągu przedłożył sprawozdania z badania wykonanego w ramach kontroli wewnętrznej, spełniające obowiązujące wymagania co do jakości wody. Na podstawie powyższych sprawozdań wydano decyzję wygaszającą warunkową przydatność wody do spożycia w przedmiotowym wodociągu. Za pobór próbki wody na podstawie, której stwierdzono nieprawidłowości oraz za wykonane badanie laboratoryjne wydano decyzję płatniczą.

- **Mętność – 2,3 NTU** (wartość dopuszczalna 1 NTU)

Czwarte postępowanie toczono w zakresie wydania decyzji płatniczej za pobór kwestionowanej próbki wody oraz wykonane badania laboratoryjne w związku ze stwierdzeniem przekroczenia mętności. Pobór odbył się pozaplanowo w związku ze stwierdzeniem obecności Bakterii grupy coli oraz przekroczeniu dopuszczalnej wartości

ogólnej liczby mikroorganizmów w próbce wody pobranej ze Strefy Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie.

- **Ogólna liczba mikroorganizmów – 710 jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤ 100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤ 200 jtk w kranie konsumenta)
- **Bakterie grupy coli – 4 jtk/100ml** (wartość dopuszczalna 0 jtk/100 ml)
- **Escherichia coli – 4 jtk/100ml** (wartość dopuszczalna 0 jtk/100 ml)

Piąte postępowanie wszczęto na podstawie sprawozdania z badania próbki wody w ramach nadzoru sanitarnego, pobranej dnia 3 lipca 2019r., gdzie stwierdzono przekroczoną wartość parametru ogólna liczba mikroorganizmów. W związku z zaistniałym przekroczeniem w dniu 8 lipca 2019r. pobrano powtórzeniową próbkę wody. Na podstawie sprawozdania cząstkowego z jej badania z dnia 9 lipca 2019r. stwierdzono przekroczoną dopuszczalną wartość parametru Bakterie grupy coli oraz Escherichia coli. W związku z powyższym wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. W dniu 12 lipca 2019r. przedstawiciele PPIS w Bochni pobrali próbki wody z 5 punktów poboru Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa. Na podstawie sprawozdań z ich badania stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące wymagania, w związku z czym 15 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie braku przydatności wody do spożycia. W związku z kwestionowanymi wynikami badań wody wykonanych w ramach nadzoru sanitarnego wydano decyzję płatniczą.

Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Siedlec

- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C – 750 jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤ 100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤ 200 jtk w kranie konsumenta)

Dnia 29 kwietnia 2019r. wydano decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia, w związku ze stwierdzeniem w badanej próbce wody przekroczenia najwyższej dopuszczalnej wartości parametru ogólna liczba mikroorganizmów 22° C. Dnia 6 maja 2019r. zarządca wodociągu przedłożył sprawozdanie z badań, zgodnie z którym próbka wody spełniała w zakresie badanych parametrów wymagania zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W związku z czym dnia 6 maja 2019r. została wydana decyzja stwierdzająca wygaśnięcie decyzji z dnia 29 kwietnia 2019r. Wydano decyzję płatniczą.

- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C – 510 jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤ 100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤ 200 jtk w kranie konsumenta)

Następne przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów wystąpiło w próbce wody pobranej dnia 7 maja 2019r. w ramach nadzoru PPIS w Bochni. Również w tym przypadku na podstawie decyzji z dnia 10 maja 2019r. woda z przedmiotowej strefy była warunkowo zdatna do spożycia. Na podstawie przedłożonego dnia 16 maja 2019r. sprawozdania z badania próbki wody pobranej dnia 13 maja 2019r., stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące

wymagania. Na mocy decyzji z dnia 17 maja 2019r. wygaszono warunkową przydatność wody do spożycia. Wydano decyzję płatniczą.

Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie

- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C – 207 [161;266] jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤200 jtk w kranie konsumenta)
- **Bakterie grupy coli – 14 jtk/100 ml** (wartość dopuszczalna 0 jtk/100 ml)
- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C – 220 [170;280] jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤200 jtk w kranie konsumenta)

Na podstawie sprawozdania z dnia 11 maja 2019r. z badania w ramach nadzoru sanitarnego stwierdzono przekroczoną wartość parametru ogólna liczba mikroorganizmów. Poinformowano zarządcę wodociągu o stwierdzonym przekroczeniu, a następnie w dniu 14 maja 2019r. pobrano do badania próbę powtórzeniową. Sprawozdanie z dnia 16 maja 2019r. z badania powyższej próbki wykazało, przekroczoną wartość Bakterii grupy coli. W związku z powyższym dnia 16 maja 2019r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. Na podstawie aneksu do sprawozdania z dnia 17 maja 2019r., próby wody pobranej dnia 14 maja 2019r. stwierdzono także przekroczoną wartość parametru ogólna liczba mikroorganizmów. W dniu 20 maja 2019r. zarządca wodociągu przedłożył sprawozdania z badania próbek wody pobranych po przeprowadzeniu działań naprawczych. Na podstawie sprawozdania z dnia 20 maja 2019r. stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące wymagania. W związku z powyższym dnia 20 maja 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaszenie braku przydatności wody do spożycia w przedmiotowej strefie. Za czynności wykonane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego polegające na przeprowadzeniu kontroli jakości wody, w wyniku której stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzję płatniczą.

- **ΣChloranów i chlorynów 0,99±0,19 mg/l** (wartość dopuszczalna 0,7 mg/l w punkcie czerpalnym u konsumenta).
- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C - >300 jtk/1ml**
- **Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C - > 3000 jtk/1ml**

Kolejne przekroczenie badanego parametru stwierdzono na podstawie sprawozdania cząstkowego z dnia 5 lipca 2019r. z badania próbki wody pobranej dnia 3 lipca 2019r. przez przedstawicieli PPIS w Bochni, które to wykazało przekroczoną najwyższą dopuszczalną wartość parametru ΣChloranów i chlorynów. W dniu 8 lipca 2019r. w ramach nadzoru sanitarnego pobrano do badania powtórzeniową próbkę wody. Sprawozdanie z jej badania z dnia 10 lipca 2019r. wykazało, że ΣChloranów i chlorynów nadal przekracza normę. Ponadto na podstawie sprawozdania przedłożonego dnia 11 lipca 2019r. przez zarządcę wodociągu z badania próbki wody pobranej dnia 8 lipca 2019r. stwierdzono przekroczoną wartość ogólnej liczby mikroorganizmów. W związku z powyższym dnia 11 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. W dniu 10 lipca 2019r. w związku z brakiem przydatności wody do spożycia w Wodociągu Zbiorowego

Zaopatrzenia Chrostowa przedstawiciele PPIS w Bochni pobrali pozaplanową próbę wody ze Strefy Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie. Sprawozdanie z dnia 13 lipca 2019r. wykazało w badanej próbce wody przekroczoną wartość parametru ogólna liczba mikroorganizmów. W dniu 22 lipca 2019r. zarządca wodociągu przedłożył sprawozdanie z badania w zakresie Σ Chloranów i chlorynów, a następnie w dniu 31 lipca 2019r. w zakresie parametrów grupy A na podstawie, których woda spełniała obowiązujące wymagania. W związku z powyższym dnia 31 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie warunkowej przydatności do spożycia. Za pobór kwestionowanych próbek wody oraz za wykonane badania laboratoryjne wydano decyzję płatniczą.

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana

- **Ogólna liczba mikroorganizmów – 690 jtk/1ml** (wartość dopuszczalna: ≤ 100 jtk w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej, ≤ 200 jtk w kranie konsumenta)

Pierwsze postępowanie dotyczyło przekroczenia ogólnej liczbie mikroorganizmów, które wystąpiło w próbce wody pobranej dnia 16 lipca 2019r. w ramach nadzoru sanitarnego. W związku z powyższym dnia 19 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Po przeprowadzeniu stosownych działań naprawczych, w dniu 24 lipca 2019r. właściciel wodociągu pobrał do badania próbki wody. Po zapoznaniu się ze sprawozdaniami z badania powyższych próbek, na podstawie których stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące wymagania w zakresie badanych parametrów, w dniu 31 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie warunkowej przydatności wody do spożycia. Za czynności kontrolne wykonane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego polegające na przeprowadzeniu kontroli jakości wody, w wyniku której stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzję płatniczą.

- **Trichlorometan (chloroform) – $> 0,12$ mg/l** (wartość dopuszczalna 0,030 mg/l)
- **Trihalometany (Σ THM) – > 120 μ g/l** (wartość dopuszczalna 100 μ g/l)

Kolejne postępowanie wszczęto w uwagi na przekroczenia badanych parametrów stwierdzonych na podstawie sprawozdania cząstkowego z dnia 26 września 2019r., zgodnie z którym parametry Trichlorometan (chloroform) oraz Trihalometany (Σ THM) przekraczały dopuszczalne wartości.

W związku z powyższym w dniu 26 września 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Podczas całego postępowania dwukrotnie zwrócono się z prośbą o przedłużenie terminu wykonania powyższej decyzji, gdyż w związku z podejmowanymi działaniami naprawczymi, które nie przynosiły efektów, Trichlorometan (chloroform) nadal wykazywał przekroczenie wartości dopuszczalnej. PPIS w Bochni w obydwu przypadkach przychylił się do prośby Wójta Gminy Trzciana, dlatego też termin wykonania decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia został dwukrotnie zmieniony. Ostateczny termin wykonania przedmiotowej decyzji ustalono na 25 listopada 2019r. W dniu 26 listopada 2019r. poinformowano, że w dalszym ciągu podejmowane działania naprawcze nie przyniosły zamierzonych efektów, w związku z czym potrzebne było więcej czasu na doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymagań, poprzez

wprowadzenie nowych rozwiązań. W dniu 18 grudnia 2019r. do PPIS w Bochni wpłynęło sprawozdanie z badania próbki wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w dniu 9 grudnia 2019r. Powyższe sprawozdanie wykazało wartość parametru Trichlorometan (chloroform) w normie. W związku z powyższym dnia 20 grudnia 2019r. wydano decyzję wygaszającą warunkową przydatność wody do spożycia. Wydano także decyzję płatniczą.

Wodociąg Zaopatrujący Publiczną Szkołę Podstawową w Chronowie

- **Zapach** – **nieakceptowalny** (wartość dopuszczalna akceptowalny i bez nieprawidłowych zmian)
- **Jon amonu** – **0,63±0,08** mg/l (wartość dopuszczalna 0,5 mg/l)

W związku ze stwierdzeniem przekroczenia najwyższej dopuszczalnej wartości parametru jon amonu oraz nieakceptowalny zapach w próbie wody pobranej przez przedstawicieli PPIS w Bochni dnia 14 maja 2019r., dnia 20 maja 2019r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydał decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. W dniu 14 czerwca 2019r. zarządca wodociągu przedłożył sprawozdanie z badania wody, na podstawie którego stwierdzono, że woda spełnia wymagania obowiązującego rozporządzenia. W związku z czym, dnia 18 czerwca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie warunkowej przydatności wody do spożycia. Za czynności związane z poborem próbki wody na podstawie, której stwierdzono przekroczenia badanych parametrów oraz za wykonane badanie laboratoryjne wydano także decyzję płatniczą.

- **Zapach** – **nieakceptowalny** (wartość dopuszczalna akceptowalny i bez nieprawidłowych zmian)

Zgodnie ze sprawozdaniem z badania próbki wody pobranej dnia 1 października 2019r. w ramach nadzoru sanitarnego, stwierdzono, że woda w przedmiotowym wodociągu posiada nieakceptowalny zapach. W związku z powyższym prowadzono postępowanie administracyjne w celu nałożenia opłaty za pobór próbki wody oraz wykonanie badania laboratoryjnego, w wyniku którego wydano decyzję płatniczą.

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Produkcyjny „Gallod” w Leszczynie

- **Jon amonu** – **1,14±0,14** mg/l (wartość dopuszczalna 0,5 mg/l).

Postępowanie toczono w związku ze stwierdzeniem na podstawie sprawozdania cząstkowego z badania próbki wody pobranej dnia 30 lipca 2019r. przez przedstawicieli PPIS w Bochni w ramach nadzoru sanitarnego przekroczenia najwyższej dopuszczalnej wartości parametru jon amonu.

W związku z powyższym 31 lipca 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Po przeprowadzeniu działań naprawczych właściciel wodociągu zlecił wykonanie badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej. Zgodnie ze sprawozdaniami z badania próbki wody pobranej dnia 13 sierpnia 2019r. woda spełniała wymagania w zakresie oznaczonych parametrów.

W związku z powyższym dnia 20 sierpnia 2019r. wydano decyzję stwierdzającą wygaśnięcie warunkowej przydatności wody do spożycia w przedmiotowym wodociągu. Za czynności kontrolne wykonane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego polegające na

przeprowadzeniu kontroli jakości wody na podstawie, której stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzję płatniczą.

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel w Muchówce

- **Mangan** - 291±20 µg/l (wartość dopuszczalna 50 µg/l)

W ramach nadzoru sanitarnego przedstawiciele PPIS w Bochni dnia 30 lipca 2019r. pobrali do badania próbkę wody, na podstawie sprawozdania z jej badania stwierdzono, że woda nie spełnia obowiązujących wymagań w zakresie parametru mangan. W związku z powyższym w dniu 8 sierpnia 2019r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. W dniu 13 sierpnia 2019r. do PPIS w Bochni wpłynęło pismo właściciela wodociągu z prośbą o przedłużenie terminu wykonania decyzji stwierdzającej warunkową przydatność wody do spożycia. Proces wypłukania nadmiaru manganu z wody wymagał bowiem zastosowania odpowiednich filtrów oraz złoża, na co potrzebowano więcej czasu. Dnia 22 sierpnia 2019r. wydano zatem decyzję zmieniającą termin wykonania decyzji z dnia 8 sierpnia 2019r. Na podstawie sprawozdania z próby wody pobranej dnia 3 września 2019r. w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzono, że woda spełnia obowiązujące wymagania w zakresie oznaczonych parametrów. W związku z czym dnia 11 września 2019r. wydano decyzję wygaszającą warunkową przydatność w Wodociągu Zaopatrującym Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel w Muchówce. Za czynności wykonane w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego polegające na przeprowadzeniu kontroli jakości wody, w wyniku której stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzję płatniczą.

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Produkcyjny Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie

- **Escherichia coli** – 7 jtk/100 ml (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)
- **Bakterie grupy coli** – 52 jtk/100 ml (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)
- **Enterokoki kałowe** – 4 jtk/100 ml (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)
- **Ogólna liczba mikroorganizmów** – 120 jtk/1ml
- **Clostridium perfringens** – 9 jtk/100 ml (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)

Pierwsze postępowanie toczono w związku ze stwierdzonymi przekroczeniami parametrów Escherichia coli, Bakterii grupy coli, Enterokoków, Clostridium perfringens oraz Ogólnej liczby mikroorganizmów w próbce wody pobranej 28 sierpnia 2019r. W związku z powyższym w dniu 29 sierpnia 2019r. została wydana decyzja stwierdzająca brak przydatności wody do spożycia przez ludzi i produkcji żywności. Po przeprowadzeniu działań naprawczych przez właściciela obiektu w dniu 9 września 2019r. zostały przedłożone wyniki badania próbki wody spełniające obowiązujące wymagania, po czym została wydana decyzja stwierdzająca wygaśnięcie decyzji z dnia 29 sierpnia 2019r. stwierdzającej brak przydatności wody do spożycia i produkcji żywności. Za czynności kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego polegające na przeprowadzeniu kontroli jakości wody, w wyniku której stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzję płatniczą.

- **Mętność – 1,5 [NTU]** (wartość dopuszczalna 1 NTU)
- **Bakterie grupy coli – 10 jtk/100 ml** (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)
- **Enterokoki kałowe – 13 jtk/100 ml** (wartość dopuszczalna: 0 jtk/100 ml)
- **Mętność – 2,7 [NTU]** (wartość dopuszczalna 1 NTU)
- **Ogólna liczba mikroorganizmów – 220 [171;282] jtk/1ml**

Kolejne postępowanie wszczęto w związku ze stwierdzeniem przekroczonego parametru mętność z badania próbki wody pobranej dnia 15 października 2019r. przez przedstawicieli PPIS w Bochni.

W dniu 6 listopada 2019r. została pobrana poza planowa powtórzeniowa próbka wody w związku z prośbą właściciela wodociągu o weryfikację wyniku wcześniejszego poboru, gdyż w dniu 15 października 2019r. równoległe z poborem próbki wody w ramach nadzoru sanitarnego pobierano także próbkę wody do badania w ramach kontroli wewnętrznej, a sprawozdanie z jej badania wykazało wartość parametru mętność w normie. Na podstawie sprawozdania z badania próby powtórzeniowej stwierdzono, że woda nie spełnia obowiązujących wymagań w zakresie parametrów Bakterie grupy coli, Enterokoki kałowe, mętność oraz Ogólna liczba mikroorganizmów. W związku z czym 8 listopada 2019r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia i produkcji żywności w przedmiotowym wodociągu. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych i wykonaniu badania jakości wody, w dniu 29 listopada 2019r. przedłożono sprawozdania z badania wody wykonanego w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z którymi woda spełniała obowiązujące wymagania co do jakości wody. W związku z powyższym 29 listopada 2019r. wydano decyzję wygaszającą brak przydatności wody do spożycia i produkcji żywności. Za pobory próbek wody w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości wydano decyzje płatnicze.

1.7 Prowadzone postępowania administracyjne w celu wydania wyłącznie decyzji płatniczych:

Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Bochnia Północny Zachód

ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C - 240 [187;307],
mętność - 1,3 NTU (wartość dopuszczalna 0 NTU).

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Lipnica Murowana – 2

mętność – 30 [NTU] (wartość dopuszczalna 1 NTU),
barwa – 20 mgPt/l (wartość pożądana w kranie konsumenta 15 mg/l).

Wodociąg Zaopatrujący Hotel i Gospodę „Pod Kamieniem” w Lipnicy Górnej

mętność – 1,3 [NTU] (wartość dopuszczalna 1 NTU).

Wodociąg Zaopatrujący Restaurację „Wiwenda” w Połomiu Dużym

mętność – 1,7 NTU ,

zapach – nieakceptowalny (wartość dopuszczalna akceptowalny i bez nieprawidłowych zmian).

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Łąka Górna

mętność – $1,3 \pm 0,1$ [NTU] (wartość dopuszczalna 1 NTU).

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Żegocina

mętność – $7,0 \pm 0,8$ [NTU] (wartość dopuszczalna 1 NTU),

mętność – 6,7 [NTU] (wartość dopuszczalna 1 NTU).

Działania naprawcze prowadzone przez producentów wody przeznaczonej do spożycia

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Beldno

- dodatkowe płukanie filtrów na ujęciu oraz czyszczenie ujęcia, sprawdzenie potoku powyżej ujęcia pod kątem ewentualnych zanieczyszczeń oraz wymiana wody w zbiorniku gromadzącym wodę oraz sieci wodociągowej.

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa

- przegląd wszystkich urządzeń do uzdatniania wody, dezynfekcja sieci, płukanie drenażu w dnie rzeki systemem sprężonego powietrza oraz uzdatnianej wody, płukanie zbiorników koagulacyjnych, filtrów piaskowych oraz płukanie sieci wodociągowej, sprawdzenie sprawności urządzeń technicznych mających wpływ na jakość uzdatniania wody, płukanie sieci wodociągowej, dezynfekcja urządzeń na stacji uzdatniania z użyciem podchlorynu sodu, przegląd procesów uzdatniania, dezynfekcja wody, dezynfekcja: zbiornika wody na stacji uzdatniania, filtrów kosztowych w rzece ,filtrów pospiesznych w budynku stacji uzdatniania oraz studni zbiorczej.

Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Siedlec

- płukanie sieci,

Strefa Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie

- płukanie sieci, zmniejszenie stężenia środka do dezynfekcji wody,

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Trzciana

- przepłukanie ujęcia wody, mycie i dezynfekcja pompowni głównej i zbiornika wyrównawczego wody w Kamionnej, płukanie filtrów, płukanie sieci wodociągowej, zwiększenie dozowania chloru. wymiana wody w zbiorniku wody pitnej, płukanie sieci wodociągowej, wymiana partii chloru na nową, stała wzmożona kontrola ilości chloru wolnego w wodzie, zamówienie nowej partii chloru stabilizowanego oraz podchlorynu sodu, weryfikacja stosowanego środka do dezynfekcji wody pod kątem terminu przydatności do użycia, obniżenie ilości chloru wolnego na wyjściu ze stacji

uzdatniania, wyłączenie jednej z lamp UV na stacji uzdatniania wody (sądzono, że lampa UV zamontowana na wodzie chlorowanej może powodować jej rozpad), konsultacje ze specjalistami z zakresu uzdatniania wody.

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Produkcyjny „GALLOD” w Leszczynie

- systematyczne płukanie złoża oraz filtrowanie wody,

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Mochel w Muchówce

- wypłukanie nadmiaru manganu z wody, zastosowanie odpowiednich filtrów oraz złoża,

Wodociąg Zaopatrujący Zakład Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie

- serwis generatora dwutlenku chloru,

Według danych Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni na koniec 2019 roku ok. 80 389 mieszkańców powiatu bocheńskiego korzystało z wody przeznaczonej do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (w 2018r. – 77 043). Na obszarze zaopatrywanym przez w/w urządzenia wodociągowe Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni pobrali 92 planowe oraz 23 pozaplanowe próbki wody z wodociągów i stref zbiorowego zaopatrzenia, a także 27 planowe oraz 1 pozaplanową próbkę wody z pozostałych wodociągów. Powyższe próbki pobierane były do badań laboratoryjnych wyłącznie w ramach nadzoru sanitarnego w zakresie parametrów grupy A lub A i B zgodnie z załącznikiem nr 1. tj.

- część A – parametry mikrobiologiczne,
- część B – parametry chemiczne,
- część C – parametry wskaźnikowe,
- część D – dodatkowe wymagania chemiczne do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z 7 grudnia 2017 roku.

Punkty poboru próbek wody przeznaczonej do spożycia usytuowane są w stacjach uzdatniania wody oraz w wyznaczonych miejscach na sieci wodociągowej tj. u odbiorców.

Na podstawie sprawozdań z badań wody, zaopatrującej wodociągi zbiorowego zaopatrzenia oraz wodociągi zaopatrujące inne obiekty typu szkoły, restaurację lub zakłady produkcyjne na terenie powiatu bocheńskiego, jak już wspomniano wcześniej stwierdzono przekroczenia w zakresie parametrów zarówno mikrobiologicznych, organoleptycznych oraz fizykochemicznych. Każdy z parametrów wchodzących w skład wyżej wymienionych grup posiada określony wpływ na zdrowie. Poniżej przytoczono możliwe konsekwencje zdrowotne przekroczeń parametrów stwierdzonych na terenie powiatu bocheńskiego.

ZAPACH – tak, jak i smak nadawany jest przez rozpuszczone w wodzie związki nieorganiczne tj. kwasy, sole, gazy lub związki organiczne – najczęściej produkty metabolizmu organizmów żywych w wodzie w warunkach naturalnych. Zapach może być

również ubocznym skutkiem uzdatniania wody np. (chlorowania), a także powstawać w trakcie magazynowania i dystrybucji wody. Nietypowy zapach może być wskaźnikiem obecności potencjalnych szkodliwych substancji.

MĘTNOŚĆ - wody jest wywołana zawieszonymi w niej cząsteczkami stałymi lub koloidami utrudniającymi przenikanie światła. Może być spowodowana obecnością zarówno substancji organicznych, jak i nieorganicznych. Zawiesiny te mogą w sposób istotny ograniczać skuteczność dezynfekcji, zapewniając ochronę mikroorganizmom. Mętność jest parametrem, dla którego określono stężenie dopuszczalne nie z powodu zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi w razie ich przekroczenia, lecz z uwagi na ocenę jej jakości przez konsumentów. Widoczne zmętnienie wody może mieć także negatywny wpływ na jej akceptowalność przez konsumentów. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami wskaźnik mętności w wodzie nie powinien przekraczać 1 NTU.

ESCHERICHIA COLI – jest najbardziej znanym w środowisku eksploatorów SUW mikroorganizmem. *E. coli* jest organizmem wskaźnikowym, który informuje, że wystąpiło świeże zanieczyszczenie kałowe i możliwość wystąpienia towarzyszących im bakterii chorobotwórczych pochodzenia jelitowego. Bakteria *Escherichia coli* jako organizm wskaźnikowy zawsze informuje, iż nastąpiło skażenie ujęcia ściekami zawierającymi odchody ludzkie bądź zwierzęce (względnie przedostała się bezpośrednio do rurociągu podczas usuwania awarii, bądź przy okazji mikropęknięć i nieszczelności). *Bakterie z tej rodziny mogą w określonych warunkach wywoływać choroby takie jak biegunki, zakażenia układu moczowego czy zapalenie opon mózgowych u noworodków. Dotyczy to przede wszystkim osób osłabionych, noworodków oraz osób słabszych.* Podatność bakterii *Escherichia coli* na dezynfekcję jest dość duża.

BAKTERIE GRUPY COLI – obecność bakterii grupy coli w wodzie do spożycia sugeruje jej nieprawidłowy proces uzdatniania lub wtórne zanieczyszczenie. Najbardziej charakterystycznym symptomem zakażenia bakteriami grupy coli są *wymioty, którym towarzyszy biegunka oraz kurczowe bóle brzucha. W niektórych przypadkach występują bóle i zawroty głowy, a także gorączka. Wszystko to przyczynia się do ogólnego osłabienia, któremu sprzyja odwodnienie. Zakażenie bakterią coli może wywołać poważne komplikacje zdrowotne. Po wnikięciu do cewki moczowej bakteria coli powoduje infekcje dróg moczowych – zapalenie pęcherza, a w skrajnych przypadkach nawet zapalenie nerek.* Bakteria coli nie jest zbyt wymagająca – aby zaczęła się namnażać wystarczy odpowiednia temperatura.

OGÓLNA LICZBA MIKROORGANIZMÓW W 22 °C - Bakterie oznaczane w temperaturze 22°C to zazwyczaj naturalne organizmy występujące w wodach, jak i glebie. Przyjęto, że jeśli występują licznie są wówczas traktowane jako wskaźniki zanieczyszczenia organicznego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami woda do spożycia nie może zawierać tego typu bakterii. Udostępnianie do spożycia i produkcji wody o zanieczyszczeniach mikrobiologicznych stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia jej użytkowników.

ENTEROKOKI KAŁOWE - Wykrycie enterokoków w wodzie świadczy o kontakcie wody pitnej z zanieczyszczeniami pochodzenia kałowego. Stwierdzenie tych bakterii informuje

o świeżym stopniu skażenia kałowego próbki wody, dlatego są tak ważne w ocenie jakości bakteriologicznej wody. Spośród chorób które wywołują te bakterie wymienia się m.in. zapalenie dróg moczowych, zapalenie opon mózgoworodzeniowych czy zapalenie płuc. W przeciwieństwie do *Escherichia coli* i bakterii grupy coli mają podwyższoną odporność na działanie chloru.

CLOSTRIDIUM PERFRINGENS – bakterie te w odróżnieniu od *Escherichia coli* i innych bakterii z grupy coli przeżywiają w wodach przez długi okres i są bardziej odporne na działanie czynników fizycznych i chemicznych (w tym powszechnie stosowanych metod dezynfekcji). Ich występowanie może świadczyć o odległych w czasie lub sporadycznych zanieczyszczeniach, są głównie problemem wód powierzchniowych. Bakterie te mogą wywoływać zatrucia pokarmowe, ale również zakażenia ran czy zakażenia szpitalne. Do zatrucia dochodzi w wyniku spożywania żywności, bądź wody skażonej sporam, które są niestety bardzo odporne na temperaturę i dezynfekcję.

TRICHLOROMETAN (CHLOROFORM) - jest związkiem powstającym w wyniku reakcji zachodzącej między halogenami wprowadzanymi do wody w celach technologicznych lub dezynfekcyjnych. Jest wchłaniany po wprowadzeniu drogą doustną, poprzez inhalację lub przez skórę, a w organizmie może powstać kilka przejściowych metabolitów, których ilość zależy od gatunku i płci. *Chloroform ma szczególne znaczenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na to, że długotrwała ekspozycja może powodować zmiany w nerkach, wątrobie, tarczycy.*

Σ CHLORANÓW I CHLORYNÓW – Chloryny to związki mogące być efektem stosowania do dezynfekcji dwutlenku chloru, natomiast chlorany są produktem rozkładu dwutlenku chloru. Chlorany mogą również pojawić się w wodzie do spożycia po zastosowaniu podchlorynów przy uzdatnianiu wody. Związki te są zatem ubocznymi produktami dezynfekcji. Znaczenie zdrowotne przekroczenia powyższych parametrów w wodzie do spożycia przez ludzi nie jest w pełni wyjaśnione, lecz dotychczasowe badania wskazują, że związki te jako silne utleniacze mogą powodować zmiany we krwi.

JON AMONU - Jon amonu uważany jest za istotny wskaźnik zanieczyszczeń wód powierzchniowych oraz płytkich wód gruntowych nawozami organicznymi, ściekami związanymi z rolnictwem, ściekami bytowymi, odciekami ze składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych. Podwyższona wartość stężeń jonu amonu w uzdatnionej wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi najczęściej wynikają z jego znacznej zawartości w wodzie ujmowanej, przy niestosowaniu uzdatniania wody lub braku jego skuteczności. Źródłem jonu amonu w wodzie wodociągowej mogą być także elementy konstrukcyjne sieci wodociągowej. Amoniak w wodzie do picia nie stwarza bezpośredniego zagrożenia zdrowotnego, jednak jego obecność jest nie pożądana, ponieważ może zmniejszać skuteczność dezynfekcji poprzez powstawanie chloramin, które mają słabsze właściwości bakteriobójcze i jednocześnie nadają wodzie nieprzyjemny smak i zapach, przyczyniać się do powstawania azotynów w sieci wodociągowej, powodować nie skuteczne usuwanie manganu.

MANGAN - jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych metali występującym zwykle łącznie z żelazem. Pochodzi z resztek roślinnych z pokładów skorupy ziemskiej oraz zanieczyszczeń (głównie przemysłowych). Podstawowym niepożądanym efektem zawartości manganu w wodzie jest jego niekorzystny wpływ na ocenę organoleptyczną wody, obejmujący: wzrost barwy wody, przebarwienie pranej odzieży, ceramiki sanitarnej i innych powierzchni, mających wielokrotny lub stały (częsty) kontakt z wodą, wzrost mętności, przykry smak wody, wytrącanie się nierozpuszczalnych osadów czarnej barwy w systemie dystrybucji wody. W odróżnieniu od wielu innych parametrów objętych kontrolą z uwagi na ich wpływ na akceptowalność wody i stan techniczny sieci wodociągowej, istnieją przesłanki świadczące o możliwym szkodliwym wpływie manganu w wodzie do picia na zdrowie ludzi. Dotyczą one wysokich wartości stężeń, przewyższających co najmniej kilkakrotnie wartość parametryczną, należy jednak wziąć pod uwagę, że stężenia takie bywają spotykane w wodzie i że zdarzają się one z przyczyn naturalnych. Mangan wraz z żelazem są parametrami wskaźnikowymi czyli nie są parametrami o istotnym znaczeniu dla zdrowia.

TRIHALOMETANY (Σ THM) - są najlepiej poznaną grupą ubocznych produktów chlorowania. Podczas ich tworzenia się powstaje wiele innych związków chloroorganicznych, co ma znaczący wpływ na pogarszanie się właściwości organoleptycznych wody. Trihalometany powstają nie tylko w miejscu uzdatniania wody, ale także w sieci wodociągowej, przy czym im dalej płynie woda, tym ich stężenie jest wyższe i tym większa różnorodność. Im gorsza jest jakość wody poddawanej chlorowaniu, tym więcej może powstawać szkodliwych trihalometanów. W wyniku wprowadzenia chloroformu drogą doustną, w organizmie może powstać kilka czynnych przejściowych metabolitów. Długotrwałe narażenie na dużą dawkę może w konsekwencji powodować zmiany w wątrobie, nerkach i tarczycy.

1.8 Kontrole sanitarne

Spośród 16 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia skontrolowano 11 obiektów (planowaną kontrolą sanitarną nie objęto stref zbiorowego zaopatrzenia z uwagi na brak stacji uzdatniania wody).

Zakres planowych kontroli sanitarnych obejmował:

- technologie uzdatniania wody (atesty higieniczne na środki do uzdatniania wody i materiały używane do dystrybucji wody),
- kontrola wewnętrzna jakości wody (zatwierdzenie harmonogramu, wyniki badań, zatwierdzenie laboratorium wykonującego badania wody na potrzeby kontroli wewnętrznej przez organy PIS),
- procedura postępowania w przypadku wystąpienia awarii wodociągu lub nieprawidłowości w procesie uzdatniania (przerwa w dostawie wody do spożycia przez ludzi spełniającej wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi),
- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń należących do wodociągu,
- stan sanitarno-porządkowy i zagospodarowanie terenu wokół studni,

- oznakowanie o zakazie palenia wyrobów tytoniowych,
- wyposażenie w apteczkę pierwszej pomocy,
- wentylacja (dokumentacja potwierdzająca wykonanie przeglądów).

Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne pozaplanowe.

Pierwsza dotyczyła sprawdzenia wykorzystywanych do uzdatniania wody przez SUW Chrostowa środków uzdatniających oraz bieżącego stanu sanitarnego w budynku stacji.

Druga dotyczyła zatwierdzenia laboratorium w ZUW Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Majora Baczyńskiego 15, 32-700 Bochnia..

Pozostałe wodociągi (skategoryzowane jako inne podmioty zaopatrujące w wodę) w ilości 11 – to obiekty będące własnością innych podmiotów nie będących przedsiębiorstwami wodociągowo – kanalizacyjnymi (szkoły, zakłady produkujące żywność, restauracja i hotel, pływalnia). Poza Krytą Pływalnią w Bochni, obiekty te znajdują się na terenach wiejskich nie posiadających sieci wodociągowych. Ich liczba ulega zmianie w każdym roku. Ze względu na ciągłą rozbudowę sieci wodociągowych (ubywa), a także ze względu na rozwój obszarów wiejskich (przybywa). W tych obiektach nie były w 2019r. przeprowadzane kontrole sanitarne.

Podmiotami odpowiedzialnymi za jakość wody dostarczanej do spożycia są jej producenci lub rozprowadzający. Mają oni za cel w taki sposób uzdatniać oraz dystrybuować wodę, aby wartości jej parametrów u odbiorcy były zgodne z obowiązującymi wymaganiami. Jakość wody jest monitorowana przez producentów wody poprzez zlecenie badań jakości wody prób wody pobieranych w ramach kontroli wewnętrznej. Uzyskane wyniki przedstawiane są Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bochni, który dokonuje ich oceny. Badania mogą być wykonywane przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Inspekcji Sanitarnej.

1.9 Program woda - exel

Dane dotyczące każdego wodociągu zawarte w programie krajowym Woda-Exel są na bieżąco uaktualniane, a co kwartał przekazywane do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Ponadto do odpowiednich arkuszy wprowadzane są również wyniki badań wszystkich próbek wody pobranych i wykonanych w ramach nadzoru sanitarnego oraz w ramach kontroli wewnętrznych wykonywanych na zlecenie zarządców lub właścicieli wodociągów. Dane te są przekazywane co 2 miesiące do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Wyniki badań jakości wody, wykonywane w ramach kontroli wewnętrznych przekazywane są przez właścicieli wodociągów Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bochni. Wszelkie dane trafiają za pośrednictwem MPWIS w Krakowie do Państwowego Zakładu Zdrowia Publicznego w Warszawie, który przygotowuje informacje dla ministerstw oraz Komisji Europejskiej o jakości wody przeznaczonej do spożycia na terenie Polski.

1.10 Wnioski

Biorąc pod uwagę liczbę decyzji administracyjnych wydawanych w 2019r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni w zakresie jakości wody nieodpowiadającej obowiązującym wymaganiom w porównaniu do 2018 roku zauważa się ich niewielki wzrost. W 2018r. wydano 12 decyzji, w tym 5 stwierdzających brak przydatności wody do spożycia oraz 7 o warunkowej przydatności. W 2019r. wszystkich decyzji wydano 15, w tym podobnie, jak w roku wcześniejszym 5 o braku przydatności wody do spożycia oraz 10 stwierdzających warunkową przydatność.

W ciągu minionego roku zanotowano przekroczenia badanych parametrów zarówno mikrobiologicznych, organoleptycznych, czy fizykochemicznych. W 2019r. woda produkowana przez 3 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, 2 strefy zbiorowego zaopatrzenia oraz 4 wodociągi zakładowe lub zaopatrujące budynki użyteczności publicznej lub zamieszkania zbiorowego nie odpowiadała wymaganiom obowiązującego rozporządzenia z powodu przekroczenia dopuszczalnych norm badanych parametrów. W związku z powyższym wobec niniejszych wodociągów prowadzono postępowania administracyjne, na podstawie których nakazywano przywrócić jakość wody do obowiązujących wymagań. W związku z powtarzającymi się przypadkami przekroczeń badanych parametrów w tych samych wodociągach, konieczne było prowadzenie nawet kilku postępowań w stosunku do tego samego podmiotu dostarczającego wodę do spożycia na terenie powiatu bocheńskiego.

Oprócz toczonych postępowań w zakresie kwestionowanych próbek wody, gdzie wydawano decyzje administracyjne w których stwierdzano brak przydatności lub warunkową przydatność wody do spożycia w 2019r. prowadzono także 6 postępowań administracyjnych w celu wydania decyzji płatniczych za pobór próbek wody oraz za wykonane badania laboratoryjne. W powyższych przypadkach przekroczenia badanych parametrów były niewielkie i dotyczyły głównie parametrów organoleptycznych, lub sytuacji w których próba powtórzeniowa nie wykazała przekroczenia.

W 2019 roku najczęściej zanotowano przekroczenia parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, czy mętność, a także Bakterii grupy coli. Porównywalnie odnotowano wystąpienie bakterii *Clostridium perfringens*, *Escherichia coli*, Enterokoków kałowych, przekroczenia Trichlorometanu (chloroformu), jonu amonowego, czy nieakceptowalnego zapachu. Pojedynczo wystąpiły przekroczenia Σ Chloranów i chlorynów, manganu, Trihalometanów (Σ THM) czy stwierdzenie nieprawidłowej barwy.

Problemy z zapewnieniem wody do spożycia o odpowiedniej jakości miały zarówno wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, strefy zbiorowego zaopatrzenia oraz wodociągi zaopatrujące znacznie mniejszą liczbę mieszkańców powiatu bocheńskiego tj. dostarczające wodę z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej, do budynków użyteczności publicznej oraz do budynków zamieszkania zbiorowego. Najwięcej przekroczeń badanych parametrów, a co za tym idzie najwięcej prowadzonych postępowań administracyjnych i podejmowanych działań naprawczych zanotowano w odniesieniu do Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Chrostowa i Trzciana, Strefy Zbiorowego Zaopatrzenia Wola Nieszkowska – Nieszkowice Wielkie oraz Siedlec. Największe problemy w zakresie zapewnienia odpowiedniej jakości wody wystąpiły w grupie wodociągów produkujących

wodę do celów publicznych – Wodociąg Zaopatrujący Zakład Produkcyjny Bacówka Towary Tradycyjne w Rajbrocie.

W wyniku wydawanych decyzji administracyjnych właściciele oraz zarządzający wodociągami zobowiązani zostali do wdrożenia działań naprawczych. Do najczęstszych działań eliminujących nieprawidłowości należały: płukanie sieci wodociągowej, płukanie filtrów, dezynfekcja sieci wodociągowej, wymiana wody i dezynfekcja zbiorników wody, regulacja poziomu środków dezynfekujących, serwis urządzeń na stacjach uzdatniania wody.

Działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni nadzorujące jakość wody na terenie powiatu bocheńskiego przyczyniały się do szybkiego wykrywania powstałych nieprawidłowości. Podejmowanie natychmiastowych kroków minimalizowało ryzyko powstania zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. O wszelkich nieprawidłowościach w zakresie jakości wody do spożycia mieszkańcy powiatu informowani byli m.in. poprzez komunikaty umieszczane na stronie internetowej Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni. Na skuteczne informowanie mieszkańców o złej jakości wody wpływ miało także szybkie przekazywanie informacji o zaistniałych nieprawidłowościach wójtom czy burmistrzom, a także podmiotom odpowiedzialnym za zapewnienie odpowiedniej jakości wody.

Osoby korzystające z wody do spożycia z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia oraz pozostałych wodociągów na terenie powiatu bocheńskiego w 2019 roku nie zgłaszały reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody. Jedyne zastrzeżenia w tym zakresie mieli mieszkańcy gminy Łapanów. W 2019r. miały bowiem miejsce telefoniczne zgłoszenia dotyczące m.in. występowania biegunek, zmian skórnych w postaci wysypek i innych, przyczyną, których według zgłaszających było spożycie wody o nieodpowiedniej jakości. Pomimo zgłaszania powyższych objawów żadna z osób nie przedstawiła pisemnego (medycznego) potwierdzenia ich wystąpienia oraz związku ich wystąpienia ze spożyciem wody. W każdym z przypadków, gdzie zgłaszano występowanie niepokojących objawów mogących być skutkiem spożycia wody o nieodpowiedniej jakości zalecano zwrócenie się do lekarza pierwszego kontaktu.

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i musi być dostępna w zadowalającej ilości dla wszystkich konsumentów. Należy podjąć wszelkie starania, aby uzyskać najwyższą, możliwą praktycznie do osiągnięcia jakość wody pitnej. Zabezpieczenie systemu zaopatrzenia w wodę przed zanieczyszczeniami stanowi pierwszy krok w kierunku ochrony jakości wody. Ochrona źródeł wody, jest najlepszą metodą zapewnienia bezpiecznej wody pitnej, powinna być rozwiązaniem preferowanym w stosunku do uzdatniania zanieczyszczonej wody w takim stopniu, aby nadawała się ona do spożycia. Jeśli tylko pojawi się potencjalnie niebezpieczna sytuacja, należy określić ryzyko zagrożenia zdrowia i rozważyć dostępność alternatywnych źródeł wody oraz zastosowanie środków zaradczych, tak aby można było podjąć decyzję zapewniającą dostawę wody o dopuszczalnej jakości.

Zasoby wodne powinny być, najbardziej jak tylko jest to możliwe chronione przed zanieczyszczeniem odchodami ludzkimi i zwierzęcymi, z których pochodzi wiele chorobotwórczych bakterii, wirusów, pierwotniaków, a także pasożytów jelitowych. Nie wystarczająca ochrona zasobów wodnych i nieskuteczne uzdatnianie wody (złe dobrana technologia uzdatniania) naraża społeczeństwo na ryzyko chorób przewodu pokarmowego

i chorób zakaźnych. Najbardziej narażone na choroby spowodowane zarazkami przenoszonymi przez wodę są niemowlęta i małe dzieci, osoby chore i w podeszłym wieku. Dla tych grup dawki powodujące infekcję są znacznie niższe niż dla ogółu populacji ludzi dorosłych.

Potencjalne konsekwencje mikrobiologicznego zanieczyszczenia wody są tak poważne, że zawsze ogromne znaczenie ma jego kontrola, która nigdy nie powinna być ograniczana.

Ocena ryzyka związanego ze zmianami mikrobiologicznej jakości wody jest trudna i kontrowersyjna z uwagi na nie zawsze wystarczające dane epidemiologiczne, ilość czynników wchodzących w grę, a także zmieniające się współzależności pomiędzy tymi czynnikami. Stwierdzić można, że największe ryzyko związane ze skażeniem mikrobiologicznym niesie ze sobą spożycie wody zanieczyszczonej odchodami ludzkimi i zwierzęcymi.

Zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie powodują ostrych skutków zdrowotnych w krótkim okresie czasu, natomiast ich skutki ubocznie działające na nasz organizm są widoczne po dłuższym okresie spożywania zanieczyszczonej wody. Szczególne znaczenie mają zanieczyszczenia wykazujące właściwości toksyczne, takie jak metale ciężkie i substancje rakotwórcze.

Konsument oceniając jakość wody do picia kieruje się w szczególności swoimi zmysłami czyli ocenia jej: przezroczystość (mętność), smak i zapach. Są to podstawowe kryteria oceny jakości wody przez konsumenta. Woda do spożycia intensywnie zabarwiona czyli o dużej mętności czy mająca wątpliwy smak bądź zapach jest przez konsumenta uważana za niebezpieczną i nie nadającą się do picia. Dlatego konieczne jest utrzymanie jakości wody na poziomie akceptowalnym przez konsumenta, chociaż brak negatywnych cech organoleptycznych nie jest gwarantem bezpiecznej wody.

Na podstawie sprawozdań z badań wody w 2019r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni stwierdza, że mieszkańcy powiatu bocheńskiego są zaopatrywani w wodę bezpieczną dla zdrowia ludzkiego, wolną od mikroorganizmów chorobotwórczych pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, oraz substancji chemicznych w ilościach zagrażających zdrowiu oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia podstawowe wymagania określone w załącznikach do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017r., poz. 2294).

2. Studnie publiczne

Na terenie powiatu bocheńskiego w mieście Bochnia PPIS posiada w ewidencji 6 studni publicznych (Bochnia, ul. Sienkiewicza – 2, Bochnia ul. Brzozowa - 2, Bochnia ul. Parkowa -1, ul. Kolanowska -1). W związku z tym, że studnie te nie stanowią źródła zbiorowego zaopatrzenia nie są regularnie pobierane próby wody przez PPIS w Bochni.

3. Pływalnie

Pod nadzorem tut. Inspektora znajdują się 2 Kryte Pływalnie (Bochnia, Proszówki). PPIS sprawuje nadzór nad jakością wody zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015r. poz.2016). Próbkę wody pobiera się zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem poboru prób. Administrator prowadzi również nadzór na jakością wody pobierając próbki do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, a wyniki z przeprowadzonych badań przedkłada do PPIS. Obiekty zostały skontrolowane zgodnie z harmonogramem, a stan sanitarno-higieniczny oceniono jako dobry. Dwa baseny odkryte działające sezonowo (Łąka, N. Wiśnicz-Leksandrowa), które ze względu na brak wyznaczonych szatni oraz natrysków zakwalifikowane zostały jako „inne obiekty dysponujące nieckami basenowymi o łącznej powierzchni powyżej 100m² i głębokości ponad 0,4m w najgłębszym miejscu lub głębokości powyżej 1,2 m”. Nadzór nad tą grupą obiektów sprawowany jest na ogólnych zasadach wynikających z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz posiłkując się rozwiązaniami zawartymi w *Rozporządzeniu z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2015, poz.2016)*.

W rocznej ocenie, która została sporządzona do 30 września 2019r. woda na Krytej Pływalni Bochnia i Proszówki została oceniona jako woda odpowiadająca wymaganiom podobnie została oceniona woda na basenach odkrytych Łąka i Nowy Wiśnicz-Leksandrowa.

Na koniec 2019r. jakość wody w Pływalni Krytej Bochnia i Proszówki odpowiadała wymaganiom zawartym w powyższym rozporządzeniu. W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego PPIS pobrał 28 prób wody przeznaczonej do kąpielii (23 próby z krytych i 5 z odkrytych), wyniki pobranych prób nie wykazały nieprawidłowości w jakości wody do kąpielii. W związku z tym nie były wydawane decyzje administracyjne. Zarządcy obiektów dwa razy w miesiącu pobierają próby wody przeznaczonej do spożycia, a wyniki na bieżąco przekazują PPIS w Bochni.

Wyniki bieżącego nadzoru nad pływalniami obrazuje poniższa tabela.

Lp.	Rodzaj pływalni	Liczba pływalni w ewidencji	Ilość kontroli/ nieprawidłowości	Liczba pobranych próbek wody/ilość przekroczeń	Ilość decyzji w zakresie kwestionowanej jakości wody	Liczba ocen rocznych odpowiadających/ nieodpowiadających wymaganiom
1.	Baseny Kryte	2	2/0	23/0	0	2/0
2.	Baseny odkryte	2	2/0	5/0	0	2/0

4. Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpeli

W sezonie letnim 2019r. w **Kompleksie Sportowo-Rekreacyjnym „ZALEW”** w Łapanowie Kąpielisko funkcjonowało od 01 czerwca 2019r. do 31 sierpnia 2019r.

Organizator kąpieliska wyznaczył punkt poboru wody na kąpielisku i opracował harmonogram poboru prób wody w ramach kontroli wewnętrznej. Harmonogram został opracowany w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Bochni i przedłożony w dniu 20.05.2019r., który przewidywał następujące daty poboru:

19.06.19r., 17.07.19r., 14.08.19r.

W ramach kontroli urzędowej jakości wody w kąpielisku woda badana była (badanie przed rozpoczęciem sezonu) w dniu 28.05.19r.z poboru zostało sporządzone sprawozdanie nr LZT/W/753/N/2019 z dnia 31.05.19r. i w dniu 07.08.19r. (w czasie trwania sezonu kąpielowego) sprawozdanie z badań nr LZT/W/1278/N/2019r. z dnia 10 .08.19r.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody do kąpeli właściciel obiektu pobrał 3 próby:

- 19.06.2019r. nr sprawozdania 1408/Z/2019 z dnia 26.06.19r.

- 17.07.2019 nr sprawozdania 1675/Z/2019 z dnia 22.07.19r.

- 14.08.2019r. nr sprawozdania 1925/Z/2019 z dnia 19.08.19r.

Powyższe próby zbadane były zgodnie z metodami referencyjnymi, w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej w odniesieniu do parametrów określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia w części B w tabeli 1 w kolumnie A.

Przy każdym poborze dokonywana była wizualna ocena jakości wody, która nie budziła zastrzeżeń. Próby wody badane były w laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie, Oddział Laboratoryjny w Tarnowie, 33-100 Tarnów, ul. Mościckiego 10, natomiast właściciel obiektu zlecał wykonanie badań laboratorium Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Laboratorium Wody i Ścieków, ul. Rzeczna 7, 34-600 Limanowa.

Po otrzymaniu wyników badania wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni wydawał opinie i komunikaty, w każdym przypadku jakość wody w kąpielisku odpowiadała wymaganiom i oceniana była jako przydatna do kąpeli.

Sezon letni 2019r. dla Kąpieliska na terenie **KOMPLEKSU SPORTOWO-REKREACYJNEGO „ZALEW”** w Łapanowie był drugim sezonem gdzie obiekt funkcjonował jako kąpielisko, we wcześniejszych latach obiekt funkcjonował jako Miejsce Okazjonalnie Wykorzystywane do Kąpeli.

MOWdK Centrum Aktywnego Wypoczynku Borek 302 funkcjonowało od 01 do 31 lipca 2019r.

Właściciel obiektu przedłożył PPIS w Bochni harmonogram poboru prób wody przeznaczonej do kąpeli, a wyniki badań przekazywał po ich wykonaniu. PPIS w Bochni pobrał próbę wody przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w dniu 25.06.2019r., na podstawie wyniku nr LZT/W/979/N/2019 z dnia 28.06.2019r. została wydana opinia

stwierdzająca, że jakość wody w MOWdK w Borku odpowiada wymaganiom wody do kąpielii.

Właściciel obiektu dokonał poboru prób w dniu 24.06.19r. i w dniu 18.07.19r. wykonanie badań zlecane było laboratorium Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Laboratorium Wody i Ścieków, ul. Rieczna 7, 34-600 Limanowa. Kontrole sanitarne kąpieliska i MOWdK wykonywane były przed rozpoczęciem sezonu i w czasie jego trwania. Kontrole wykazały nieprawidłowe oznakowanie kąpieliska i mowdk zostały wydane decyzje administracyjne zobowiązujące do usunięcia nieprawidłowości i decyzje płatnicze.

Tabelaryczne zestawienie nadzoru przez PPIS w Bochni nad kąpieliskami.

	Rodzaj obiektu	Ilość w ewidencji	Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych	Liczba kwestionowanych kontroli	Liczba wydanych ocen o przydatności/braku przydatności wody do kąpielii
1.	Kąpielisko	1	2	1(brak tablicy informacyjnej)	4/0
2.	MOWdK	1	2	1(brak tablicy informacyjnej)	2/0

5. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2019r. na terenie powiatu bocheńskiego sekcja higieny komunalnej obejmowała nadzorem łącznie 413 obiektów użyteczności publicznej (poza wodociągami). Kontrolą objęto 192 obiektów. W 4 obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Podstawowy zakres kontroli obejmował między innymi: stan sanitarno – higieniczny oraz sanitarno – techniczny pomieszczeń i urządzeń w tym wentylacji, gospodarkę odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w wodę do spożycia i odprowadzanie ścieków, zapewnienie higieny podczas świadczenia usług, posiadanie apteczki I pomocy, oznakowanie obiektów o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów oraz przestrzeganie zakazu palenia. W poniższej tabeli przedstawiono zbiorczo poszczególne grupy obiektów znajdujących się w ewidencji, ilość obiektów skontrolowanych, a także ilość kontroli w których stwierdzono nieprawidłowości.

Tab. 1 Obiekty użyteczności publicznej zarejestrowane na terenie powiatu bocheńskiego w 2019r. (poza wodociągami, basenami, kąpieliskami, miejscami wykorzystywanymi do kąpieli i studniami publicznymi)

Lp.	Rodzaj obiektów	Ilość obiektów wg ewidencji	Ilość obiektów skontrolowanych*	Ilość kontroli z nieprawidłowościami	Nieprawidłowości
1.	Ustępy publiczne	17	9	1	Podczas kontroli stwierdzono zły stan techniczny obiektu (brak ciepłej wody w kranie), (1 przypadek)
2.	Obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi hotelowe, w tym agroturystyka	40/40	7	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i solarium	174	130	3	- brak mydła do mycia rąk, nałożono mandat na kwotę 100 zł. (1 przypadek decyzja płaćnicza), -brak procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, brak wyników badań skuteczności sterylizacji w autoklawie, nałożono mandat na kwotę 400 zł. (1 przypadek decyzja płaćnicza) - brak w obiekcie wentylacji (1 przypadek decyzja administracyjna i płaćnicza)
4.	Dworce i przystanki PKP i PKS	5	1	0	W tej grupie obiektów nie przeprowadzono kontroli.
5.	Tereny	54	6	0	Podczas kontroli stwierdzono

	rekreacyjne				prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
6.	Cmentarze	40	14	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
7.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	3	2	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
8.	Placówki zapewniające całodobową opiekę	1	1	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanego obiektów.
9.	Zakład Karny	1	1	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
10.	Inne objekty	78	21	0	Podczas kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarny kontrolowanych obiektów.
	Razem	413	192	4	

Ponadto przeprowadzono kontrole sanitarne 14 środków transportu autokarawanów, bieżący stan sanitarny podczas przeprowadzonych kontroli nie budził zastrzeżeń.

- **Ustępy publiczne** – w ewidencji pod nadzorem znajduje się 17 obiektów (w stosunku do 2018r. przybył 1 obiekt) , kontrole sanitarne przeprowadzono w 9 obiektach (1 kontrola z nieprawidłowościami – brak ciepłej wody przy umywalce).

- **Obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi hotelowe, w tym agroturystyka** – łącznie pod nadzorem znajduje się 40 tego typu obiektów skontrolowano 7 obiektów. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości
- **Zakłady Fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej i solaria.**

Nadzorowanych jest 174 obiekty, spośród nich skontrolowano 130.

W czterech zakładach stwierdzono zaniżony stan higieniczno – sanitarny. W tej grupie obiektów wydano 2 decyzje administracyjne i 4 decyzje płatnicze.

Przeprowadzone kontrole sprawdzające nie wykazały nieprawidłowości.

- **Dworce i przystanki PKP i PKS** - nadzorem objętych jest 5 obiektów, kontrolę sanitarną przeprowadzono w 1 obiekcie, nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Tereny rekreacyjne**

Kontrolą objęto 6 spośród 54 obiektów objętych nadzorem. Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas przeprowadzanych kontroli

- **Dworce i przystanki PKP i PKS** – na 5 obiektów przeprowadzano 1 kontrolę sanitarną. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Cmentarze** – Przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych na 40 posiadanych w ewidencji cmentarzy. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Inne jednostki pomocy społecznej** – pod nadzorem znajdują się 3 obiekty, skontrolowano 2. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Placówki zapewniające całodobową opiekę** – pod nadzorem znajduje się 1 obiekt, który został skontrolowany, bez nieprawidłowości.
- **Inne obiekty** – pod nadzorem 78 obiektów (w tej grupie znajdują się następujące obiekty: obiekty sportowe – 11 obiektów, dom kultury, kino – 7 obiektów, targowiska – 4 obiekty, zakłady pogrzebowe/przewóz zwłok - 8 obiektów, stacje paliw – 16 obiektów, przystanki autobus/bus – 22 obiekty, studnie publiczne – 6 obiektów, firmy transportowe -2 obiekty, 1 kąpielisko i 1 MOWdK) przeprowadzono 21 kontroli, które nie wykazały nieprawidłowości.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni ponadto:

- Rozpatrzył 30 wnioski stron, które dotyczyły:
 - nieprawidłowego składowania obornika,
 - obecności robaków w pokoju hotelowym,
 - uciążliwości zapachowych z miejskiej oczyszczalni ścieków,
 - nielegalnego wysypiska śmieci,
 - uciążliwości zapachowych z kontenera osiedlowego,
 - spryskania tui nieznaną substancją,
 - nieprzyjemnego zapachu z rozkładających się kilkumiesięcznych zwłok ludzkich,
 - występowania szczurów w pustostanie i na placu zabaw,
 - nieprawidłowych warunków sanitarnych w prywatnym mieszkaniu,
 - nieprawidłowego sposobu postępowania ze ściekami komunalnymi,
 - nielegalnej hodowli kogutów,

- złych warunków sanitarnych w obiekcie świadczącym usługi hotelowe.

Na wnioski zasadne i pozostające w kompetencjach Inspekcji Sanitarnej były przeprowadzane kontrole sanitarne, które nie potwierdziły przedstawionych we wnioskach nieprawidłowości. Wnioski, których inne organy są właściwe do ich rozpatrzenia były tam kierowane.

- Wydał:
 - 15 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy,
 - 38 decyzji na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i nadzorował ich wykonanie,
 - 13 opinii do imprez masowych i przeprowadził kontrole przed ich rozpoczęciem,
 - 10 opinii do regulaminu utrzymania porządku i czystości na terenie gminy.

5.1 Wnioski

Zdecydowana większość obiektów użyteczności publicznej to jest: hotele, motele, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej jest systematycznie odnawiana i modernizowana. Ma to związek z dużą konkurencyjnością na rynku oraz świadomością klientów, którzy coraz częściej odmawiają świadczonych usług na niskim poziomie higieniczno-sanitarnym.

Stan sanitarno-higieniczny większości zakładów utrzymany jest na zadowalającym poziomie co może świadczyć o większej świadomości podmiotów prowadzących działalność nt. zagrożeń wynikających z nieprawidłowej dezynfekcji, sterylizacji czy dbania o higienę w ww. obiektach, choć zdarza się zastać zaniedbania wymagające działań represyjnych. Stan sanitarny w opisanych grupach obiektów użyteczności publicznej jest stabilny i oceniany jako dobry.

Inspektor Sanitarny negatywnie ocenia 2019r. w zakresie podjęcia działań zmierzających do zapewnienia infrastruktury toalet w mieście Bochnia. W omawianym okresie w centrum miasta nie przybyła żadna toaleta publiczna. Specyfika miasta (Trasy Podziemne Kopalni Soli) z roku na rok przyciągają coraz większą ilość turystów i kuracjuszy. Temat ten jest podnoszony i każdego roku przekazywany władzom samorządowym.

ROZDZIAŁ III Ocena stanu sanitarnego w obszarze higieny pracy 2019 r.

W roku 2019 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (PPIS) w Bochni realizując ustawowe zadania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia środowiska pracy przeprowadził 252 kontrole.

Priorytetem podejmowanych działań kontrolnych była poprawa warunków pracy i ochrona zdrowia pracowników przed czynnikami szkodliwymi występującymi w środowisku pracy, a także ochrona konsumentów przed nabywaniem produktów biobójczych które nie posiadają stosownego pozwolenia na obrót, czy mieszanin/ substancji chemicznych bez poprawnie oznakowanego opakowania.

Kontrole przeprowadzono wg zatwierdzonego planu, sporządzonego w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego. Podstawowym celem kontroli sanitarnych

było przede wszystkim egzekwowanie przestrzegania przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, produktów biobójczych, mieszanin chemicznych, substancji chemicznych. Poza działalnością kontrolną środowiska pracy, PPIS w Bochni jest organem, który z mocy ustawy prowadzi postępowania administracyjne w przedmiocie chorób zawodowych. Dochodzenia epidemiologiczne są wszczynane na podstawie otrzymanych z Małopolskiego Ośrodka Medycyny Pracy zgłoszeń podejrzenia o chorobę zawodową. Do zakresu statutowych zadań Sekcji Higieny Pracy należy również nadzór i kontrola prekursorów narkotyków oraz tzw. środków zastępczych czyli nowych narkotyków.

1. Środowisko pracy

W 2019 r. wśród obiektów wytypowanych do kontroli najliczniejszą grupę stanowiły:

- **Zakłady produkcyjno- usługowo-handlowe:**
 - wyroby z drewna i produkcja mebli: 46 (20,2 %)
 - warsztaty mechaniczne 33 (14,5%)
 - wyroby metalowe: 40 (18 %)
 - produkcja żywności: 23 (10,1 %)
 - usługi budowlane 22 (10 %)
 - punkty sprzedaży (mieszaniny chemiczne, produkty biobójcze) 21 (9,2%)
 - pozostałe 40 (18 %)

Warunki sanitarno-higieniczne pracy	
252 kontrole w tym:	
obszar prowadzonych kontroli	Liczba kontroli
Produkty biobójcze, mieszaniny i substancje chemiczne wprowadzane do obrotu wprowadzanie do obrotu, stosowanie w działalności gospodarczej	27
Substancje i mieszaniny chemiczne	63
Czynniki i procesy rakotwórcze w środowisku pracy	5
Czynniki biologiczne w środowisku pracy	33
Dopalacze/ nowe środki psychoaktywne	2
Detergenty	2

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono łącznie 252 kontrole (w tym: kontrole kompleksowe, kontrole sprawdzające , kontrole odbiorowe, kontrole tematyczne).

Podczas kontroli sprawdzano czy pracodawcy przestrzegają przepisów w zakresie ochrony zdrowia pracowników czyli min.:

- czy zostały zidentyfikowane czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy,

- czy została opracowana ocena ryzyka zawodowego dla każdego stanowiska w zakładzie,
- czy z oceną ryzyka zawodowego zapoznano pracowników,
- czy wykonano badania/pomiary czynników szkodliwych dla których zostały określone normy higieniczne NDN i NDS,
- czy dla stosowanych substancji/mieszanin chemicznych niebezpiecznych pracodawca posiada karty charakterystyki,
- czy z treścią tych kart zapoznano pracowników,
- czy stosowane procesy technologiczne lub materiały nie/są rakotwórcze lub mutagenne,
- czy zapewniono pracownikom środki ochrony indywidualnej lub zbiorowej,
- czy pracownicy posiadają aktualne orzeczenia lekarskie o braku p/wskazań do pracy na zajmowanym stanowisku,
- czy zapewnia pracownikom pomieszczenia sanitarno-higieniczne wyposażone w sprzęt i środki czystości.

W ramach pełnionego nadzoru nad produktami biobójczymi kontrolowano czy wprowadzane do obrotu przez dystrybutorów produkty biobójcze posiadają stosowne zezwolenie na obrót, wydane przez Ministra Zdrowia. Podczas kontroli informowano dystrybutorów wskazanych produktów o możliwości, dokonania osobiście weryfikacji w ogólnodostępnym elektronicznym Rejestrze Produktów Biobójczych, oraz ustalenia czy będące na stanie lub oferowane im produkty posiadają aktualne i adekwatne zezwolenia.

Wyniki kontroli potwierdziły, że w większości przypadków pracodawcy przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych, zapewniają pracownikom indywidualne środki ochrony (ochronniki słuchu, okulary, rękawice, przyłbice itp.), oraz zbiorowe środki ochrony (systemy wentylacyjne, izolacja stanowisk uciążliwych, urządzeń, a gdy pozwalają zasoby zatrudnienia - wprowadzana jest rotacja pracowników- co ma na celu ograniczenie czasu pozostawania w obszarze zagrożenia).

Pracownicy zakładów objęci są lekarskimi badaniami profilaktycznymi, na podstawie pisemnych umów o świadczenie badań profilaktycznych, zawartych przez przedsiębiorcę z lekarzem profilaktykiem lub zakładem opieki zdrowotnej.

W roku 2019 nie odnotowano skarg w zakresie środowiska pracy, czy wprowadzania do obrotu nieprawidłowo znakowanych środków chemicznych czy produktów biobójczych.

2. Postępowanie administracyjne

Na podstawie stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości wydano łącznie 37 decyzji administracyjnych w tym:

- nakazowych 16
- płatniczych 21

Do nieprawidłowości ujawnianych podczas kontroli należały:

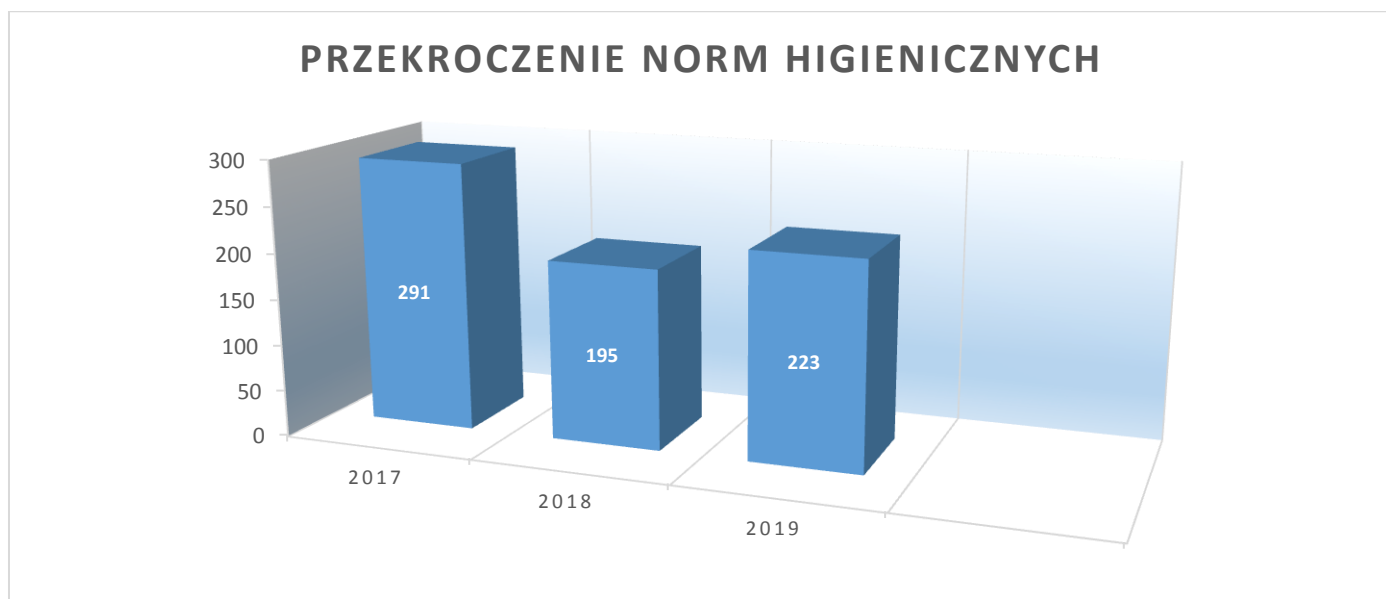
- brak aktualnych badań i pomiarów środowiskowych,
- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich pracowników o braku p/wskazań do pracy,
- brak oceny ryzyka zawodowego,
- przekroczenie norm higienicznych stężeń i natężeń (ditlenek azotu, mangan i jego związki)

Obszar stwierdzonych nieprawidłowości	Liczba decyzji
Czynniki i procesy rakotwórcze	3
Badania i pomiary środowiska pracy	12
Obniżenie stężeń i natężeń	1
Ocena ryzyka zawodowego	4
Badania lekarskie	1
Poprawa stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń	2

W ramach prowadzonego nadzoru przeprowadzono łącznie 252 kontrole w 227 obiektach. Największym zagrożeniem dla środowiska pracy na terenie powiatu bocheńskiego nadal pozostaje ponadnormatywny hałas. W narażeniu na czynniki szkodliwe o przekroczonych normach higienicznych pracowało w 2019 r. łącznie 223 osoby, z czego 204 w warunkach przekroczonej normy higienicznej hałasu, 19 osób w warunkach przekroczonej normy NDS ditlenku azotu oraz manganu i jego związków. Odnośnie przekroczenia NDS czynników chemicznych wydane zostały decyzje nakazujące obniżenie stwierdzonych wartości do obowiązujących norm higienicznych - decyzje zostały wykonane, dzięki czemu uzyskano poprawę warunków środowiska pracy dla 19 osób zatrudnionych na stanowisku spawacza.

Natomiast w przypadku natężenia hałasu pracodawcy zapewнили pracownikom indywidualne ochronniki słuchu, oznakowali strefy zagrożenia hałasem, opracowali plan ograniczenia hałasu, który jest realizowany głównie w trakcie modernizacji zakładu, zmiany technologii lub wymiany maszyn i urządzeń.

Rysunek 1. Liczba pracowników pracujących w warunkach przekroczenia norm higienicznych w roku 2019 w stosunku do lat ubiegłych

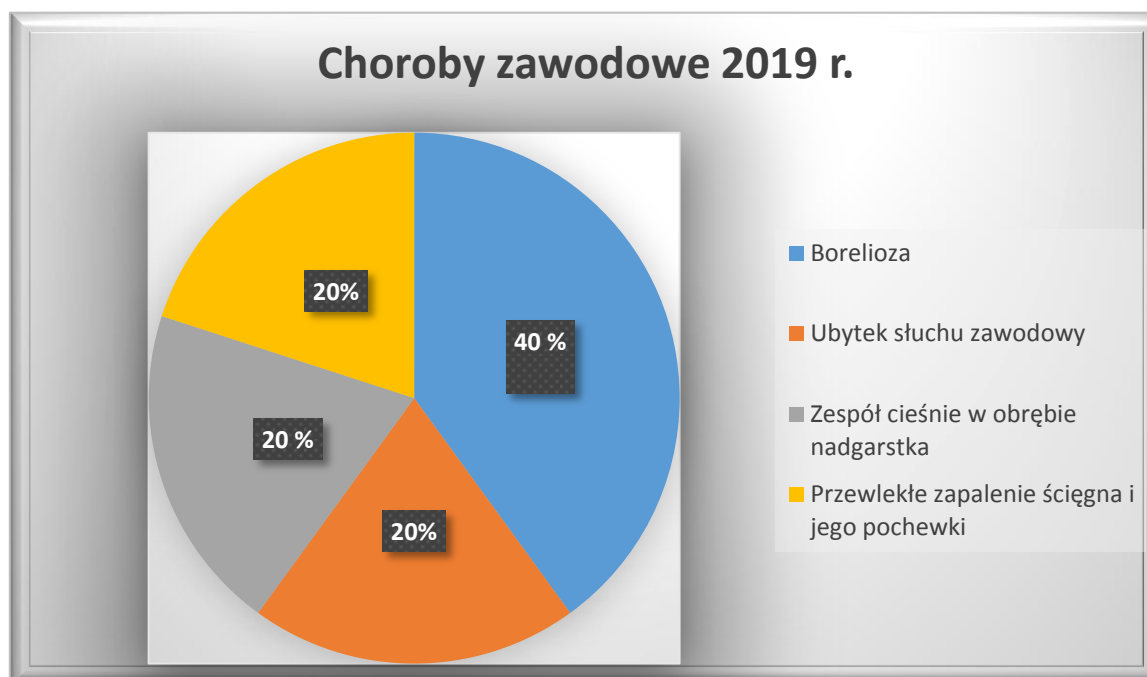

3. Choroby zawodowe

W roku sprawozdawczym 2019 przeprowadzono łącznie 17 postępowań w przedmiocie choroby zawodowej. Wydano łącznie 12 decyzji w temacie chorób zawodowych z czego:

- 7 o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (4 x borelioza, 1 x choroba narządu głosu, 1 x choroba obwodowego układu nerwowego – zespół cieśni nadgarstka, 1 x choroba narządu słuchu – ubytek słuchu)
- 5 o stwierdzeniu choroby zawodowej – (2 x borelioza, 1 x choroba układu ruchu- zapalenie ścięgna i jego pochewki, 1 x choroba obwodowego układu nerwowego –zespół cieśni nadgarstka

Rysunek 2. Wskaźnik procentowy chorób zawodowych w roku 2019.

Choroby zawodowe zakaźne inwazyjne

Rok	WZW typu B	WZW typu C	WZW typu B i C	Gruźlica	Inne		
					borelioza	Bruceloza pozostałe	
2014	0	0	0	0	1	0	
2015	0	0	0	0	1	0	
2016	0	0	0	0	2	0	
2017	0	0	0	0	0	0	
2018	0	0	0	0	2	0	
2019	0	0	0	0	2	0	

Choroba zawodowa borelioza

Rysunek 3. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych - borelioza na przestrzeni lat 2014-2019

4. Nowe narkotyki (tzw. dopalacze)

W roku 2019 do PPIS w Bochni nie wpłynęło żadne zgłoszenie odnośnie środków zastępczych, które powodowałyby wszczęcie postępowania administracyjnego.

Współpraca z Komendą Powiatową Policji polegała na przeprowadzeniu dwóch wspólnych kontroli w wytypowanych placówkach handlowych, celem sprawdzenia czy nie dochodzi do dystrybucji środków zastępczych – działań takich nie stwierdzono.

Sekcja Nadzoru Higieny Pracy w roku 2019 prowadziła działania głównie z zakresu profilaktyki uzależnień. Przeprowadzono dwie prelekcje nt. szkodliwego działania środków zastępczych (nowych narkotyków) oraz pozostałych używek. Podczas prelekcji wykorzystano slajdy i filmy ukazujące skutki zażywania dopalaczy, rozdano ulotki i materiały edukacyjne. Ochotnicy spośród słuchaczy mieli możliwość skorzystania z tzw. narkogogli lub alkogogli, po założeniu których, mogli przekonać się jak zaburzone jest postrzeganie rzeczywistości po zażyciu środków zastępczych czy alkoholu, i jak wykonanie prostych czynności jest utrudnione.

PPIS w Bochni otrzymał zgłoszenia trzech przypadków zatrucia dopalaczami, wszystkie zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Zatruc Dopalciami SMIOD 2.

5. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdza się, że stan sanitarny zakładów z roku na rok ulega poprawie, a większości obiektów można wystawić ocenę w skali dobry - bardzo dobry.

Znaczny odsetek pracodawców prowadzi na bieżąco monitoring stężeń i natężeń czynników szkodliwych środowiska pracy, przeprowadzając regularne pomiary.

Stosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych (maszyny CNC, systemy wentylacyjne) w zakresie produkcji wyrobów metalowych, drewnianych czy tworzyw sztucznych sprawia, że rzadko dochodzi do przekroczeń normatywów higienicznych.

W roku 2019 podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono występowanie przekroczeń norm higienicznych w 5 zakładach.

Ustalono, iż w warunkach przekroczenia norm higienicznych pracowały ogółem 223 osoby.

Dwieście cztery osoby w środowisku pracy o przekroczonym natężeniu hałasu, który nadal stanowi problem głównie w zakładach o profilu produkcji związanej z obróbką metalu lub drewna. Zakłady zapewniają pracownikom ochronniki słuchu, izolują stanowiska o przekroczonym natężeniu hałasu od pozostałych stanowisk na hali, stosują rotacje pracowników.

Stanowiska na których dochodzi do przekroczenia dopuszczalnej normy higienicznej są znakowane i wyposażone w znaki nakazu stosowania ochron słuchu.

W przypadku stwierdzenia przekroczenia norm higienicznych czynników chemicznych czy pyłów wydawana jest decyzja nakazująca obniżenie stężenia do obowiązującej normy higienicznej – jak miało to miejsce w przypadku przekroczenia ditlenku azotu oraz manganu i jego związków na stanowisku ślusarz-spawacz, gdzie decyzja nakazowa została wykonana w całości, w związku z czym uzyskano poprawę warunków pracy dla 19 osób.

Badania i pomiary wykonywane są przez laboratoria upoważnione tzn. posiadające akredytację PCA w zakresie poboru próbek, wykonywania i opracowania sprawozdań.

Istotne znaczenie dla poprawy warunków pracy ma fakt, że nowo projektowane i budowane obiekty oraz poddawane kapitalnym remontom uwzględniają całościowo produkcję lub usługi, stąd projektowane jest dla nich odpowiednie zaplecze socjalno-sanitarne, system wentylacji i ogrzewania. Modyfikacji ulegają również środki ochrony indywidualnej.

Wśród stwierdzonych chorób zawodowych już od kilku lat przoduje borelioza, która jako choroba zawodowa rozpoznawana była u rolników prowadzących indywidualne gospodarstwa rolnicze, warunkiem rozpoznania choroby zawodowej zgodnie z wytycznymi Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych - jest wystąpienie jednej z kilku postaci klinicznej boreliozy.

Poza nadzorem sanitarnym prowadzonym nad zakładami pracy, tut. Inspektor Sanitarny pełni nadzór nad produktami biobójczymi oraz substancjami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu.

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie produktów biobójczych. Prowadzone były kontrole w przedmiocie wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych, na które nie jest wymagane zezwolenie Ministra Zdrowia, jednak substancja wykorzystana do ich produkcji musi być ujęta w wykazie substancji dopuszczanych do ich stosowania.

ROZDZIAŁ IV Warunki sanitarne w placówkach wychowawczo-oświatowych

Pracownik pionu higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu bocheńskiego w 2019 r. przeprowadził kontrole sanitarne w **137 placówkach** nauczania i wychowania oraz ich obiektach, realizując kontrole planowane kompleksowe. Skontrolowano 7 (tj. 100%) żłobków/klubów dziecięcych, 44 (tj. 100%) przedszkoli, 77 (tj. 95%) obiektów szkół i zespołów szkół, 2 (tj. 100%) placówek kształcenia ustawicznego,

1 (tj. 100%) placówek z pobytem całodobowym, 2 (tj. 33%) placówek wsparcia dziennego oraz 4 (tj. 17%) placówek wychowania pozaszkolnego. Ponadto prowadzono kontrole sezonowe (*kontrole turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży zima/lato*) w liczbie 56 (tj. 78% turnusów zarejestrowanych w bazie MEN), a także 12 kontroli doraźnych (tematyczne, sprawdzające, interwencyjne). Łącznie w 2019 roku przeprowadzono **205 kontroli sanitarnych**.

1. Stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych

W 2019 roku na **137 skontrolowanych placówek** nauczania i wychowania uznano za niespełniające wymagań sanitarnohigienicznych i technicznych **5 placówek**.

Oceniono, iż w złym stanie technicznym nie było żadnej placówki. Placówek w złym stanie zarówno higieniczno-sanitarnym, jak i technicznym było 5 (3,0% wszystkich placówek będących pod nadzorem) – 3 zespoły szkół oraz 2 szkoły podstawowe.

Należy mieć na uwadze, iż pojęcie zły stan techniczny odnosi się do budynków, które wymagają kapitalnego lub częściowego remontu, przy czym pod pojęciem remontu należy rozumieć wykonywanie w obiekcie robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego lub modernizację, a nie jedynie prac stanowiących bieżącą konserwację. Natomiast zły stan techniczny i sanitarny odnosi się do placówek, w których stwierdzono negatywną sytuację w tym zakresie. W wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej wydano decyzję administracyjną i/lub wydano mandat karny i/lub wydano doraźne zalecenia do stałego przestrzegania.

W zespółach szkół stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny i techniczny części sufitu w korytarzu górnym, na piętrze w budynku szkoły; sufitów, ścian w ciągach komunikacyjnych na parterze i pierwszym piętrze w starym skrzydle budynku szkoły; niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny i techniczny zniszczonych podłóg w pomieszczeniach: sali lekcyjnej zlokalizowanej w starej części budynku szkoły oraz w sali zajęć dla oddziału przedszkolnego zlokalizowanej na piętrze budynku; zniszczonej podłogi w pomieszczeniu sali lekcyjnej zlokalizowanej na parterze budynku szkoły. W szkołach podstawowych wskazano iż, podłoga w pomieszczeniu sali gimnastycznej znajduje się w złym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. Ponadto odnotowano niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny i techniczny zniszczonych poprzez zawilgocenie sufitów, ścian w pomieszczeniach: biblioteki, sali zajęć lekcyjnych od strony wschodniej zlokalizowanych na piętrze budynku, a także w pomieszczeniach zlokalizowanych w starej części szkoły na parterze tj. w szatni i ciągu komunikacyjnym. Dodatkowo stwierdzono nieprawidłowy stan, niezapewniający bezpiecznego użytkowania nawierzchni drogi (przejścia) prowadzącej do wejścia głównego budynku szkoły od strony drogi z jezdnią. Nawierzchnia w/w drogi jest bardzo nierówna, znajduje się w złym stanie poprzez to, że notuje liczne zagłębienia, pęknięcia, braki w warstwie nawierzchni, dodatkowo uszkodzenia, a także nierówności stwarzające zagrożenie wypadku, potknięcia. Przez to nie są zapewnione bezpieczne warunki użytkowania w/w przejścia.

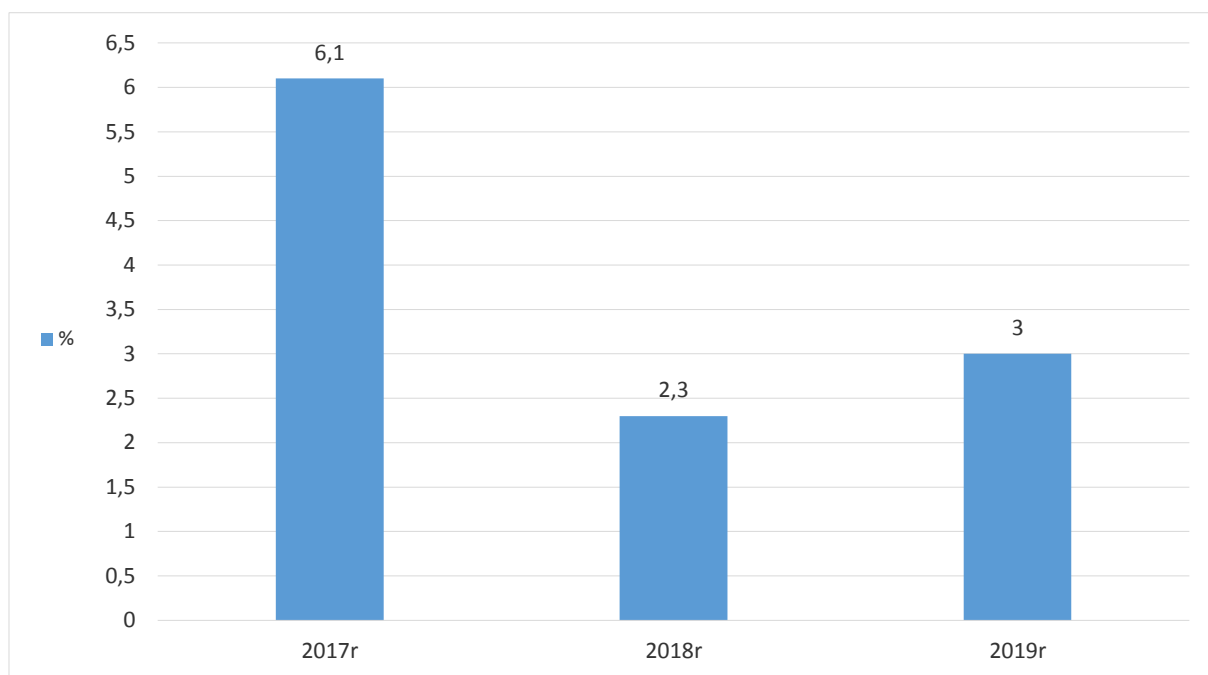
Stwierdzenie podczas kontroli nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego skutkowało wydaniem decyzji merytorycznych nakazujących usunięcie uchybień sanitarno-higienicznych.

Można stwierdzić, iż stan sanitarno-higieniczny i techniczny placówek ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych w latach ubiegłych oraz pozyskaniem przez samorządy lokalne funduszy z programów krajowych i unijnych. Na skutek wykonania nałożonych obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych wydanych w roku sprawozdawczym oraz w latach ubiegłych - w 2019 r. stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ poprawie w 7 obiektach, natomiast w 2018 r. miało to miejsce w 5 obiektach.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba wygezekwowanych decyzji wzrosła podobnie jak i odsetek obiektów z nieprawidłowościami w zakresie stanu technicznego i higieniczno-sanitarnego, który wyniósł 2,3 % w 2018 r., natomiast w 2019 r. – 3,0 % . Jednakże istniały placówki, które wykonały zarządzenia zawarte w wydanej decyzji już trakcie trwania 2019 r., w związku z czym ich stan higieniczno-sanitarny stosunkowo szybko uległ poprawie. Obserwuje się iż samorządy lokalne chętnie inwestują w infrastrukturę placówek oświatowych, a także powstają nowe placówki w obiektach inwestorów prywatnych. Należy podkreślić, że w związku z sukcesywną realizacją decyzji wydanych w latach ubiegłych oraz w miarę pozyskiwanych funduszy niemal we wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych prowadzone były prace remontowe, modernizacyjne mające na celu poprawę stanu sanitarno-higienicznego, technicznego oraz funkcjonalności tych placówek. Prowadzone prace miały na celu odnowienie sal zajęć, ciągów komunikacyjnych, pomieszczeń sanitarno-higienicznych, poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji. Ponadto w szkołach podstawowych w dalszym ciągu m.in. polepszano infrastrukturę dla oddziałów przedszkolnych, wyposażano pracownie szkolne głównie fizyko-chemiczne i geograficzno-biologiczne, jak również adaptowano i remontowano pomieszczenia na nowe sale dydaktyczne i gabinety m.in. profilaktyki i pomocy przedlekarskiej, pozyskiwano nowe pomoce dydaktyczne, meble, sprzęt, wyposażenie, szafki dla uczniów. Nastąpiła poprawa w zakresie stanu sanitarnohigienicznego toalet oraz standardów dostępności do urządzeń sanitarnych na skutek remontów, modernizacji tych pomieszczeń. Przeprowadzano także remonty, które obejmowały bloki żywieniowe, co ma pozytywny wpływ na bezpieczeństwo prowadzonego żywienia. Ponadto wykonywano prace konserwatorsko-porządkowe, które obejmowały generalne sprzątanie wszystkich pomieszczeń szkół, konserwację urządzeń sanitarnych, naprawę sprzętu szkolnego (krzesła/stoliki), porządkowanie terenów zielonych i boisk sportowych. Infrastruktura budynków podlegała także rozbudowie głównie o pomieszczenia dla oddziałów przedszkolnych, a także pomieszczenia bloków sportowych.

Tylko zły stan techniczny w 2019 r. nie dotyczył żadnej z placówek. W porównaniu z poprzednim rokiem zmalała liczba placówek w złym stanie technicznym. W 2018 r. odnotowano bowiem 1 placówkę, nie ze względu na zły stan techniczny budynku, a z uwagi na fakt iż przy obiekcie 1 przedszkola nawierzchnia placu zabaw i przejścia do niego wymagały poprawy technicznej. Tylko zły stan techniczny w 2017 r. nie dotyczył żadnej z placówek. Odnotowano zwiększenie odsetka placówek w złym stanie technicznym i sanitarnym, który wykazano w 3% skontrolowanych placówek. Dla porównania w 2018 r. wynosił on 2,3 %.

Wykres. Odsetek placówek oświatowo-wychowawczych, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego i higieniczno - sanitarnego w powiecie bocheńskim w latach 2017-2019

2. Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży

W 2019 roku odnotowano, że 117 placówek było podłączonych do wodociągu miejskiego/gminnego, a 4 placówki korzystały z własnego ujęcia wody. W zakresie gospodarki ściekowej 84 obiekty były podłączone do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejscowej/gminnej), co stanowi 69 % placówek skontrolowanych. Brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej wykazano w 37 obiektach, w tym 24 placówki posiadały zbiorniki bezodpływowe (szamba), a 13 placówek - własne oczyszczalnie ścieków.

W 2019 r. oceniono, iż spośród skontrolowanych placówek właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej zapewniło **137** obiektów **placówek** nauczania i wychowania. Wśród placówek oświatowych nie stwierdzono takich z niewłaściwym stanem sanitarno-technicznym pomieszczeń sanitarnych, brakiem zapewnienia bieżącej ciepłej i zimnej wody, czy środków do higieny osobistej oraz zaniedbaniem czystości i porządku.

W 2018 r. oceniono, iż spośród skontrolowanych placówek właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej zapewniły **134** obiekty **placówek** nauczania i wychowania. Wśród placówek oświatowych w 1 stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych. 1 placówka nie zapewniła bieżącej ciepłej i zimnej wody przy umywalce w toalecie dla personelu oraz odpowiedniego przechowywania nocników. Z kolei w innej nie zapewniono standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (umywalk).

W 2019 roku nie stwierdzono w placówkach niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych. Wyegzekwowano natomiast 1 decyzję z roku ubiegłego w zakresie zachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych (umywalk). W bieżącym roku

podobnie jak w roku ubiegłym nie odnotowano braku środków do utrzymania higieny osobistej w żadnej z placówek.

W szkołach i placówkach prowadzone były prace związane z wymianą urządzeń sanitarnych na nowe, remontami i modernizacjami w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych dla uczniów i personelu, głównie przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż placówki oświatowo-wychowawcze zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej.

Tabela Ocena warunków do utrzymania higieny w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2017-2019

Placówki	2017				2018				2019			
	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów	Skontrolowane	Brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce	Brak środków do utrzymania higieny	zły stan techniczny sanitariatów
Przedszkola	44	0	0	0	44	0	0	0	44	0	0	0
Szkoły	67	0	0	1	77	0	0	1	77	0	0	0
Pozostałe	16	0	0	0	16	1	0	0	16	0	0	0
Razem	127	0	0	1	137	1	0	1	137	0	0	0

W 2017 r. wydano 1 decyzję administracyjną, w 2018 r. - 2 decyzje administracyjne oraz 1 zalecenie pokontrolne, a w 2019 r. nie wydano decyzji i zaleceń w w/w zakresie.

Sytuacja w zakresie zapewnienia warunków do utrzymania higieny uległa poprawie: wszystkie placówki zapewniają bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych, a także w większości właściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń sanitarnych oraz środki higieny osobistej. Zapewnienie bowiem prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia w placówkach nauczania i wychowania umożliwia utrzymanie higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz jest jednym z elementów profilaktyki szerzenia się chorób zakaźnych.

3. Ocena dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do zasad ergonomii

W ramach bieżącego nadzoru kontrolowano w placówkach oświatowo-wychowawczych stanowiska pracy ucznia pod kątem dostosowania mebli do wzrostu uczniów. W 2019 r.

przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu przedszkolaków i uczniów w 9 przedszkolach i 3 szkołach podstawowych (funkcjonujących samodzielnie i w zespołach).

W 2019 r. w 12 placówkach oceniono 683 stanowiska w 31 oddziałach. W tym w 9 przedszkolach oceniono 566 stanowisk w 25 oddziałach, a w 3 szkołach podstawowych oceniono 117 stanowisk w 6 oddziałach. W żadnej z ocenianych placówek nie stwierdzono nieprawidłowości podobnie jak to miało miejsce w ubiegłym roku.

Tabela Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

PLACÓWKI/ODDZIAŁY/STANOWISKA	2017	2018	2019
Liczba ocenionych oddziałów/liczba placówek	37/30	26/15	31/12
Liczba oddziałów z nieprawidłowościami/liczba placówek	2/1	0/0	0/0
Liczba stanowisk ocenionych/liczba stanowisk nieprawidłowych	740/3	492/0	683/0

W 2017 roku odsetek stanowisk nieprawidłowych wynosił 0,4 %, a w 2018 r. oraz w 2019 r. odsetek nieprawidłowości wynosił 0. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli placówki szkolno-wychowawcze, mając na uwadze ten bardzo istotny aspekt dostosowują meble edukacyjne do zasad ergonomii.

Wyposażenie placówek w meble dostosowane do zasad ergonomii, a także posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty ulega poprawie. Placówki inwestują w wyposażenie w miarę posiadanych środków finansowych. Kontrola w niniejszym zakresie wykazała, że spośród skontrolowanych placówek 3 posiadały do 25% certyfikowanych mebli, 2 placówki dysponowały nie więcej niż 50% certyfikowanego wyposażenia, 24 placówki posiadały ponad 50% mebli z certyfikatami. 76 placówek korzystało wyłącznie z certyfikowanych mebli. Obowiązek ten nie dotyczy mebli i innych elementów wyposażenia nabytych przed 1997 r.

Skontrolowano również przedszkola i szkoły pod względem korzystania przez uczniów z certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego. W 2 obiektach zapewniono do 25% certyfikowanego sprzętu sportowego, 12 placówek posiadało więcej niż 50% sprzętu posiadającego certyfikaty, z kolei w 90 placówkach zapewniono wyłącznie certyfikowany sprzęt sportowy.

4. Możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych przez uczniów w szkołach

Pracownik pionu higieny dzieci i młodzieży, podczas kontroli sanitarnych w szkołach różnego szczebla nauczania, sprawdzał, w jaki sposób szkoły realizują zapis §4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2018, poz. 2140).

Tabela. Możliwość pozostawienia (miejsce na pozostawienie) w pomieszczeniach szkoły części podręczników i przyborów szkolnych

W pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia (miejsce na pozostawienie) części podręczników i przyborów szkolnych	2017		2018		2019	
	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół, które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN §4a
Szkoły podstawowe	47	47	61	61	61	61
Gimnazja	16	16	1	1	0	0
Szkoły ponadgimnazjalne	2	2	3	3	3	3
Razem	65	65	65	65	64	64

Zgodnie z nim Dyrektor zapewnia uczniom w szkole lub placówce miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. Określono więc obowiązek dyrektora szkoły lub placówki w zakresie zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. Bowiem problem przeciążonych tornistrów i plecaków uczniów pozostaje aktualną kwestią, która może mieć negatywne skutki zdrowotne w przyszłości. Wcześniej obowiązywał przepis, zgodnie z którym w pomieszczeniach szkoły lub placówki powinna zostać zapewniona uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.

W 2019 r. we wszystkich szkołach skontrolowanych pod kątem realizacji zapisu w/w rozporządzenia MEN tj. w 64 funkcjonujących samodzielnie i w zespołach była zapewniona uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych, jak również miejsce na ich pozostawienie. Dyrektorzy zapewniają uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych w szafkach, wydzielonych półkach w klasach, w indywidualnych szafkach zlokalizowanych w szatniach, a także w miarę możliwości w korytarzach (gdy nie wpływa to na bezpieczeństwo ewakuacji placówki).

Ponadto kierujący placówkami szkolnymi informują, że w pewnych sytuacjach uczniowie nie korzystają z możliwości pozostawienia podręczników na terenie placówki, ponieważ program nauczania wymaga zabrania podręcznika i wykonania zadania lub nauki na kolejny dzień. Z rozwiązaniem w tym zakresie zaczyna przychodzić korzystanie z e-podręczników. Najczęściej z możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych korzystają uczniowie klas I–III szkoły podstawowej (edukacja wczesnoszkolna dysponuje salami przyporządkowanymi do danej klasy uczniów i wyposażonymi w indywidualne półki lub szafki dla każdego ucznia). W klasach starszych stosuje się zasadę przynoszenia do placówki jednego podręcznika na ławkę. Dzięki wyposażeniu sal zajęć w tablice interaktywne, sprzęt komputerowy coraz częściej wykorzystywane są e-podręczniki. W związku z regulacjami prawnymi oraz mając na uwadze obciążenie uczniów ciężarem tornistrów Dyrektorzy szkół sukcesywnie doposażają placówki, którymi kierują w indywidualne szafki dla uczniów, aby szukać rozwiązania problemu przeciążonych tornistrów i plecaków. Borykają się natomiast niejednokrotnie z sytuacją braku miejsca na ich usytuowanie.

5. Higiena procesów nauczania (rozkłady zajęć)

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2018, poz. 2140), §4 określa, iż plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Zgodnie z wytycznymi oceniano, czy zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina oraz czy różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny. W ramach bieżącego nadzoru placówek oświatowych oceniono realizację zaleceń rozporządzenia w 600 oddziałach w 61 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół. Nie stwierdzono nieprawidłowości

Tabela. Higiena procesu nauczania

ODDZIAŁY / PLACÓWKI	2017	2018	2019
Liczba ocenionych oddziałów/liczba placówek	400/47	607/61	600/61
Liczba oddziałów z nieprawidłowościami/ liczba placówek	0/0	0/0	0/0

6. Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2019 r. w bazie wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej (MEN) w powiecie bocheńskim zarejestrowano 72 turnusy wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży (wypoczynek zimowy - 12, wypoczynek letni - 60). Pracownik pionu higieny dzieci i młodzieży przeprowadził 57 kontroli podczas których skontrolowano 56 turnusów (wypoczynek zimowy - 9 kontroli, wypoczynek letni - 48 kontroli). Podczas wypoczynku letniego miała miejsce 1 kontrola interwencyjna. Z wypoczynku zorganizowanego w powiecie bocheńskim skorzystało 2283 dzieci i młodzieży, w tym z wypoczynku zimowego - 386, natomiast z wypoczynku letniego - 1897.

W trakcie wypoczynku zorganizowano 24 turnusy w obiektach świadczących usługi hotelarskie, 4 w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku - sezonowych (zespół szkół) oraz 28 turnusów w placówkach w miejscu zamieszkania (szkoły pływania, językowe, centra kultury, Kopalnia Soli, szkoła podstawowa itp.). Nie odnotowano organizacji obozów pod namiotami. Na skontrolowanych turnusach organizatorzy zapewniali bezpieczny i higieniczny pobyt uczestnikom wypoczynku. Bieżące kontrole wypoczynku nie ujawniły na turnusach braku właściwych warunków sanitarno - higienicznych. Nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości.

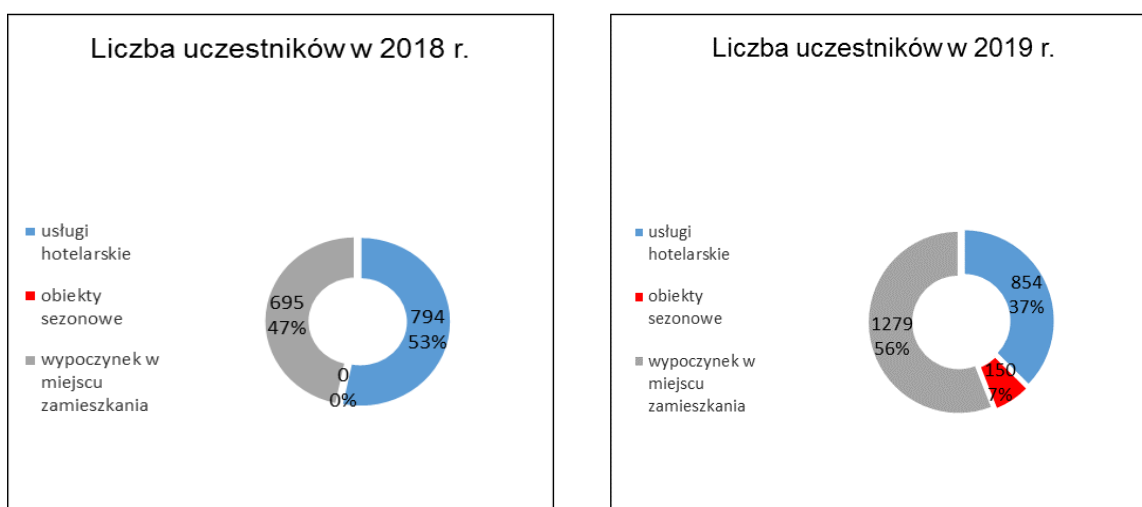
Tabela Wypoczynek dzieci i młodzieży na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2017-2019

	Liczba turnusów w bazie MEN	Liczba kontroli pionu HDiM	Liczba uczestników
2017	51	38	1506
2018	49	42	1489
2019	72	57	2283

Zarówno liczba uczestników wypoczynku, jak i liczba zorganizowanych turnusów w powiecie bocheńskim znacząco wzrosła w odniesieniu do roku ubiegłego. W dalszy ciągu notuje się wzrost liczby turnusów zorganizowanych w miejscu zamieszkania z 18 w 2018 r. do 28 w 2019 r., a co za tym idzie wzrost liczby dzieci, które skorzystały z tego rodzaju wypoczynku z 695 uczestników w 2018r. do 1279 - w 2019r. Wzrosła też liczba uczestników wypoczywających w obiektach całorocznych usług hotelarskich – z 794 uczestników w 2018r. do 854 w 2019 r. Ogółem w roku 2018 na terenie powiatu bocheńskiego wypoczywało 1489 dzieci i młodzieży na 42 turnusach letniego i zimowego wypoczynku, natomiast w 2019 roku było 2283 uczestników wypoczynku zorganizowanego na 56 turnusach. W roku 2018 skontrolowano 86% wszystkich zgłoszonych turnusów, a w roku 2019 skontrolowano 78% turnusów.

W trakcie wypoczynku dzieci i młodzieży najwięcej uczestników wypoczywało w miejscu zamieszkania tj. 1279, w obiektach całorocznych usług hotelarskich tj. 854 oraz w obiektach sezonowych tj. 150 dzieci i młodzieży. Na 21 turnusach (75% z 28 skontrolowanych) organizowanych w miejscu zamieszkania, dzieciom i młodzieży zapewniono dożywianie.

Wykres Porównanie liczby uczestników korzystających z wypoczynku w powiecie bocheńskim w 2018 i 2019 r., z podziałem na rodzaj obiektów.

7. Żłobki i kluby dziecięce

Pod bieżącym nadzorem w roku 2019 znajdowało się 6 żłobków i 1 klub dziecięcy, z czego skontrolowano 7 placówek tego typu. W wyniku przeprowadzonych bieżących kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wszystkie skontrolowane żłobki utworzono po wejściu w życie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 409).

W 2019 r. powstała 1 nowa placówka prowadząca opiekę nad dziećmi do lat 3 (żłobek), która uzyskała pozytywną decyzję, gdzie określono maksymalną liczbę miejsc

w żłobku. Natomiast w jednym żłobku podmiot gospodarczy prowadzący placówkę zakończył działalność, a inny podmiot po uzyskaniu pozytywnej decyzji rozpoczął tą samą działalność w tej samej lokalizacji pod inną nazwą.

8. Wnioski

W 2019 r. realizując ustawowe obowiązki w ramach sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego Państwowa Inspekcja Sanitarna w Bochni kontrolowała przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, higieny pomieszczeń oraz wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w ośrodkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach, w celu wyegzekwowania standardów higienicznych wymaganych przepisami prawa, w pewnych przypadkach konieczne było zastosowanie środków represyjnych polegających na prowadzeniu postępowań administracyjnych i wydaniu stosownych decyzji administracyjnych. W związku z przytoczonymi powyżej działaniami kontrolnymi oraz kontynuacją postępowań administracyjnych w 2019 r. wydano **10 decyzji administracyjnych, w tym 5 w związku z wnioskiem o zmianę terminu decyzji**. Nie nakładano grzywien w drodze mandatu karnego. Działania w obszarze higieny dzieci i młodzieży skupiały się na egzekwowaniu bezpiecznych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków opieki, wychowania, nauki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, jak również w pierwszej kolejności na edukowaniu w tym zakresie nadzorowanych podmiotów. Warunki sanitarnohigieniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu bocheńskiego ulegają systematycznej poprawie. Na podniesienie standardu technicznego oraz poprawę warunków pobytu uczniów, wychowanków w placówkach oświato-wychowawczych wpływ miały podejmowane prace remontowe, modernizacyjne i konserwatorskie obiektów. Sukcesywnie zwiększa się również baza dydaktyczna, sportowa i rekreacyjna, jak również pozyskiwane jest nowe wyposażenie.

ROZDZIAŁ V Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

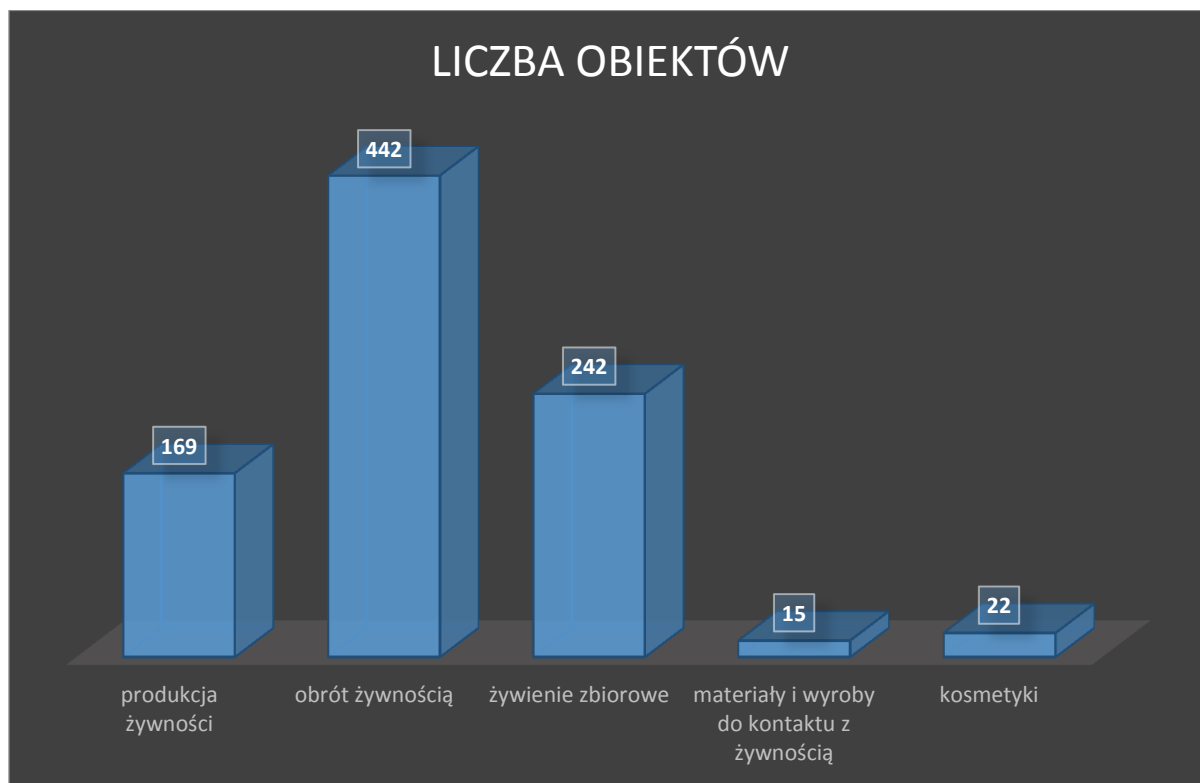
1. Ogólna ocena obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku oraz kosmetyków.

Nadzór nad jakością i bezpieczeństwem żywności i przedmiotów użytku opiera się na systemie kontroli zewnętrznej sprawowanym przez organy urzędowej kontroli żywności takie jak Państwowa Inspekcja Sanitarna.

W roku 2018 r. objęto nadzorem **890** obiektów, w tym:

- **169** obiektów produkcji żywności – w grupie tej znajduje się 100 podmiotów prowadzących produkcję pierwotną,

- **442** obiektów obrotu żywnością,
- **242** zakładów żywienia zbiorowego,
- wytwórnia materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością,
- miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością,
- wytwórnie kosmetyków,
- miejsc obrotu kosmetykami.

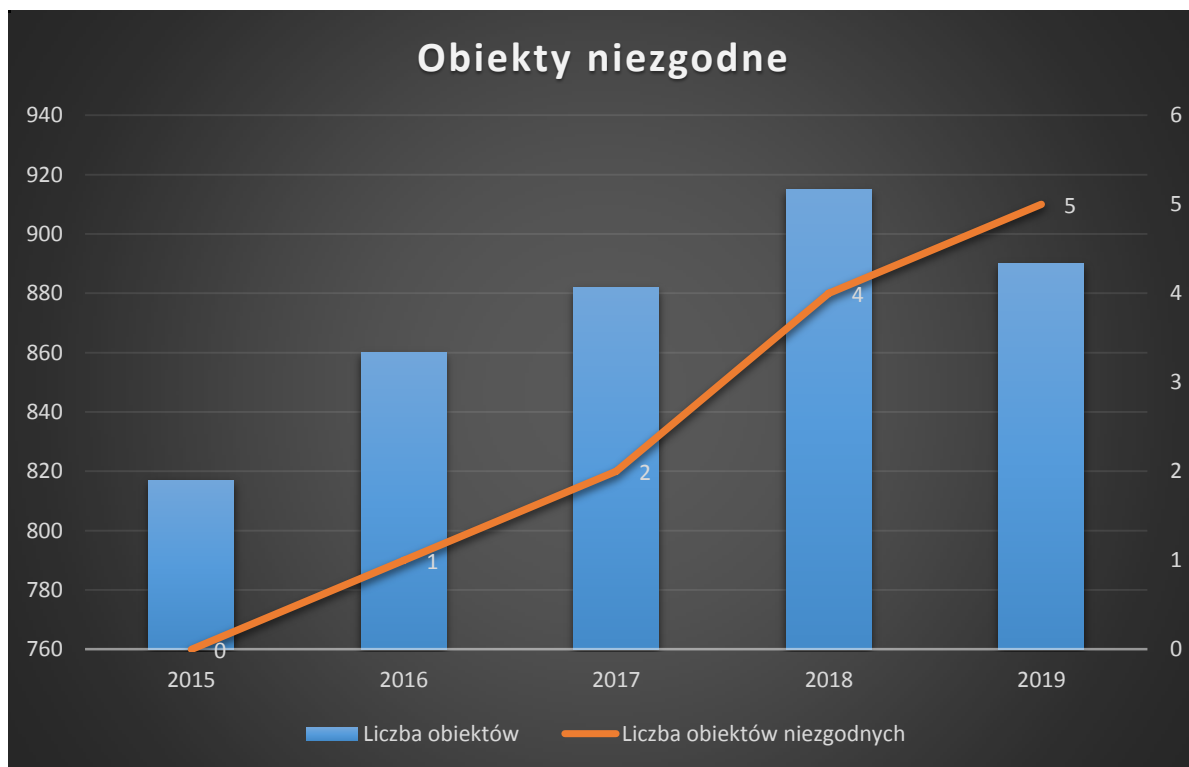
W roku 2019 skontrolowano **558** obiektów tj. 62,7 % w których łącznie przeprowadzono **930** kontroli, w tym **518** kontroli doraźnych. Wydano **187** decyzji merytorycznych, w tym 36 decyzji administracyjnych dotyczących poprawy stanu sanitarno- higienicznego obiektów. Na osoby winne zaniedbań stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono w sumie 65 mandatów na łączną kwotę 13750 zł. Skierowano 3 wnioski o ukaranie do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Z roku na rok można zaobserwować wzrost liczby obiektów niezgodnych: w roku 2018 stwierdzono 4 obiektu niezgodne natomiast w roku 2019 stwierdzono 5 obiektów niezgodnych.

Tabela. Podstawowe wskaźniki działalności nadzorczej w powiecie bocheńskim w latach 2015-2019

Rodzaj danych	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba obiektów wg ewidencji	817	860	882	915	890
% obiektów z wdrożonymi zasadami GHP/GMP	100	90	100	94	96

% obiektów z wdrożonym systemem HACCP	90	90	89	94	96
Liczba obiektów skontrolowanych	551	480	575	496	558
Liczba kontroli	826	818	867	941	930
Liczba decyzji administracyjnych	45	58	49	37	36
Liczba mandatów	30	54	106	71	65
Średnia wysokość mandatu (zł)	250	119	171	194	211
Liczba wniosków o nałożenie do MPWIS	0	3	3	3	3
Odsetek obiektów- złych	0	0,12	0,23	0,45	0,57
Liczba pobranych prób	171	202	205	205	223
Odsetek próbek kwestionowanych	0,58	2,47	0,50	1,95	0

W roku 2019 dokonano oceny stanu sanitarnego w **403** obiektach. Jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi oceniono **5** obiekty, co stanowi 1,24 % obiektów, w których dokonano oceny (w 2018 r. 2 tj. 1,10%)

W ocenianej grupie obiektów produkcji żywności 2,43 % obiektów stwierdzono jako niezgodny (w roku 2018 - 2,5 %) – tj. 1 piekarnia.

W ocenianej grupie obiektów obrotu żywnością 1,8 % obiektów oceniono jako niezgodny (w roku 2018 – 1,05 %) – tj.: 3 sklep spożywczy oraz 1 supermarket.

Natomiast w ocenianej grupie żywienia zbiorowego nie stwierdzono obiektów niezgodnych (w roku 2018 – 0,82 %).

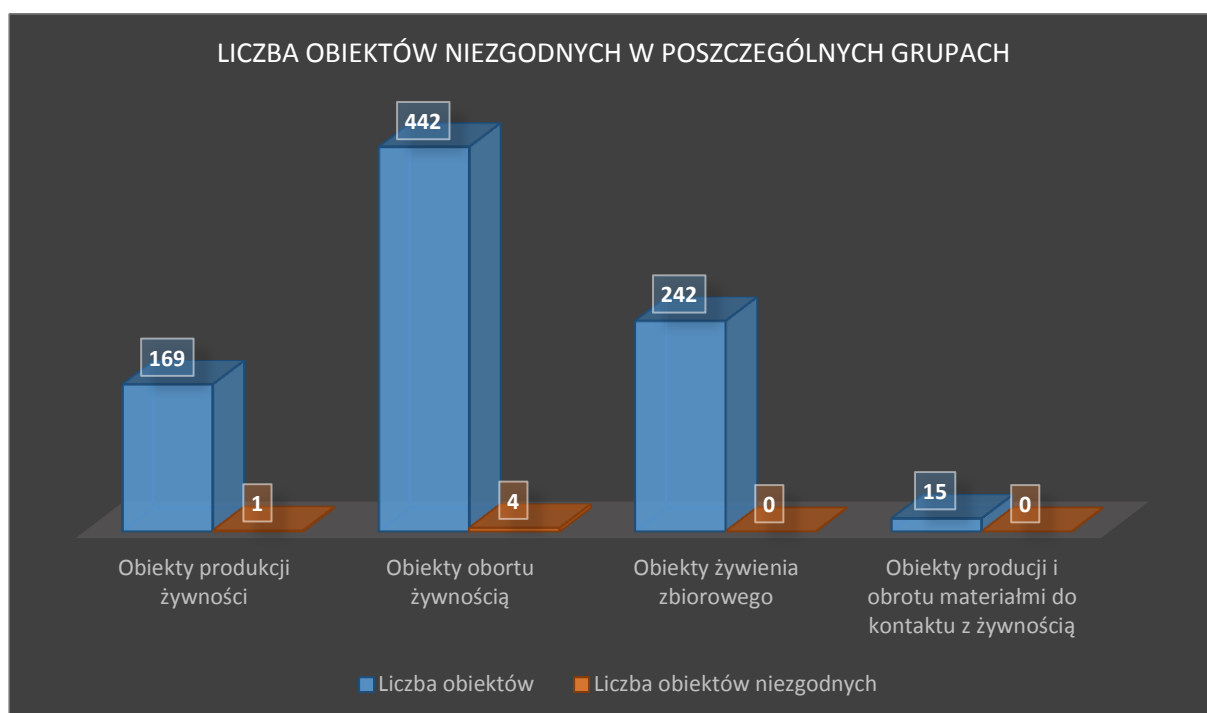

Tabela. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo- żywieniowych w latach 2015-2019

Rodzaj obiektów	Odsetek obiektów niezgodnych z wymaganiami sanitarnymi				
	2015	2016	2017	2018	2019
Piekarnia	0 %	0 %	0 %	0 %	5,55 %
Zakład garmażeryjny	0 %	0 %	0 %	33,33 %	0 %
Sklepy spożywcze	0 %	0 %	0 %	0,39 %	1,42 %
Supermarkety	0 %	0 %	2,38 %	0 %	2,17 %
Magazyny hurtowe	0 %	0 %	0 %	5,26 %	0 %
Restauracje	0 %	3,57 %	2,43 %	0 %	0 %
Stołówki szkolne	0 %	0 %	0 %	3,70 %	0 %

2. Charakterystyka wybranych grup obiektów.

2.1 Piekarnie, ciastkarnie, zakłady garmażeryjne.

W roku 2019 dokonano oceny stanu sanitarnego 11 piekarni spośród 18 nadzorowanych (61 %). Przeprowadzono w sumie 17 kontroli. Wydano 3 decyzje administracyjne dotyczące poprawy stanu sanitarno- higienicznego obiektów oraz nałożono 2 mandaty na łączną kwotę 600 zł. 1 piekarnia została wykazana jako obiekt nie zgodny min. za nieodpowiednie zabezpieczenie zakładu przed dostępem szkodników.

Powtarzające się uchybienia i niezgodności dotyczyły:

- niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń,
- złego stanu technicznego urządzeń i sprzętu wykorzystywanego w procesie produkcji,
- brak zachowanej czystości bieżącej,
- brak zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników.

Skontrolowano również 10 ciastkarni spośród 14 ciastkarni będących pod nadzorem (71%). Przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych. W 1 obiekcie stwierdzono zaniżony stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń oraz sprzętu używanego przy produkcji za co nałożono 1 mandat karny w wysokości 500 zł.

W roku 2019 skontrolowano wszystkie zakłady garmazeryjne, w których przeprowadzono w sumie 4 kontrole sanitarne. Wśród skontrolowanych obiektów w 1 wykazano nieprawidłowości tj.: niewłaściwe magazynowanie artykułów spożywczych oraz opakowań do kontaktu z żywnością, zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, brak zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników, nieodpowiednie warunki gromadzenia odpadów na co została wydana decyzja administracyjna nakazująca usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

2.2 Sklepy spożywcze

W roku 2019 nadzorowano 256 obiektów (w 2018 r. 295), skontrolowano 216 sklepów, tj. 84,37% (w 2018 r. 62,71%). Przeprowadzono w sumie 339 kontrole sanitarne w tym 111 kontroli interwencyjnych związanych z powiadomieniami alarmowymi RASFF oraz ze skargami konsumentów. Dokonano oceny stanu sanitarnego w 144 sklepach, tj. 56,25% (w 2018 r. - 77,83%) z czego 4 uznano za niezgodny z wymaganiami, co stanowi 2,77% (w 2018 r. 0,69%). Sklep został oceniony jako niezgodny z wymaganiami ze względu na: wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości bądź terminu przydatności do spożycia, przechowywanie środków spożywczych w niewłaściwy sposób, zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń sklepu. Wydano 22 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego obiektów oraz nałożono w sumie 47 mandatów karny na łączną kwotę 8550 zł. Do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 2 wnioski o nałożenie kary pieniężnej z uwagi na prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją oraz prowadzeniem działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2.3 Magazyny hurtowe

W 2019 roku nadzorowano 17 obiektów (w 2017 r. 19), wszystkie skontrolowano tj. (w 2018 r. 76,68%), przeprowadzając 32 kontrole, w tym 4 kontrole interwencyjne w sprawie powiadomienie alarmowych RASFF. Dokonano oceny stanu sanitarnego 15 obiektów tj. 88,23% (w 2018 r. 78,57%). Wydano 1 decyzję administracyjną oraz nałożono 1 mandaty karne na łączną kwotę 100 zł.

2.4 Zakłady żywienia zbiorowego otwartego

W 2019 roku nadzorowano 119 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, kontroli poddano 72, tj. 60,50 % (w 2017 r. 75, tj. 56,39 %) przeprowadzając 125 kontroli, w tym 12 kontroli interwencyjnych. Dokonano oceny stanu sanitarnego 59 obiektów tj. 49, 57 % (w 2018 r. 70,66 %), która nie wykazała żadnego obiektu niezgodnego. Wydano 6 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno- higienicznego obiektów oraz nałożono w sumie 13 mandatów na łączną kwotę 3900 zł. Najczęściej stwierdzane uchybienia:

- nieprawidłowy stan sanitarno- higieniczny podłóg, ścian i sufitów w pomieszczeniach bloku żywieniowego,
- brak czystości sprzętu i urządzeń używanych do produkcji,
- brak zapisów wynikających z realizacji zasad GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP
- brak odpowiedniego zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami,
- zniszczony sprzęt produkcyjny mający kontakt z żywnością.

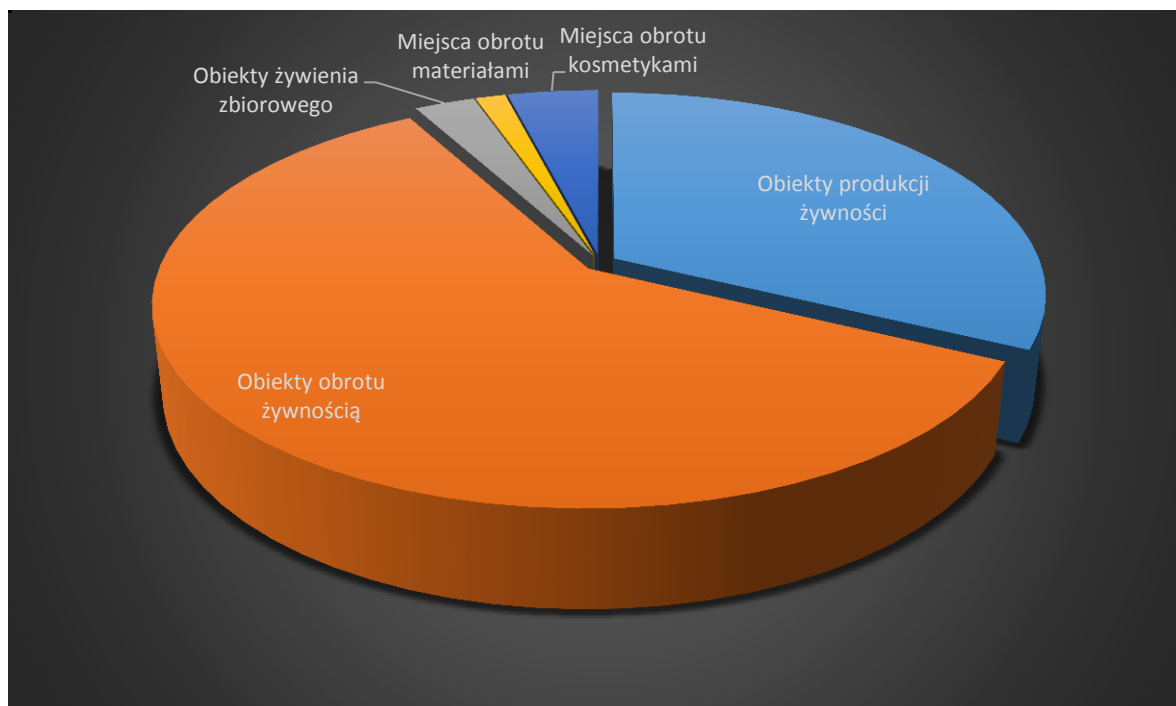
2.5 Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

W roku 2019 nadzorowano 123 stołówek (w 2018 r. 119), skontrolowano 75, tj. 60,97 % (w 2018 r. 65,54 %), dokonując 93 kontrole sanitarne – w tym 2 kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniami alarmowymi RASFF, skargami. Przeprowadzono ocenę stanu sanitarnego 67 obiektów tj. 54,47% (w 2018 r. 87,17%), stan 1 stołówki, tj. 1,47 % oceniono jako niezgodny za brak zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami. Wydano 1 decyzje administracyjne przedłużającą termin usunięcia nieprawidłowości

W roku 2019 sprawdzano również realizację przepisów dotyczących środków spożywczych oraz żywienia dzieci w jednostkach systemu oświaty zgodnie z wymaganiami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku *w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach* (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154). W powiecie bocheńskim skontrolowano 4 sklepiki szkolne. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarnych które nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowanie w/w rozporządzenia. W roku 2019 skontrolowano również 58 stołówek które nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowanie w/w rozporządzenia.

3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

Na terenie powiatu bocheńskiego w 2019 roku pobrano do badań laboratoryjnych i zbadano w ramach urzędowej kontroli i/lub monitoringu **223** próbek, w tym 207 próbek żywności, 4 próbki materiałów do kontaktu z żywnością oraz 12 próbek kosmetyków. Próbkę pobrano u producentów, w tym producentów produkcji pierwotnej, w zakładach żywienia zbiorowego oraz miejscach obrotu hurtowego i detalicznego.

Badanie żywności prowadzono w 18 kierunkach: mikrobiologia (54,5 % próbek), metale szkodliwe dla zdrowia (9 % próbek), oznakowanie (6,6 % próbek), substancje dodatkowe (7,1 % próbek), mikotoksyny (5,9 % próbek), gluten, pestycydy alkaloidy tropanowe (po 1,89 %) antybiotykooporność oraz kryteria czystości (po 1,4%) napromieniowanie, GMO, azotany, furan, WWA, izomery trans (po 0,9 % próbek), zanieczyszczenia, 3-MCPDci (po 0,47 %). Badano , także materiały i wyroby do kontaktu z żywnością oraz kosmetyki.

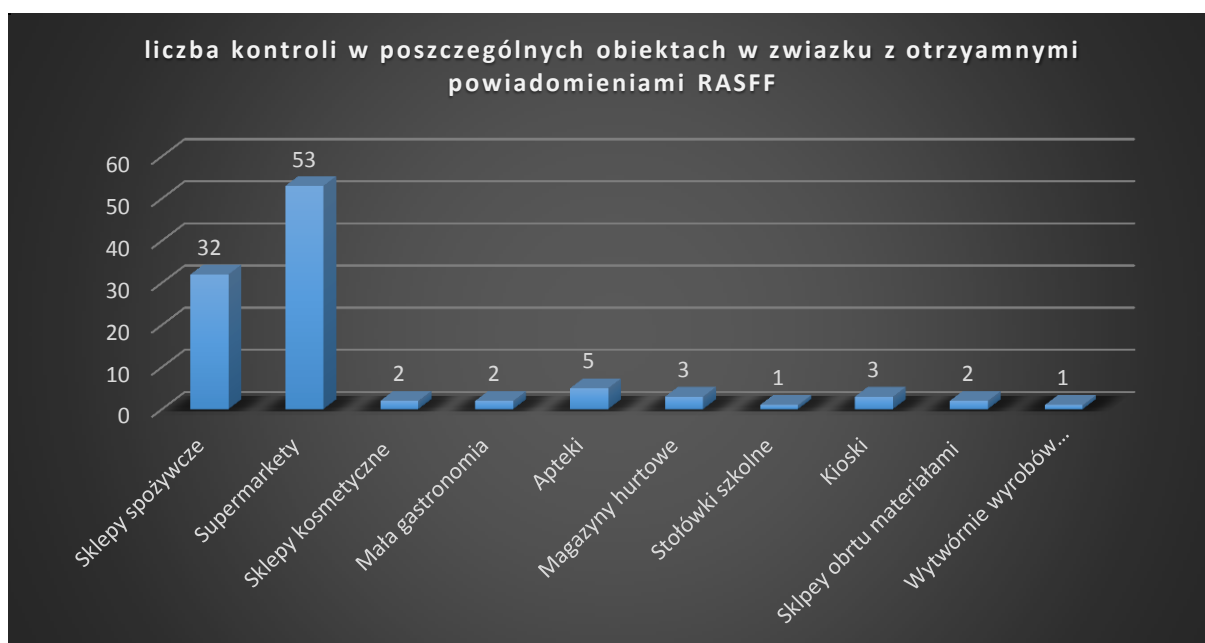
Na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych nie zakwestionowano żadnej próbki.

4. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach – RASFF

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (*Rapid Alert System for Food and Feed*, RASFF) to system służący do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli żywności, paszy i materiałów do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiskach i działaniach następczych prowadzonych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

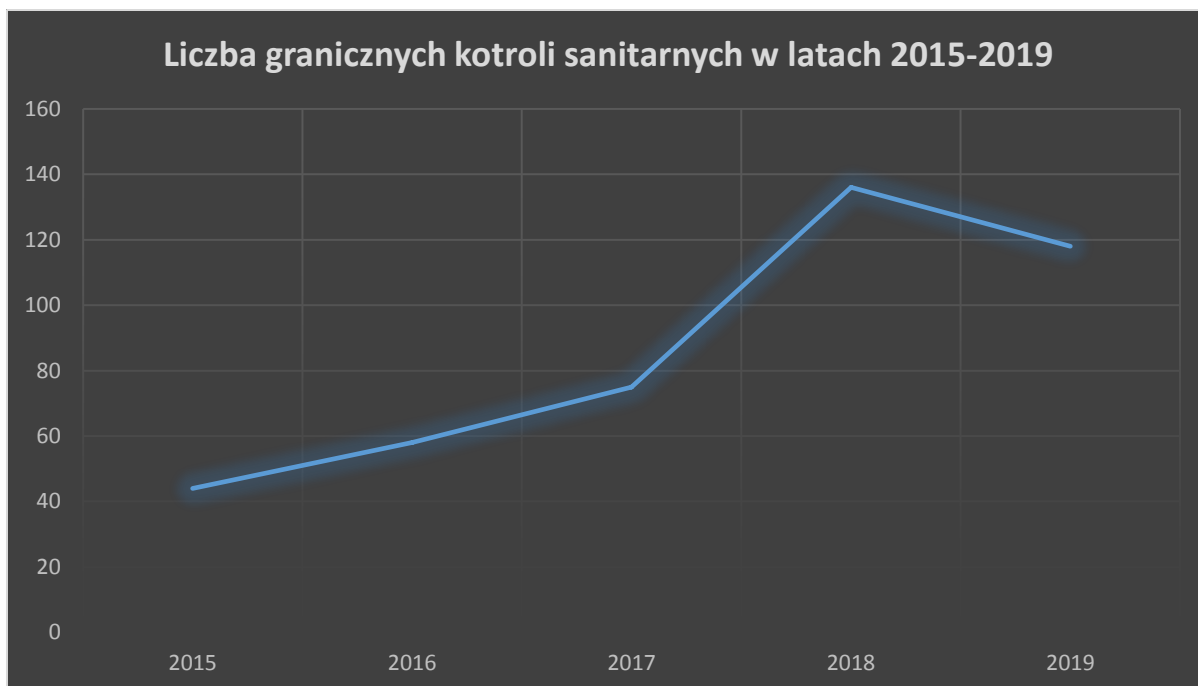
W roku 2019 na terenie powiatu bocheńskiego na podstawie otrzymanych zgłoszeń informacyjnych oraz alarmowych przeprowadzono **103** kontrole interwencyjne stosownie do otrzymanych list dystrybucyjnych.

5. Graniczne kontrole sanitarne

Celem granicznych kontroli sanitarnych jest utrzymanie bariery sanitarno-epidemiologicznej kraju poprzez niedopuszczenie do wprowadzenia na terytorium Polski i Unii Europejskiej Żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, których jakość zdrowotna nie odpowiada obowiązującym przepisom i może stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

W roku 2019 na terenie powiatu bocheńskiego przeprowadzono **118** granicznych kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano 118 świadectw spełniających wymagania jakości zdrowotnej dla środków spożywczych. Ocenie poddano w sumie 160 partie żywności. W ostatnich latach można zauważyć wzrost liczby przeprowadzanych granicznych kontroli sanitarnych co obrazuje poniższy wykres:

W roku 2019 jedynym asortymentem produktów sprowadzanych do Polski była kawa surowa które pochodziła między innymi z: Wietnamu, Brazyli, Peru, Indonezji.

W roku 2019 na terenie powiatu bocheńskiego wydano 5 świadectw eksportowych dla kawy palonej.

Jakość zdrowotna sprowadzanych z krajów trzecich środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a także eksportowanych produktów- nie budziły zastrzeżeń.

6. *Wzmoczone działania*

W okresie zimowym i letnim-w ramach przygotowania do wycieczek dzieci i młodzieży prowadzone były kontrole interwencyjne pod kątem prawidłowości w zakresie żywienia przebywających na wycieczce zorganizowanych grup dzieci i młodzieży. Szczególną uwagę zwrócono na jakość zdrowotną oraz pochodzenie surowców, warunki przechowywania surowców, półproduktów i gotowych posiłków, prawidłowość procesów technologicznych przy przygotowywaniu posiłków, prawidłowość prowadzenia procesów dezynfekcji termicznej naczyń oraz jakość posiłków z punktu widzenia racjonalnego żywienia. Przeprowadzono 16 kontroli które nie wykazały nieprawidłowości.

Ponadto podczas trwających zimowych i letnich turnusów wycieczkowych dzieci i młodzieży przeprowadzono w sumie 39 kontrole tematyczne – które nie wykazały nieprawidłowości.

Oprócz działalności kontrolno-represyjnej prowadzono także działalność edukacyjną wśród podmiotów działających w branży spożywczej, związaną z udzielaniem informacji

przedsiębiorcom o ich podstawowych obowiązkach wynikających z nowego prawa żywnościowego krajowego i unijnego.

7. Nadzór nad produkcją, konfekcjonowaniem i obrotem kosmetykami

Nadzór sanitarny nad kosmetykami obejmuje zarówno sanitarno- higieniczne warunki produkcji, konfekcjonowania i obrotem tymi produktami jak i ich bezpieczeństwo zdrowotne. W roku 2018 pod nadzorem znajdowały się **4** zakłady produkcji i konfekcjonowania kosmetyków. Skontrolowano 1 zakład produkcji i konfekcjonowania kosmetyków, przeprowadzono 1 kontrolę podczas której dokonano oceny warunków produkcji. Z **18** miejsc obrotu kosmetykami (1 hurtownia, 17 sklepów kosmetycznych) skontrolowano 13 (tj. 72,22 %), przeprowadzono w nich w sumie 16 kontroli. W 8 przypadkach dokonano oceny oznakowania – które nie wykazały nieprawidłowości.

W roku 2019 w 100% zrealizowano plan poboru próbek kosmetyków. Zbadano ogółem 12 próbek kosmetyków. Żadna obrona próba produktu kosmetycznego nie została zakwestionowana.

ROZDZIAŁ VI Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Głównym zadaniem realizowanym w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest egzekwowanie przepisów sanitarno-zdrowotnych, począwszy od fazy projektowej miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, poprzez opiniowanie dokumentacji projektowej, skończywszy na odbiorze czyli dopuszczeniu do użytkowania obiektów, pod względem spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny uczestniczy również w postępowaniach dotyczących konieczności przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, a także opiniuje warunki realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – w sytuacjach, jeżeli takie postępowanie jest przeprowadzane. Wydaje też opinie dot. spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych dla poszczególnych obiektów budowlanych, w tym dla podmiotów leczniczych lub placówek oświatowych.

Obszar działalności zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2019r. obejmował w szczególności następujące zadania:

- **Opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.**

W 2019r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wydał **11** opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z art. 53 i art. 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji

o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn.zm.).

Opiniowano także projekty dokumentów procedowane w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z towarzyszącymi im prognozami.

Wydano 4 opinie dotyczące zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, 2 przypadki dotyczyły natomiast projektów zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wydano także 4 pisma zawierające wnioski, w odpowiedzi na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzenia zmian MPZP.

- **Wydawanie opinii w sprawie konieczności opracowania i zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**

Działając w oparciu o kompetencje wynikające z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn.zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1839) – Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny 17 razy opracował stanowisko co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia, a w przypadku takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

W ramach postępowania dotyczącego oceny oddziaływania na środowisko analizowano oraz oceniono głównie bezpośredni i pośredni wpływ każdego przedsięwzięcia na zdrowie i warunki życia ludzi zamieszkujących w ich sąsiedztwie. W ramach oceny dążono do zapobiegania oraz jak największej minimalizacji mogących wystąpić negatywnych oddziaływań na środowisko, tak aby projektowane inwestycje nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi przebywających w pobliżu, zarówno na etapie realizacji, jak i późniejszym, tj. eksploatacji.

Szczególny nacisk położono na ochronę zdrowia ludzi przed zanieczyszczeniami powietrza, hałasem i drganiami oraz zanieczyszczeniami wody pitnej i gleby. Podczas opiniowania dokumentów zwracano uwagę na odpowiednią organizację i prowadzenie prac budowlanych, stosowanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych chroniących przed nadmierną emisją zanieczyszczeń do środowiska w fazie budowy, a także w fazie eksploatacji.

W 1 przypadku zarekomendowano organowi prowadzącemu postępowanie zasadność przeprowadzenia oceny środowiskowej dla ocenianego przedsięwzięcia.

Wydano także 8 pism podtrzymujących stanowisko Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni zawarte w wydanych wcześniej opiniach sanitarnych – opiniujących pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięć oraz 5 wezwań do organów prowadzących postępowanie do złożenia wyjaśnień bądź uzupełnienia dokumentacji na etapie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. 1 sprawę przekazano do załatwienia do MPWIS – wg właściwości i kompetencji.

- **Uzgadnianie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko**

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r., poz. 2081 z późn.zm.) wydano **4 opinie** uzgadniające warunki realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W **1** przypadku PPIS podtrzymał stanowisko zawarte w wydanej wcześniej opinii.

W **1** przypadku PPIS wezwał także Organ prowadzący postępowanie do złożenia wyjaśnień.

- **Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej**

W 2019r. dokonano **4 uzgodnień** pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej. Przedmiotowe uzgodnienia dotyczyły przyjętych rozwiązań projektowych sieci kanalizacyjnej (2 opinie), sieci wodociągowej (1 opinia) oraz zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego na zakład fryzjerski.

W **1** przypadku, w odpowiedzi na zapytanie projektanta wydano także pismo wyjaśniające zgodność przyjętych rozwiązań z aktualnym stanem prawnym.

W większości przypadków proponowane rozwiązania projektowe zostały zaopiniowane jako nie budzące zastrzeżeń. W **1** przypadku projekt uzgodniono z zastrzeżeniami.

- **Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych**

W 2019r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bochni uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych – zarówno tych nowo wybudowanych, jak też obiektów przebudowywanych, rozbudowywanych i adaptowanych – zmieniających dotychczasowe przeznaczenie lub użytkowanie.

Zgodnie z kompetencją wynikającą z art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. prawo Budowlane uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania **43** obiektów budowlanych (po zakończeniu budowy, rozbudowy bądź przebudowy). W większości przypadków kontrole wykazały uchybienia stanowiące niezgodność realizacji inwestycji z projektem budowlanym bądź z przepisami w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. W takich przypadkach o usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości każdorazowo Inwestorzy informowali pisemnie tut. Inspektora Sanitarnego.

Jeżeli stwierdzone podczas kontroli uchybienia nie zagrażały zdrowiu bądź życiu ludzi i były możliwe do usunięcia, obiekty dopuszczano do użytkowania warunkowo, tj. wydawano opinie o zgodności realizacji obiektu z projektem, jednak z warunkiem, iż przed przystąpieniem do użytkowania obiektu winny zostać usunięte stwierdzone nieprawidłowości.

W **1** przypadku wydano opinię stwierdzającą brak zgodności realizacji obiektu z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Na warunkach wynikających m.in. z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi pozytywnie zaopiniowano stan sanitarny w **14** zakładach, które specjalizują się w usługach fryzjerskich oraz kosmetycznych (10 – zakłady kosmetyczne, 4 – zakłady fryzjerskie).

Opiniowano także placówki opieki nad dziećmi (**3** - Żłobki, **4** Przedszkola, **1** - Liceum Akademickie, **2** – Placówki Wsparcia Dziennego).

Wydano także **2** opinie dla budynków produkcyjnych (kosmetyki olejki do masażu ciała).

Działając na wniosek Stron i w odniesieniu do wymagań określonych m.in. w rozporządzeniu WE Nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych wydano **18** opinii dla zakładów żywnościowo żywnościowych. W grupie tej znalazły się: 2 punkty wydawania posiłków cateringowych w placówkach oświatowo wychowawczych, 1 sklep zielarsko – medyczny, 7 sklepów spożywczych, 3 zakłady produkcyjne, 4 obiekty małej gastronomii.

- **Współpraca z organami administracji państwowej i samorządowej**

Pion zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadził działania w zakresie współpracy w trakcie działalności opiniodawczej oraz przy dopuszczaniu do użytkowania obiektów zarówno z nadzorami bieżącymi tut. Stacji, jak również z Organami Administracji Samorządowej, Nadzorem Budowlanym czy Komendą Państwowej Straży Pożarnej.

- **Działania o charakterze konsultacyjnym i prewencja sanitarna**

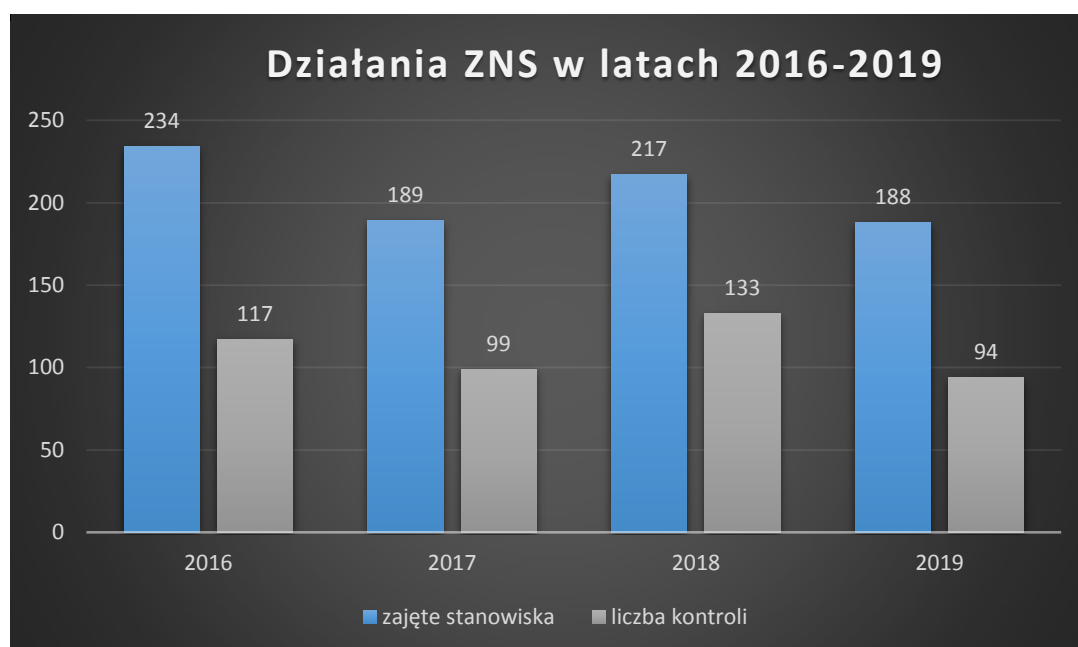
Integralnym elementem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego było prowadzenie poradnictwa sanitarnego w zakresie szeroko pojętej prewencji sanitarnej, jak również bieżące konsultacje koncepcji projektowych, dokonywane wspólnie z zainteresowanymi stronami – projektantami i inwestorami, które prowadzone są na etapie poprzedzającym ich późniejsze, formalne przedłożenie do uzgodnienia przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni. Podstawową zaletą takiej formy poradnictwa jest możliwość uniknięcia przez zainteresowanych zastosowania wadliwych rozwiązań projektowych, również takich które poprzez rażące naruszanie wymagań higieniczno-zdrowotnych, czy też uznanych i obowiązujących w praktyce projektowej standardów sanitarnych, powodowałyby niemożność ich pozytywnego uzgodnienia przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a w konsekwencji powyższego rodziły niepotrzebną zwłokę czasową na etapie ubiegania się przez inwestora o uzyskanie pozwolenia na budowę.

1. Wnioski

Łącznie w 2019r. w związku z prowadzonymi postępowaniami w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono **94 kontrole** sanitarne oraz zajęto **188 stanowisk**.

Dla porównania poniżej przedstawiono liczbę kontroli oraz zajętych stanowisk w latach 2016 - 2019.

<i>ROK</i>	<i>Liczba zajętych stanowisk</i>	<i>Liczba kontroli</i>
2016	234	117
2017	189	99
2018	217	133
2019	188	94

ROZDZIAŁ VII Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

Działania na rzecz zdrowia publicznego i promocji zdrowia podejmowane przez Sekcję Promocji Zdrowia wynikają z realizacji ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zadań zleconych przez Główny Inspektorat Sanitarny, zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia, Ministerstwa Zdrowia oraz bieżących potrzeb zdrowotnych społeczeństwa. Podejmowane w 2019 r. inicjatywy obejmowały swoim zasięgiem cały powiat i adresowane były zarówno do dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, jak i dorosłych oraz osób starszych.

1. Profilaktyka palenia tytoniu

W ramach profilaktyki antynikotynowej w 2019 roku realizowano cztery programy antytytoniowe skierowane do dzieci uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów oraz ich rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2018/2019 program „Czyste Powietrze Wokół Nas” adresowany do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz ich rodziców i opiekunów realizowany był w 42 przedszkolach i oddziałach przedszkolnych na terenie powiatu. Głównym celem tego programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Program „**Nie pal przy mnie proszę**” skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych realizowały 24 szkoły. Stanowi on drugie ogniwo w cyklu programów profilaktyki antytytoniowej inicjowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Zawiera w sobie treści zgodne z podstawą programową w edukacji wczesnoszkolnej.

Program „**Znajdź właściwe rozwiązanie**” adresowany do uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych i III klas gimnazjów realizowało 18 szkół. Celem głównym programu jest zapobieganie palenia tytoniu wśród młodzieży.

Realizowano również kolejną edycję nowego programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej „**Bieg po zdrowie**” w 23 szkołach podstawowych. Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Zajęcia w programie prowadzone są za pomocą zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku odbiorców (klasy IV szkół podstawowych) w oparciu o zeszyty ćwiczeń i inne pomoce dydaktyczne dostępne w ramach programu.

W 2019 r. podejmowano również inne inicjatywy z zakresu profilaktyki palenia tytoniu. Zorganizowano cztery konkursy plastyczne:

- dla dzieci z przedszkoli i oddziałów przedszkolnych pt. „Nie pal mamie, nie pal tato”,
- dla uczniów z klas I - III szkół podstawowych pt. „Żyj zdrowo- nie pal”,
- dla uczniów klas IV szkół podstawowych pt. „Paleniu mówimy – STOP”,
- dla dzieci i młodzieży z klas IV-VIII szkół podstawowych i III klas gimnazjalnych pt. „Bądź odważny - powiedz NIE”,

Podczas obchodów **Światowego Dnia bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia** podjęto działania mające na celu promocję zdrowego stylu życia wolnego od tytoniu. W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4 w Bochni zorganizowano uroczystą akademię, którą między innymi uświetnił przygotowany przez młodzież pod kierunkiem nauczycieli koncert szkolnej orkiestry, wręczono też nagrody i wyróżnienie z konkursów plastycznych.

Zorganizowano punkt promocji zdrowia w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Osoby chętne mogły skorzystać z badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Udzielano porad z zakresu profilaktyki zdrowia, rozdawano materiały oświatowe.

W Bursie Szkolnej w Bochni zorganizowano spotkanie, którego celem było edukowanie młodzieży o skutkach zdrowotnych palenia tytoniu i upowszechnianie mody na niepalenie. Zorganizowano też lekcje z zakresu profilaktyki uzależnień w tym od tytoniu w I Liceum Ogólnokształcącym w Bochni. Uczniowie dowiedzieli się jakie korzyści niesie zdrowy styl życia bez nałogów, wysłuchali pogadanki na temat „Palenie tytoniu w Polsce”, mogli zapoznać się z informacjami zawartymi w materiałach edukacyjnych.

W ramach bieżącego nadzoru w 2019 roku pracownicy PSSE przeprowadzili na terenie powiatu 663 kontrole sprawdzające przestrzeganie zakazu palenia w miejscach objętych prawnym zakazem palenia. Z wykonanych kontroli wynika, że zakaz jest stosowany w 100% obiektów użyteczności publicznej.

2. Profilaktyka nadwagi i otyłości

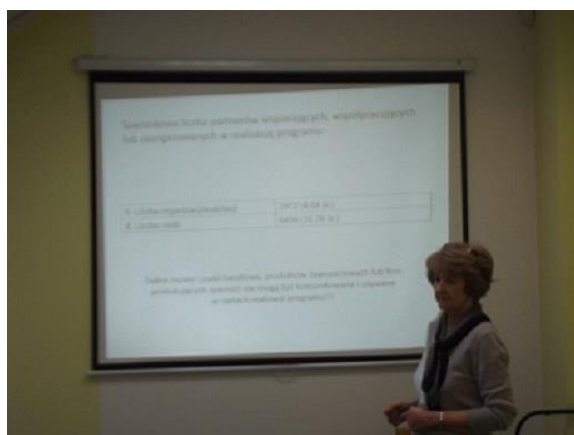
Na terenie powiatu realizowany jest program „Trzymaj Formę”, którego zasadniczym celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych

nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin, poprzez promocje zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety oraz w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program skierowany był do uczniów klas V - VIII szkół podstawowych i III klas gimnazjów. Jego realizacja oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują ciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 40 szkołach.

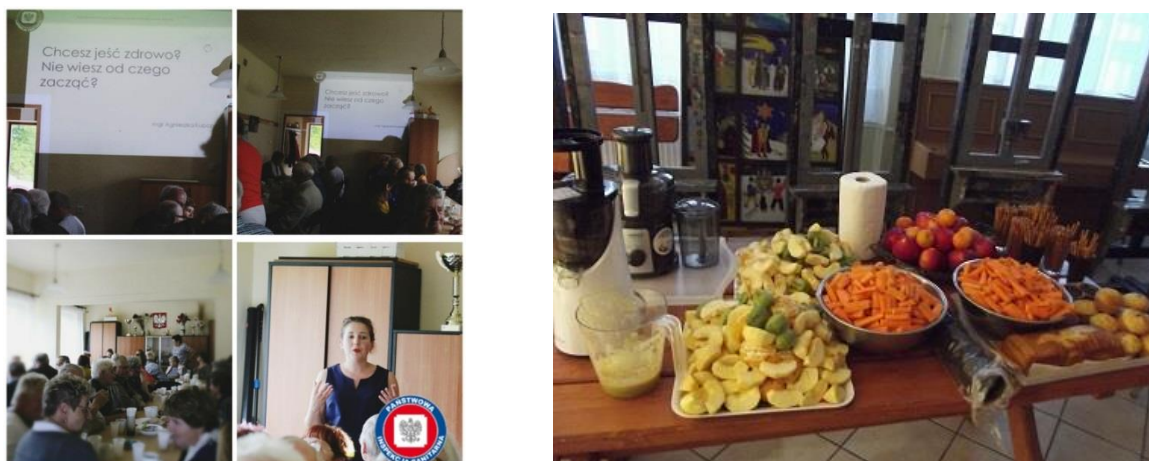
W ramach Programu na terenie woj. małopolskiego przeprowadzono VIII edycję Konkursu Wiedzy o Zdrowym Stylu Życia, którego inicjatorem był Główny Inspektorat Sanitarny. W konkursie wzięło udział 38 uczniów z powiatu bocheńskiego.

Dla szkolnych koordynatorów programu w 2019 roku zorganizowano szkolenie podczas którego omówiono zasady zdrowego odżywiania, „Piramidę zdrowego żywienia i stylu życia dzieci i młodzieży”, która zgodnie z najnowszymi zaleceniami oprócz diety i aktywności fizycznej zwraca uwagę na sen, kontrolowanie wagi oraz ograniczenie korzystania z komputera i innych urządzeń elektronicznych.

Promowano też zdrową zbilansowaną dietę i aktywność fizyczną podczas spotkań edukacyjnych przeprowadzonych w Szkołach Podstawowych w Bytomsku i Pogwizdowie oraz w Internacie Liceum Plastycznego w Nowym Wiśniczu.

W Bratucicach zorganizowano majówkowe spotkanie dla seniorów. Słuchacze dowiedzieli się od czego rozpocząć zmiany w swoim żywieniu, na co zwrócić uwagę wybierając produkty spożywcze do codziennego menu oraz jaki wpływ na organizm mają poszczególne składniki odżywcze.

3. Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych

W ramach profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych kontynuowano w roku szkolnym 2018/2019 realizację programu edukacyjnego „ARS, czyli jak dbać o miłość” w 5 Liceach, 2 Technikach i 3 Zasadniczych Szkołach Zawodowych na terenie powiatu. Przeprowadzono konkurs „Szkoła wolna od używek” w ramach realizacji programu, którego inicjatorem był Główny Inspektorat Sanitarny. Zadanie konkursowe polegało na nagraniu i zmontowaniu filmu krótkometrażowego o tematyce dotyczącej profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych wśród młodzieży. Do etapu wojewódzkiego komisja konkursowa wybrała film z Zespołu Szkół Nr 1 w Bochni.

Przeprowadzono też szkolenia połączone z warsztatami dotyczące profilaktyki używania „dopalaczy” i tytoniu dla uczniów z Zespołu Szkół Nr 3 w Bochni oraz Zespołu Placówek Oświatowych w Trzcianie. Młodzież zwiększyła wiedzę w zakresie konsekwencji jakie niesie za sobą stosowanie środków psychoaktywnych, rodzajów oraz sposobów ich działania, mechanizmów uzależnień. Młodzi ludzie mogli też sprawdzić jak czują się po założeniu alkoholgli i narkogogli czyli adekwatnie do tego jak reaguje organizm człowieka po spożyciu alkoholu lub zażyciu narkotyków.

W ramach Kampanii pt. „Narkotyki i dopalacze zabijają” przeprowadzono konkurs organizowany przez MSWiA. Przedmiotem konkursu było stworzenie MEMU internetowego i animacji w formacie GIF, dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy. Konkurs kierowany był do dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 18 lat.

4. Profilaktyka HIV/AIDS

W Polsce według danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego statystycznie każdego dnia prawie 3 osoby dowiadują się o fakcie zakażenia HIV. Są to zazwyczaj zakażenia, których można uniknąć, stosując odpowiednią profilaktykę. W pierwszych latach epidemii w Polsce główną drogę rozprzestrzeniania się zakażeń HIV stanowiło stosowanie dożylnych środków odurzających oraz kontakty homoseksualne pomiędzy mężczyznami. Obecnie zaobserwować można odwrócenie pewnych trendów epidemii. Zakażeniu ulega coraz więcej osób o orientacji heteroseksualnej bez narkomanii dożylniej w wywiadach. Osoby te zakażają się poprzez ryzykowne kontakty seksualne.

W ramach realizacji **Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS** koordynowano i współrealizowano działania w zakresie profilaktyki HIV/AIDS. Działania programowe realizowane były placówkach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych powiatu bocheńskiego i podczas wypoczynku dzieci i młodzieży w ramach Bezpiecznych Ferii i Bezpiecznych Wakacji.

Promowano kampanię edukacyjną „Mam czas rozmawiać (#mamaczasrozmawiac)”, która inspirowała do rozmowy z bliskimi o HIV i zachęcała do zrobienia testu.

Przeprowadzono też działania związane z obchodami Światowego Dnia AIDS między innymi:

- Zorganizowano spotkanie edukacyjne w Bursie Szkolnej w Bochni, które miało na celu uświadomienie młodzieży, jak ważna w obecnych czasach jest świadomość i wiedza na temat HIV i AIDS. Młodzież oglądała film „AIDS- epidemia wciąż

niepokonana”, sprawdziła swoją wiedzę rozwiązując krzyżówkę z HIV/AIDS, otrzymała broszury informacyjno-edukacyjne,

- W Miejskim Przedszkolu Nr 3 w Bochni przeprowadzono lekcję edukacyjną w oparciu o książeczkę „Zawsze Razem”, która uczy akceptacji i tolerancji w stosunku do osób chorych.

5. Inne inicjatywy i działania prowadzone przez PSSE w Bochni

W roku szkolnym 2018/2019 realizowano program „**Wybierz Życie-Pierwszy Krok**”. Jego celem było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez kształtowanie świadomości na temat zachowań zwiększających ryzyko raka szyjki macicy, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym. Program realizowali szkolni koordynatorzy w 3 Liceach, 3 Technikach i 3 Zasadniczych Szkołach Zawodowych na terenie powiatu przy współpracy i wsparciu merytorycznym lekarzy ginekologów, położnych i pielęgniarek szkolnych. Działania skierowane były do uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej.

Jesienią roku 2019 wprowadzono do realizacji w szkołach i przedszkolach nowe programy:

- program „**Znamie? Znam je!**” upowszechniający wiedzę dotyczącą nowotworów skóry, oraz zasad profilaktyki, skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych,
- program „**Podstępne WZW**” realizowany w szkołach ponadpodstawowych, którego zadaniem jest przekazanie wiedzy dot. WZW B i C, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki oraz pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych,
- pilotażową wersję programu „**Skąd się biorą produkty ekologiczne**”, którego celem jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych. Grupa do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

5.1 Konferencje i szkolenia

Konferencja „Bądźmy zdrowi - 100 lat służb sanitarnych”.

Z okazji 100-lecia Służb Sanitarnych i 65-lecia powstania Państwowej Inspekcji Sanitarnej 11 października 2019 r. na Zamku w Nowym Wiśniczu odbyła się konferencja „Bądźmy zdrowi - 100 lat służb sanitarnych”.

Podczas Konferencji przypomniano historię służb sanitarnych w Polsce, a także w naszym powiecie oraz podkreślano jej znaczącą rolę w działalności na rzecz ochrony zdrowia społeczeństwa zarówno w przeszłości, jak i w obecnych czasach. Wydarzenie obfitowało w wiele interesujących wykładów wygłoszonych przez pracowników Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum, które w znacznym stopniu przyczyniły się do poszerzenia wiadomości z dziedziny zdrowia publicznego wśród zebranych uczestników.

Konferencja stała się też okazją do wręczenia okolicznościowych medali i statuetek pracownikom Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bochni za wzorowe i sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej.

Ważnym akcentem wydarzenia była wystawa zdjęć przedstawiająca rozwój i wieloletnią działalność służb sanitarnych w Bochni.

Szkolenie „Borelioza - problem XXI wieku”

Na terenie Polski w ostatnich latach odnotowuje się tendencję wzrostową zachorowań na boreliozę. Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna zorganizowała szkolenie skierowane do nauczycieli, pedagogów, pielęgniarek szkolnych, które poświęcone było zgłębieniu tej tematyki. Podczas szkolenia uczestnicy poznali definicję, etiologię i rozpoznanie boreliozy. Dowiedzieli się o metodach leczenia, zapoznali się również z postępowaniem profilaktycznym i zgłaszaniem boreliozy jako choroby zawodowej.

Kolejne szkolenia z tematyki boreliozy i innych chorób odkleszczowych odbyły się w V Gimnazjum MCE w Bochni oraz II Liceum Ogólnokształcącym w Bochni. Uczniowie usystematyzowali wiedzę na temat postępowania w przypadku ukąszenia przez kleszcza, jak również obalili mity dotyczące usuwania pajęczaka np. poprzez smarowanie tłuszczem czy alkoholem.

Wykład „Produkty biobójcze a nasze zdrowie”

W Zespole Szkół Nr 3 w Bochni zorganizowano XXI Sesję ekologiczno-zdrowotną pod hasłem „Od ekologii do zdrowia”. Głównymi punktami sesji były wykłady: dziekana Krakowskiej Wyższej Szkoły Promocji Zdrowia na temat mikroplastiku w żywności i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bochni o wpływie produktów biobójczych na nasze zdrowie.

5.2 Światowy dzień zdrowia

Podobnie jak w roku ubiegłym hasło „**Zdrowie dla wszystkich**” przyświecało obchodom Światowego Dnia Zdrowia w 2019 roku. Sentencja ta jest ideą, która towarzyszy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) już od początków jej działalności, czyli już przez ponad 70 lat. Przekonanie, że wszyscy ludzie powinni mieć możliwość osiągnięcia najwyższego poziomu zdrowia powoduje, że święto mocno koncentruje się na temacie Powszechnej Opieki Zdrowotnej. W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia 2019 r. zorganizowano:

- spotkanie z uczniami ze Szkoły Podstawowej w Bytomsku dotyczące zdrowego stylu życia podczas którego wygłoszono wykład pt. „Zasady racjonalnego odżywiania”,
- spotkanie edukacyjne w PSSE z dziećmi z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 w Bochni oraz ich opiekunami. W czasie spotkania wygłoszono prelekcje na temat WHO i Światowego Dnia Zdrowia oraz zadań Inspekcji Sanitarnej. Odbyło się też zwiedzanie Laboratorium (Laboratorium Powiatowego Szpitala w Bochni). Pracownicy opowiedzieli zwiedzającym o badaniach próbek pod kątem bakteriologicznym, zostały omówione zasady pobierania próbek do badań. Dzieci mogły też między innymi zobaczyć podłoża do hodowli bakterii, jak wykonać posiew, policzyć kolonie, zapoznały się z nowoczesnym sprzętem laboratoryjnym,

wysłano pismo informujące i zachęcające do działań w ramach Światowego Dnia Zdrowia do podmiotów leczniczych wraz z materiałami edukacyjnymi w formie elektronicznej.

5.3 Tydzień PCK

W ramach obchodów „Tygodnia PCK” Państwowa Inspekcja Sanitarna wraz z Oddziałem Rejonowym Polskiego Czerwonego Krzyża zorganizowała punkt konsultacyjny gdzie prowadzono akcję edukacyjną dotyczącą zdrowego, aktywnego stylu życia bez nałogów. Zachęcano do zmiany złych nawyków żywieniowych i zwiększenia aktywności fizycznej. Dokonywano pomiaru tlenu węgla w wydychanym powietrzu u palaczy, prowadzono ćwiczenia przy użyciu alkoholu i narkotyków, rozdawano ulotki i broszury.

5.4 „Rodzinna niedziela” w parku Uzbornia

Zorganizowano punkt dla zdrowia gdzie prowadzono edukację na temat zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, dokonywano pomiarów tlenu węgla w wydychanym powietrzu u palaczy, ciśnienia krwi, rozdawano ulotki i broszury, prowadzono ćwiczenia przy użyciu alkoholu i narkotyków.

5.5 „Dzień Bezpiecznego Grzybobrania”

W ramach „Dnia Bezpiecznego Grzybobrania” odbyło się spotkanie edukacyjne na które zaproszono dzieci ze Szkoły Podstawowej Nr 2 w Bochni i Szkoły Podstawowej Nr 4 w Bochni. Uczniowie wysłuchali prelekcji na temat budowy grzyba, cech charakteryzujących grzyby jadalne i trujące, poznali zasady bezpiecznego grzybobrania. Na koniec zapoznali się z „Piramidą Zdrowego Żywienia i Stylu Życia Dzieci i Młodzieży”, której stosowanie daje szanse na zachowanie sprawności intelektualnej i fizycznej do późnych lat życia.

5.6 „Skąd się bierze woda w kranie?”

Pod tym hasłem odbyły się spotkania edukacyjne w Przedszkolu w Majkowicach, Gawłowie oraz w Dziewinie. W trakcie zajęć dzieci dowiedziały się na czym polega praca w Sekcji Higieny Komunalnej PSSE, zobaczyły, jak wyglądają przyrządy niezbędne do poboru próbek wody w celu badania jej jakości, jaki jest obieg wody w przyrodzie. Dzieci poznały również poszczególne etapy uzdatniania wody, oglądnęły bajki na temat „Skąd się bierze woda w kranie?” oraz „O krążeniu wody w przyrodzie” a na zakończenie obserwowały doświadczenia z wodą.

ROZDZIAŁ VIII Zestawienie realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Bochni w latach 2014 – 2019

L. p.	Rodzaj działania	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1.	Liczba obiektów nadzorowanych	2204	2172	2347	2449	2610	2721
2.	Liczba przeprowadzonych kontroli i wizytacji	2169	2231	2279	2483	2570	2408
3.	Liczba kontroli, w wyniku których wykryto nieprawidłowości	227	177	213	225	161	164
4.	Liczba decyzji merytorycznych	221	314	304	373	312	307
5.	Liczba decyzji płatniczych	398	370	388	350	443	408
6.	Liczba nałożonych mandatów	27	32	60	113	76	67
7.	Kwota nałożonych mandatów	4.450zł	8.400zł	7.100 zł	18.750zł	14.950zł	14.250 zł
8.	Liczba postanowień	16	9	18	41	44	33
9.	Programy i akcje prozdrowotne	13	12	13	13	13	14
10.	Imprezy, happeningi, konkursy prozdrowotne, konferencje	10	23	24	23	23	29
11.	Liczba zbiorowych zatruc i zakażeń pokarmowych	1	5	2	5	1	1
12.	Liczba zgłoszonych podejrzeń/ zachorowań na choroby zakaźne	1745	1972	1688	2055	2786	2324